

UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET SARAJEVO
Odsjek za književnosti naroda BiH

Nastavni plan i program
školska 2004/2005.

Sarajevo, 2004.

Odsjek za književnosti naroda BiH

**Književnosti naroda BiH kao A-studij i
Bosanski, hrvatski, srpski jezik kao B-studij**

Književnosti naroda BiH kao A-studij

Književnosti naroda BiH kao B-studij

**KNJIŽEVNOSTI NARODA BIH kao A-studij i
BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK kao B-studij**

	I GODINA	I semestar				II semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost I	2	0	1	3	2	0	1	3
2.	Hrvatska književnost I	2	0	1	3	2	0	1	3
3.	Srpska književnost I	2	0	1	3	2	0	1	3
4.	Usmena književnost	2	0	1	3	2	0	1	3
5.	Savremeni bosanski, hrvatski, srpski jezik I	2	0	2	4	2	0	2	4
6.	Norma i kultura bos., hrv., srp. jezika	2	0	2	4	2	0	2	4
7.	Strani jezik	2	0	0	2	2	0	0	2
8.	Filozofija	2	0	0	2	2	0	0	2
9.	Tjelesni odgoj	2	0	0	2	2	0	0	2
					26				26

ISPITI NAKON II SEMESTRA:

- Bošnjačka književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Hrvatska književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Srpska književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Usmena književnost: pismeni i usmeni ispit
- Savremeni bosanski, hrvatski, srpski jezik I (fonetika): pismeni i usmeni ispit
- Norma i kultura bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika: pismeni i usmeni ispit
- Strani jezik: usmeni ispit
- Filozofija: usmeni ispit
- Tjelesni odgoj: usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti u narednu godinu studija mogu prenijeti dva ispita, s tim što to ne mogu biti *Bošnjačka književnost I*, *Hrvatska književnost I* te *Srpska književnost I*.

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom prve godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

	II GODINA	III semestar				IV semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost II	2	0	2	4	2	0	2	4
2.	Hrvatska književnost II	2	0	2	4	2	0	2	4
3.	Srpska književnost II	2	0	2	4	2	0	2	4
4.	Teorija književnosti I	2	0	1	3	2	0	1	3
5.	Uvod u svjetsku književnost I	2	0	0	2	2	0	0	2
6.	Savremeni bos., hrv., srp. jezik II (morfologija)	2	1	2	5	2	1	2	5
7.	Staroslavenski jezik s poredbenom gramatikom slavenskih jezika	2	0	1	3	2	0	1	3
8.	Historija jezika	2	1	2	5	2	1	2	5
					30				30

ISPITI NAKON IV SEMESTRA:

- Bošnjačka književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Hrvatska književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Srpska književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Teorija književnosti I: pismeni i usmeni ispit
- Uvod u svjetsku književnost I: usmeni ispit
- Savremeni bosanski, hrvatski, srpski jezik II (morfologija): pismeni i usmeni ispit
- Staroslavenski jezik s poredbenom gramatikom slavenskih jezika: usmeni ispit
- Historija jezika: pismeni i usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/
- Seminarski rad iz jezika /po izboru/

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti u narednu godinu studija mogu prenijeti dva ispita, s tim što to ne mogu biti *Bošnjačka književnost II*, *Hrvatska književnost II* te *Srpska književnost II*.

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom druge godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

Seminarski rad iz jezika: Student je dužan tokom druge godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz oblasti jezika. Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

	III GODINA				V semestar				VI semestar			
	Naziv predmeta				P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost III				2	0	1	3	2	0	1	3
2.	Hrvatska književnost III				2	0	1	3	2	0	1	3
3.	Srpska književnost III				2	0	1	3	2	0	1	3
4.	Teorija književnosti II				2	0	1	3	2	0	1	3
5.	Uvod u svjetsku književnost II				2	0	0	2	2	0	0	2
6.	Savremeni bos., hrv., srp. jezik III (sintaksa)				2	1	2	5	2	1	2	5
7.	Opća lingvistika				2	0	2	4	2	0	2	4
8.	Lingvistička stilistika				2	0	2	4	2	0	2	4
9.	Pedagogija				2	0	0	2	2	0	0	2
								29				29

ISPITI NAKON VI SEMESTRA:

- Teorija književnosti II: pismeni i usmeni ispit
- Uvod u svjetsku književnost II: usmeni ispit
- Savremeni bosanski, hrvatski, srpski jezik III (sintaksa): pismeni i usmeni ispit
- Opća lingvistika: usmeni ispit
- Lingvistička stilistika: pismeni i usmeni ispit
- Pedagogija: usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/
- Seminarski rad iz jezika /po izboru/

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti u narednu godinu mogu prenijeti dva ispita (sa B-studija ili opća), s tim što to ne mogu biti *Teorija književnosti II* i *Uvod u svjetsku književnost II*. Ispiti iz *Bošnjačke književnosti III*, *Hrvatske književnosti III* i *Srpske književnosti III* ne mogu se polagati na kraju III godine studija, odnosno na kraju VI semestra.

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom treće godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

Seminarski rad iz jezika: Student je dužan tokom treće godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz oblasti jezika. Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

IV GODINA – VII SEMESTAR

	IV GODINA	VII semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost III	2	2	3	7
2.	Hrvatska književnost III	2	2	3	7
3.	Srpska književnost III	2	2	3	7
4.	Metodika nastave književnosti i jezika	4	2	0	6
					27

Napomena: Studenti pohađaju časove seminara iz književnosti po izboru podijeljeni u grupe.

ISPITI NAKON VII SEMESTRA:

- Bošnjačka književnost III: pismeni i usmeni ispit
- Hrvatska književnost III: pismeni i usmeni ispit
- Srpska književnost III: pismeni i usmeni ispit

IV GODINA – VIII SEMESTAR

	IV GODINA	VIII semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U
1.	Metodika nastave književnosti i jezika	4	2	0	6
2.	Seminar iz književnosti (po izboru)	0	2	0	2
3.	Jevrejska književna tradicija u BiH	1	0	0	1
					9

Napomena: Studenti pohađaju časove seminara iz književnosti po izboru podijeljeni u grupe.

ISPITI NAKON VIII SEMESTRA:

- Metodika nastave književnosti i jezika: praktični dio ispita i usmeni ispit
- Jevrejska književna tradicija u BiH: usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom četvrte godine studija, i to u VIII semestru, uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

Diplomski rad: Diplomski rad brani se iz bilo koje književne oblasti nakon osmog semestra pred tročlanom komisijom.

Stručni naziv:

Student koji diplomira dvopredmetni studij *Književnosti naroda BiH i bosanski, hrvatski, srpski jezik* stječe pravo na stručni naziv: *profesor književnosti naroda BiH i bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika*.

Student koji diplomira studij *Književnosti naroda BiH i bosanski, hrvatski, srpski jezik* i još neki drugi, A2- ili B-studij stječe pravo na stručni naziv: *profesor književnosti naroda BiH i bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika*, kome se pridodaje stručni naziv stečen na pripadajućem drugom studiju.

KNJIŽEVNOSTI NARODA BIH kao A-studij

(jednopedmetni studij ili u kombinaciji s nekim drugim A₂- ili B-studijem)

	I GODINA	I semestar				II semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost I	2	0	1	3	2	0	1	3
2.	Hrvatska književnost I	2	0	1	3	2	0	1	3
3.	Srpska književnost I	2	0	1	3	2	0	1	3
4.	Usmena književnost	2	0	1	3	2	0	1	3
5.	Strani jezik	2	0	0	2	2	0	0	2
6.	Filozofija	2	0	0	2	2	0	0	2
7.	Tjelesni odgoj	2	0	0	2	2	0	0	2
					18				18

ISPITI NAKON II SEMESTRA:

- Bošnjačka književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Hrvatska književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Srpska književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Usmena književnost: pismeni i usmeni ispit
- Strani jezik: usmeni ispit
- Filozofija: usmeni ispit
- Tjelesni odgoj: usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti u narednu godinu studija mogu prenijeti dva ispita, s tim što to ne mogu biti *Bošnjačka književnost I*, *Hrvatska književnost I* te *Srpska književnost I*.

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom prve godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

	II GODINA	III semestar				IV semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost II	2	0	2	4	2	0	2	4
2.	Hrvatska književnost II	2	0	2	4	2	0	2	4
3.	Srpska književnost II	2	0	2	4	2	0	2	4
4.	Teorija književnosti I	2	0	1	3	2	0	1	3
5.	Uvod u svjetsku književnost I	2	0	0	2	2	0	0	2
					17				17

ISPITI NAKON IV SEMESTRA:

- Bošnjačka književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Hrvatska književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Srpska književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Teorija književnosti I: pismeni i usmeni ispit
- Uvod u svjetsku književnost I: usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti u narednu godinu studija mogu prenijeti dva ispita, s tim što to ne mogu biti *Bošnjačka književnost II*, *Hrvatska književnost II* te *Srpska književnost II*.

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom druge godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

	III GODINA				V semestar				VI semestar			
	Naziv predmeta				P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost III				2	0	1	3	2	0	1	3
2.	Hrvatska književnost III				2	0	1	3	2	0	1	3
3.	Srpska književnost III				2	0	1	3	2	0	1	3
4.	Teorija književnosti II				2	0	1	3	2	0	1	3
5.	Uvod u svjetsku književnost II				2	0	0	2	2	0	0	2
6.	Pedagogija				2	0	0	2	2	0	0	2
								16				16

ISPITI NAKON VI SEMESTRA:

- Teorija književnosti II: pismeni i usmeni ispit
- Uvod u svjetsku književnost II: usmeni ispit
- Pedagogija: usmeni ispit
- SeminarSKI rad iz književnosti /po izboru/

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti u narednu godinu mogu prenijeti dva ispita (sa B-studija ili opća), s tim što to ne mogu biti *Teorija književnosti II* i *Uvod u svjetsku književnost II*. Ispiti iz *Bošnjačke književnosti III*, *Hrvatske književnosti III* i *Srpske književnosti III* ne mogu se polagati na kraju III godine studija, odnosno na kraju VI semestra.

SeminarSKI rad iz književnosti: Student je dužan tokom treće godine studija uraditi i odbraniti seminarSKI rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). SeminarSKI rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

IV GODINA – VII SEMESTAR

	IV GODINA	VII semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost III	2	2	3	7
2.	Hrvatska književnost III	2	2	3	7
3.	Srpska književnost III	2	2	3	7
4.	Metodika nastave književnosti i jezika	4	2	0	6
					27

Napomena: Studenti pohađaju časove seminara iz književnosti po izboru podijeljeni u grupe.

ISPITI NAKON VII SEMESTRA:

- Bošnjačka književnost III: pismeni i usmeni ispit
- Hrvatska književnost III: pismeni i usmeni ispit
- Srpska književnost III: pismeni i usmeni ispit

IV GODINA – VIII SEMESTAR

	IV GODINA	VIII semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U
1.	Metodika nastave književnosti i jezika	4	2	0	6
2.	Seminar iz književnosti (po izboru)	0	2	0	2
3.	Jevrejska književna tradicija u BiH	1	0	0	1
					9

Napomena: Studenti pohađaju časove seminara iz književnosti po izboru podijeljeni u grupe.

ISPITI NAKON VIII SEMESTRA:

- Metodika nastave književnosti i jezika: praktični dio ispita i usmeni ispit
- Jevrejska književna tradicija u BiH: usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom četvrte godine studija, i to u VIII semestru, uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

Diplomski rad: Diplomski rad brani se iz bilo koje književne oblasti nakon osmog semestra pred tročlanom komisijom.

Stručni naziv:

Student koji diplomira jednopredmetni (A-studij, četverogodišnji) studij *Književnosti naroda BiH* stječe pravo na stručni naziv: *profesor književnosti naroda BiH* (ukoliko je tokom studija polgao *Pedagogiju sa psihologijom i Metodiku nastave književnosti i jezika*) ili *diplomirani historičar književnosti naroda BiH* (ukoliko nije tokom studija polgao *Pedagogiju sa psihologijom i Metodiku nastave književnosti i jezika*).

Student koji diplomira A-studij *Književnosti naroda BiH* u kombinaciji sa nekim drugim, A2- ili B-studijem stječe pravo na stručni naziv: *profesor književnosti naroda BiH* (ukoliko je tokom studija polgao *Pedagogiju sa psihologijom i Metodiku nastave književnosti i jezika*) ili *diplomirani historičar književnosti naroda BiH* (ukoliko nije tokom studija polgao *Pedagogiju sa psihologijom i Metodiku nastave književnosti i jezika*), kome se pridodaje stručni naziv stečen na pripadajućem drugom studiju.

KNJIŽEVNOSTI NARODA BIH kao B-studij

(u kombinaciji sa nekim drugim A-studijem)

	I GODINA	I semestar				II semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Usmena književnost	2	0	1	3	2	0	1	3
2.	Teorija književnosti	2	0	2	4	2	0	2	4
3.	Uvod u svjetsku književnost	2	0	2	4	2	0	2	4
					11				11

ISPITI NAKON II SEMESTRA:

- Usmena književnost: pismeni i usmeni ispit
- Teorija književnosti: usmeni i pismeni ispit
- Uvod u svjetsku književnost: usmeni ispit

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti u narednu godinu studija mogu prenijeti sve ispite iz književnosti (tj. sa B-studija).

	II GODINA	III semestar				IV semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost I	2	0	2	4	2	0	2	4
2.	Hrvatska književnost I	2	0	2	4	2	0	2	4
3.	Srpska književnost I	2	0	2	4	2	0	2	4
					12				12

ISPITI NAKON IV SEMESTRA:

- Bošnjačka književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Hrvatska književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Srpska književnost I: pismeni i usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti su dužni položiti sve ispite iz književnosti prenesene sa prve godine studija, a u narednu (treću) godinu mogu prenijeti sve ispite iz književnosti (tj. sa B-studija) koje su slušali tokom druge godine studija.

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom druge godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rada te njegovim asistentom.

	III GODINA	V semestar				VI semestar			
	Naziv predmeta	P	S	V	U	P	S	V	U
1.	Bošnjačka književnost II	2	1	2	5	2	1	2	5
2.	Hrvatska književnost II	2	1	2	5	2	1	2	5
3.	Srpska književnost II	2	1	2	5	2	1	2	5
					15				15

Napomena: Studenti pohađaju časove seminara iz književnosti po izboru podijeljeni u grupe.

ISPITI NAKON VI SEMESTRA:

- Bošnjačka književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Hrvatska književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Srpska književnost II: pismeni i usmeni ispit
- Seminarski rad iz književnosti /po izboru/

Obaveze koje se (ne) mogu prenositi u narednu godinu studija: Studenti su dužni položiti sve ispite iz književnosti prenesene sa druge godine studija, a u narednu (četvrtu) godinu mogu prenijeti sve ispite iz književnosti (tj. sa B-studija) koje su slušali tokom treće godine studija.

Seminarski rad iz književnosti: Student je dužan tokom treće godine studija uraditi i odbraniti seminarski rad iz bilo koje književne oblasti (po izboru). Seminarski rad brani se pred predmetnim nastavnikom koji je vodio izradu rata te njegovim asistentom.

BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST I (A-studij)

1. *Bosanska srednjovjekovna književnost*
 - a) Opće karakteristike pismenosti i književnosti
 - b) Administrativni akti (ugovori, povelje, darovnice...)
 - c) Crkvene knjige
 - d) Natpisi na stećcima

2. *Krajišnička pisma*
 - a) Kulturnohistorijske okolnosti pojave
 - b) Kontinuitet sa bosanskim srednjovjekovljem – jezik i pismo (bosančica)

3. *Književnost Bošnjaka na orijentalnim jezicima*
 - a) Društvene i kulturnohistorijske okolnosti pojave
 - b) Poezija – divanska i laička te zavičajne osobenosti (starih i pjesme o gradovima)
 - c) Pjesnici: Zijajia Mostarac, Muhamed Karamusić Nihadija, Derviš-paša Bajezidagić, Muhamed Nerkesija, Hasan Kaimija, Alaudin Sabit Užičanin, Fevzija Mostarac, Mehmed Mejlija Guranija, Abdulvehab Ilhamija, Abdurahman Sirrija, Fadil-paša Šerifović, Arif Hikmet-beg Stočević, Habiba Stočević, Varvari Ali-paša
 - d) Prozne vrste: žanrovi i njihove karakteristike – odnos univerzalnog i zavičajnog (ljetopisna i putopisna književnost)
 - e) Pisci: Hasan Kafi Pruščak, Muhamed Musić Allamek, Mustafa Ejubović Šejh Jujo, Mustafa Bošnjak Muhlisija, Hadži Jusuf Hlivanjak, Mula Mustafa Bašeskija, Mula Mustafa Firakija.

4. *Alhamijado književnost*
 - a) Okolnosti oblikovanja ovog fenomena i njegovo značenje
 - b) Poezija – vrste i žanrovi
 - c) Pjesnici: Muhamed Hevaji Uskufi, Mehmed-aga Pruščanin, Hasan Kaimija, Abdulvehab Ilhamija, Abdurahman Sirrija, Umihana Čuvidina, Fejzo Softa, Muhamed Rušdi, Alija Sadiković
 - d) Prozni pisci: Omer ef. Humo, Muhamed Hevaji Uskufi, nepoznati autori

LITERATURA:

1. Grupa autora: *Pisana riječ u Bosni i Hercegovini*. Priredio: Džemal Čelić, Veselin Masleša, Sarajevo, 1982.
2. Herta Kuna: *Hrestomatija starije bosanske književnosti*, Svjetlost, Sarajevo, 1974.
3. Mak Dizdar: *Antologija starih bosanskih tekstova*, Alef, Sarajevo, 1997.
4. Sulejman Grozdanić, *Bošnjačka epigrafika*, Preporod, Sarajevo, 1999.
5. Muhsin Rizvić: *Panorama bošnjačke književnosti*, Ljiljan, Sarajevo, 1994.
6. Safvet-beg Bašagić: *Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti*, Svjetlost, Sarajevo, 1986.
7. Lamija Hadžiosmanović – Emina Memija. *Poezija Bošnjaka na orijentalnim jezicima*, Preporod, Sarajevo, 1995.
8. Fehim Nametak: *Pregled književnog stvaranja bosansko-hercegovačkih Muslimana na turskom jeziku*, El-Kalem, Sarajevo, 1989.

9. Amir Ljubović – Sulejman Grozdanić: *Prozna književnost Bosne i Hercegovine na orijentalnim jezicima*, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1995.
10. Abdurahman Nametak: *Hrestomatija bosanske alhamijado književnosti*, Svjetlost, Sarajevo, 1981.
11. Muhamed Huković: *Zbornik alhamijado književnosti*, Preporod, Sarajevo, 1997.
12. Grupa autora: *Starija književnost*. Priredili: Enes Duraković, Esad Duraković i Fehim Nametak, knj. II u ediciji *Bošnjačka književnost u književnoj kritici*, Alef, Sarajevo, 1998.

HRVATSKA KNJIŽEVNOST I

(A-studij)

I. PREGLED SEDNJOVJEKOVNE KNJIŽEVNOSTI: glagoljska, ćiriljska, latinička: prevedena i originalna; žanrovi.

Izvori:

Hrvatska književnost srednjeg vijeka, PSHK, knj. 1, Zagreb, 1969, priredio Vjekoslav Štefanić.

Literatura:

Eduard Hercigonja, *Srednjovjekovna književnost*, edicija *Povijest hrvatske književnosti* 2, Zagreb, 1975.

Mihovil Kombol, *Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda*, Zagreb, 1961.

Slobodan Prosperov Novak, *Povijest hrvatske književnosti*, knj. I, Antibarbarus, Zagreb, 1996.

Opšta literatura:

Biblija, Stvarnost, Zagreb, više izdanja

R. Asunto, *Teorija o lepom u srednjem veku*, Beograd, 1975.

J. Huizinga, *Jesen srednjeg vijeka*, Novi Sad, 1974.

E. R. Kurcijus, *Evropska književnost i latinsko srednjovjekovlje*, Zagreb, 1971.

D. S. Lihačov, *Poetika stare ruske književnosti*, Beograd, 1972.

II. Književnost XV i XVI st. Kulturnoistorijske odrednice *HUMANIZMA* i *RENEZANSE*: termini, *poetike*, književni žanrovi, glavni predstavnici.

Ekonomski, društveni i politički uslovi za razvoj humanizma i renesanse. Centri kulturnog i književnog rada: Dubrovnik, Hvar, Split, Šibenik, Zadar. Dubrovnik i njegova književnost.

- a) *Književno stvaralaštvo na latinskom jeziku*. Humanisti: Ilija Crijević, Vinko Pribojević, Juraj Šižgorić.
- b) *Književno stvaralaštvo na narodnom jeziku. Renesansna poezija*: ljubavna, pokladna, satirična, prigodna. *Ljubavna poezija*, petrarkistička, pjesničke škole, uticaji pisane i usmene tradicije: strani i domaći uticaji. *Poezija i poetika* Šiška Menčetića, Džora Držića i Hanibala Lucića. *Pokladna poezija*: geneza, oblici i funkcija. Predstavnici: Mikša Pelegrinović, Andrija Čubranović, Mavro Vetranović, Nikola Nalješković, Antun Sasin. *Satirična poezija*: društvena i politička satira Mavra Vetranovića. *Prigodna poezija*: poslanice kao građa za rekonstrukciju poetika renesansnih pjesnika; osmrtnice.

Hrišćanska renesansa: Odnos prema antičkom nasljeđu i Bibliji. *Poetika i poezija* Marka Marulića. Mavro Vetranović.

Renesansna drama: razvoj drame i pozorišta. Džore Držić. Ekloge crkvena drama Mavra Vetranovića. Farse i ekloge Nikole Nalješkovića. Nalješković kao prethodnik Marina Držića.

Komediodrugi rad Marina Držića: farsa, pastoral, komedija, tragedija. *Poetika* Marina Držića.

Renesansni roman: Petar Zoranić (*Planine*).

III. Pregled književnosti u drugoj polovini XVI i na prelazu u XVII st. Manirizam. pisci: Dinko Ranjina, Dinko Zlatarić, Antun Sasin, Horacije Mažibradić, Paskoje Primović.

IV. Književnost XVII st. Kulturnoistorijske odrednice *baroka*. Ekonomske, vjerske, političke i kulturne prilike na početku 17. v. prelaz od renesansne ka baroknoj književnosti. Poetika *marinizma* i ostalih pjesničkih škola baroka. *Seiĉentizam*. Uticaj katoliĉke obnove na kulturu i književnost XVII vijeka.

Barok u književnosti (barokna vizija svijeta, barokni stil). Nove književne vrste: melodrama, školska drama, istorijsko-romantiĉni ep, religiozni spjevovi, parodija. Rodoljublje i misao o oslobođenju Južnih Slovena kao dominantna crta u književnosti XVII vijeka. Glavni predstavnici: Stijepo Đurđević, Dživo Gundulić, Dživo Bunić, Džono Palmotić, Vladislav Menĉetić. Književno djelo Džive Gundulića. Gundulićeva poetika.

V. *Književni rad bosanskih franjevaca*: M. Divković, P. Posilović, Stj. Margitić, I. Anĉić, I. Bandulavić, Stj. Matijević, L. Sitović. *Rad na štampanju crkvenih knjiga*. Pitanja pisma i jezika. *Književni oblici*. Odnos prema klasiĉnoj književnosti. Odnos prema narodnoj književnosti.

Literatura:

Ivan Lovrenović, *Bosanski Hrvati*, Duriex, Zagreb, 2002.

M. Rizvić, *Pregled književnosti naroda BiH*, V. Masleša, 1985. Hrvatska književna tradicija.

H. Kuna, *Starija bosanska književnost*, (hrestomatija), Svjetlost, Sarajevo

VI. Pregled književnosti krajem XVII i početkom XVIII st. *ARKADIJA* i *ROKOKO!* *Poezija*: arkadske i rokoko karakteristike. Ignjat Đurđević, pjesnik i erudita. *Drama*: rad na komediji – prevodi i adaptacije Molijerovih komedija. *Eruditizam*: istoricizam: prvi pokušaji književnoistorijskog rada. Poĉeci sistematskog bilježenja narodne poezije. Pokušaji Katoliĉke crkve da utiĉe na razvoj narodne poezije i prve mistifikacije narodne epike. Filip Grabovac i A. Kaĉić Miošić (*Razgovor ugodni naroda slovinskog*).

VII. Pregled književnog rada u *sjevernoj Hrvatskoj* (kajkavska književnost: Petar Zrinjski i Frano Krsto Frankopan) i *Bosni: književnost franjevaca* (*pisma, jezik, žanrovi*).

LEKTIRA

Edicije:

Stari pisci hrvatski (SPH), JAZU, Zagreb, (od 1869).

Pet stoljeća hrvatske književnosti (PSHK), Matica hrvatska, Zora, Zagreb, 1963-1977.

Antologije:

1. Zbornik stihova XV i XVI stoljeća, PSHK, knj. 5, Zagreb, 1968.

2. Zbornik stihova XVII stoljeća, PSHK, knj. 10, Zagreb, 1967.

PISCI I DJELA

Šiško Menčetić, Poezija (SPH, knj. 2, drugo izdanje, Zagreb, 1933, ili izbor iz antologije 1.)

Džore Držić, Poezija i ekloga *Radmio i Ljubmir* - (SPH, knj. 2, drugo izdanje, Zagreb, 1933. i SPH, knj. 33, Zagreb, 1965. i antologija 1.

Marko Marulić, Judita (SPH, knj. 1, Zagreb, 1896. Ili PSHK, knj. 4, Zagreb, 1970. ili **Andrija Čubranović**, Jeđupka (antologija 1).

Hanibal Lucić, Robinja (SPH, knj. 6, Zagreb, 1874. Ili Lucić, Hektorović, *Djela*, PSHK, knj. 7, Zagreb, 1968.), poezija (ista izdanja).

Petar Hektorović, Ribanje i ribarsko prigovaranje (izd. Ramira Bujasa, Zagreb, 1951. ili SPH, knj. 6, Zagreb, 1874. Ili *Djela*, PSHK, knj. 7, Zagreb, 1968).

Marin Držić, Novela od Stanca, Tirena, Dundo Maroje, Skup (Marin Držić, *Djela*, Zagreb, 1979, priredio Frano Čale).

Dživo Gundulić, Dubravka; Osman; (*Djela*, PSHK, knj. 12, 13, Zagreb, 1962.).

Andrija Kačić Miošić, Razgovor ugodni naroda slovinskog, PSHK, knj. 21, Zagreb, 1967.).

LITERATURA:

A. Teorijska

1. Arnold Hauzer, *Socijalna istorija umetnosti i književnosti*, I, Beograd, 1962. (Poglavlje RENESANSA, MANIRIZAM, BAROK).
2. Miroslav Pantić, *Poetike humanizma i renesanse*, Prosveta, Beograd, 1963.
3. Rene Velek, *Kritički pojmovi*, Beograd, 1966. (Poglavlje: *Pojam baroka u književnom znanstvu: Postskript*).
4. E. R. Curtius, *Evropska književnost i latinsko srednjovjekovlje*, Nav. izdanje, poglavlje: *Manirizam*.
5. Mihail Bahtin, *Stvaralaštvo Fransoa Rablea i narodna kultura srednjeg veka i renesanse*, Nolit, Beograd, 1978.
6. Miroslav Beker, *Povijest književnih teorija*, SNL, Zagreb, 1979. Poglavlje: *Renesansa i klasicizam*.
7. Zdenko Škreb, Ante Stamać, *Uvod u književnost*, Zagreb, 1986. Poglavlja: *Književni susreti i književni pokreti (do romantizma) i Pojmovi poetika u povijesnom slijedu (do Boaloe)*.
8. Pavao Pavličić, *Poetika manirizma*, Zagreb, 1988.
9. *Rečnik književnih termina*, Nolit, Beograd, 1987, 1993.

B. Književnoistorijska

1. M. Kombol, *Povijest hrvatske književnosti do narodnog preporoda*, Nav. izd. Franičević, Švelec, Bogišić, *Povijest hrvatske književnosti*, knj. 3, "Od renesanse do prosvjetiteljstva", Liber-Mladost, Zagreb, 1974.
2. Marin Franičević, *Povijest hrvatske renesansne književnosti*, "Školska knjiga", Zagreb, 1983.
3. Slobodan Prosperov Novak, *Povijest hrvatske književnosti*, knj. 2. i 3., Antibarbarus, Zagreb, 1997. i 1998.

Studije:

1. Ivan Slamnig, *Disciplina mašte*, Zagreb, 1965.
2. Franjo Švelec, *Komički teatar Marina Držića*, Zagreb, 1968.
3. Rafo Bogišić, *O hrvatskim starim pjesnicima*, Matica hrvatska, Zagreb, 1969.

4. Marin Franičević, *Čakavski pjesnici renesanse*, Matica hrvatska, Zagreb, 1969.
5. *Zbornik radova o Marinu Držiću*, Matica hrvatska, Zagreb, 1969.
6. Frano Čale, *Petrarka i petrarkizam*, Školska knjiga, Zagreb, 1971.
7. Zoran Kravar, *Studije o hrvatskom baroku*, Matica hrvatska, Zagreb, 1975.
8. Rafo Bogišić, *Na izvorima*, Split, 1976.
9. Franjo Švelec, *Po stazi netlačeni*, čakavski sabor, Split, 1977.
10. Slobodan P. Novak, *Teatar u Dubrovniku prije Marina Držića*, Čakavski sabor, Split, 1977.
11. Francesco Saverio Parillo, *Hrvatska crkvena prikazanja*, Split, 1978.
12. Zoran Kravar, *Barokni opis*, Zagreb, 1980.
13. Frano Čale, *O životu i djelu Marina Držića*, u: *Djela*, Cekade, Zagreb, 1987.
14. Dunja Fališevac, *Stari pisci hrvatski i njihove poetike*, Zagreb, 1989.

Napomena: *Neophodni članci, rasprave i studije o pojedinim piscima i djelima iz programa, objavljeni u stručnoj periodici ili posebno, biće navedeni na časovima predavanja.*

SRPSKA KNJIŽEVNOST I

(od IX do XVIII vijeka)

(A-studij)

Studenti, koji pod A imaju književnost, slušaju predavanja iz ovog predmeta u I i II semestru, po 2 časa predavanja i 1 čas seminarski sedmično, uz predviđene konsultacije. Ispit se može polagati poslije odslušanih predavanja i ovjeravanja oba semestra. Položeni pismeni dio ispita uslov je za polaganje usmenog dijela ispita.

I semestar

Stara srpska književnost (istorijski, civilizacijski, religijski, kulturni i književni okviri). Poetika stare književnosti (teorijski osnovi i književni žanrovi). Periodizacija stare srpske književnosti. Pismo i književni jezik stare srpske književnosti.

Počeci slovenskih književnosti u IX vijeku (misija i djelo Ćirila i Metodija). Počeci književnosti kod Južnih Slovena. Misija učenika Ćirila i Metodija (Klimenta, Nauma, Hrabara i drugih). Značaj Ohridske škole.

Prevodna književnost – teološka, istorijska, didaktička, hagiografska, apokrifna, beletristička i druga djela.

Srpska istorija, kultura i književnost od X do XII vijeka u orbiti vizantijske civilizacije. Razvoj srpske književnosti pod uticajem vizantijske književnosti. Srpska književnost kao dio zajedničke književnosti Južnih Slovena (rukopisi Ohridske škole, Ljetopis popa Dukljanina. Srpska recenzija staroslovenskog jezika krajem XII vijeka. Prodor ćirilice u srpsku književnost (Miroslavljevo jevanđelje).

Srpska književnost u samostalnoj srpskoj državi (XIII i XIV vijek). Doprinos dinastije Nemanjića razvoju kulture i književnosti. Književnost razvija kult vladara i vjerskih dostojanstvenika. Sava Nemanjić kao organizator književnog života i rodonačelnik originalne srpske književnosti. Značaj Raške škole. Biografije ili životopisi kao najvažniji književni žanr (Sava, Stefan Prvovenčani, Domentijan, Teodosije, Danilo II). Ostali žanrovi originalne književnosti (pohvale, hronike, povelje, zapisi, administrativni i pravni spisi (dušanov zakonik). Prevodna književnost.

Književnost srednjovjekovne Bosne u korelaciji sa srpskom književnošću. Istorijski, civilizacijski i vjerski okviri bosanske književnosti. Kontroverze oko bogumilstva. Geneza pisma i jezika u bosanskoj književnosti. Između glagoljske i ćirilske književnosti. Srpska i bosanska književnost – sličnosti i razlike.

II semestar

Srpska književnost u poluzavisnoj srpskoj državi (od 1389. do 1459. godine). Vladavina Lazarevića i Brankovića. Književnost u funkciji širenja novih kultura – kneza Lazara i Kosovskog boja. Balkanska književna saradnja. Književna i jezička misija Resavske škole. Nova književna žarišta. Prodor savremenih književnih ideja i shvatanja. pisci – Danilo III, Camblak, Konstantin Filozof, Jefimija, despot Stefan Lazarević... Njegovanja različitih žanrova prevodne i originalne književnosti.

Srpska književnost poslije gašenja srpske države (u periodu od 1459. do 1557. godine). Razvoj književnosti u početku turske vladavine (Dimitrije Kantakuzin, Vladislav Gramatik i Konstantin Mihailović iz Ostrovice). Sofijski književni krug. Prve

srpske štamparije. Obnova Pečke patrijaršije (1557) i njen značaj za srpski narod i njegovu književnost.

Posljednji vijekovi stare srpske književnosti (od 1557. do 1690. godine). Srpska književnost za vrijeme turske vladavine. Njegovanje književne tradicije i starih kultova (Nemanjića, kneza Lazara i Kosovskog boja). Prodor narodne legende i kosovske mitologije u književnost (Pajsije). Veze sa bugarskom i ruskom književnošću. Književna integracija srpskog naroda u zemljama Osmanskog carstva, pod okriljem Srpske pravoslavne crkve.

Srpska književnost u XVIII vijeku u zemljama Austrijske Carevine. Velika seoba Srba krajem XVII vijeka u Austriju. Položaj pravoslavnog srpskog naroda u novoj, katoličkoj državi. Traženje pomoći i podrške od Rusije. Nova žarišta književnog života. Prodor ruskoslovenskog jezika u srpsku književnost. Srpskoslovenski i ruskoslovenski pisci (Venclović, Branković, Orfelin i Rajić). Rađanje nove, svjetovne književnosti. Širenje ideja prosvjetiteljstva. Dositej Obradović i njegovo preporodno djelo. Značaj Dositeja za srpsku književnost. Barok, sentimentalizam i klasicizam u srpskoj književnosti XVIII vijeka.

PISCI I DJELA

a) *Originalna književnost*

1. Anonim: Ljetopis popa Dukljanina – Legenda o Vladimiru i Kosari u knjizi “Iz naše književnosti feudalnog doba”, Sarajevo, 1954.
2. Sava Nemanjić: Život Stefana Nemanje, u knjizi “Stara srpska književnost I”, Novi Sad-Beograd, 1970.
3. Teodosije: Život svetog Save, u knjizi “Stara srpska književnost II”, Novi Sad-Beograd, 1970.
4. Jefimija: Pohvala knezu Lazaru, ista knjiga.
5. Stefan Lazarević: Slovo ljubve, ista knjiga.
6. Dositej Obradović: Izabrani spisi (Pismo Haralampiju, Život i priključenja, Sovjeti zdravago razuma, Basne, Pjesme).

LITERATURA:

1. Dimitrije Bogdanović: Istorija stare srpske književnosti, Beograd, 1980.
2. Iz naše književnosti feudalnog doba, Sarajevo, 1954.
3. Jovan Skerlić: Istorija nove srpske književnosti, Beograd, 1953. (Prva dva poglavlja, do 110. stranice).
4. Mladen Leskovac: Antologija starije srpske poezije. Srpska književnost u sto knjiga, knj., Novi Sad-Beograd, 1972.
5. Bosanskohercegovačka književna hrestomatija, knj. I, Starija književnost, Sarajevo, 1974
6. Srpska književnost u sto knjiga, knj. 10, Novi Sad-Beograd, 1969.
7. Dmitrij S. Lihačov: Poetika stare ruske književnosti, Beograd, 1972.
8. Jovan Deretić: Istorija srpske književnosti, Beograd, 1983.

USMENA KNJIŽEVNOST (A-studij)

I. *Bošnjačko usmeno pjesništvo*. – Prvi spomeni, bilježenja, proučavanja. – Žanrovska tipologija lirske pjesme (uspavanke, ljubavne, šaljive). – Oblici stiha, odnos metričke osnove i napjeva, oblici pratnje. – Poetičke odlike sevdalinke. – Lokalna obilježja u sevdalinci. – Društveni okvir života pjesme. – Tematska težišta bošnjačke balade: pjesme o nesretnim dragim i o “smrznutoj nevjesti”. – Lokalna obilježja u bošnjačkoj baladi: pjesme o braći Morić, o Hifzi-begu Đumišiću i druge. – Epska pjesma, glavni tipovi i oblici, poetičke odlike. – Najvažniji likovi (Đerzelez Alija, braća Hrnjice, Budalina Tale...). – Odnos epskog i historijskog. – Udio pjesnika i pjevača u tradicijskom lancu. – Teorija formule (A. B. Lord). – *Usmena proza*: - Tipologija građe. – Islamsko-istočnjački uticaji u motivsko-tematskom rasponu. – Šaljiva priča i lokalni junaci. – Junak šaljive anegdote u novoj domovini: Nasrudin-hodža. – Poetičke odlike usmene predaje. – Paremiološki oblici.

Djela:

1. Munib Maglajlić: *Bošnjačka usmena lirika*, Sarajevo-Publishing, Sarajevo, 2000.
2. Kosta Hörmann: *Narodne pjesme Bošnjaka*, I-II, Preporod, Sarajevo, 1996.
3. Đenana Buturović: *Usmena epika Bošnjaka*, Preporod, Sarajevo, 1995.
4. Avdo Međedović: *Ženidba Smailagić Mehe*, Svjetlost, Sarajevo, 1987.
5. Aiša Softić: *Antologija bošnjačke usmene priče*, Alef, Sarajevo, 1997.
6. Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak: *Narodno blago*, Svjetlost, Sarajevo, 1987.

LITERATURA:

1. Munib Maglajlić: *Usmena balada Bošnjaka*, Preporod, Sarajevo, 1995.
2. Đenana Buturović: *Bosanskomuslimanska usmena epika*, Svjetlost, Sarajevo, 1992.
3. Albert B. Lord: *Pevač priča*, Prevela sa engleskog Slobodanka Glišić, 1-2, Idea, Beograd, 1990.
4. Esma Smailbegović: *Narodna predaja o Sarajevu*, Institut za književnost, Sarajevo, 1986.
5. Grupa autora: *Usmena književnost*. Priredili: Đ. Buturović i M. Maglajlić, knj. II u ediciji *Bošnjačka književnost u književnoj kritici*, Alef, Sarajevo, 1998.

II. *Hrvatsko usmeno pjesništvo*. – Spomeni, bilježenje, proučavanje. – Lirska pjesma u žanrovskoj tipologiji. – Srednjoevropski i mediteranski uticaji na motivsku raznolikost lirike. – Stih, napjev, pratnja, veza s plesom. – Godišnji kalendar običaja i usmena lirika. – Dijalekatska rasprostranjenost lirske pjesme. – Poetičke odlike epske pjesme i njezini glavni likovi. - Izrastanje junaka iz povijesnog okvira: Mijat Tomić i Ivan Senjanin. – Bugarštice i njihova rasprostranjenost. – Historijski okviri balade. *Usmena proza*. – Žanrovska tipologija hrvatskog proznog korpusa u prepletu dijalekatske raznolikosti. – Tematsko-motivski raspon pripovijedne i novelističke proze. – Tipovi i junaci šaljive priče i anegdote. – Paremiološki oblici.

Djela:

1. Ivan Franjo Jukić i Grga Martić: *Narodne pjesme bosanske i hercegovačke*, I-II, Mostar, 1892.
2. *Hrvatske narodne pjesme*, edicija Matice Hrvatske u deset knjiga (izuzev knj. III i IV), Zagreb, 1895-1942.

3. Josip Kekez: *Bugaršćice*, Zagreb, 1978.
4. *Narodne pripovijetke*. Priredila Maja Bošković-Stulli, Pet stoljeća hrvatske književnosti, knj. 26, Zagreb, 1963.

LITERATURA:

1. *Usmena književnost*. Izbor studija i ogleda. Priredila dr Maja Bošković-Stulli, Zagreb, 1971.
2. Maja Bošković-Stulli: *Usmena književnost*. (Povijest hrvatske književnosti, knj. 1), Zagreb, 1978.
3. Maja Kleut, *Pjesme o Ivanu Senjaninu*. Novi Sad, 1987.
4. Maja Bošković-Stulli, *Usmena književnost kao umjetnost riječi*, Zagreb, 1975.
5. Josip Kekez, *Poslovice i njima srodni oblici*, Zagreb, 1984.

III. *Srpsko usmeno pjesništvo*. – Spomeni, bilježenje, proučavanje. – Podjela lirike. – Tragovi mitskog i paganskog u lirici. – Epska pjesma i veza s kosovskim mitom i ustancima. Historijski okviri epske pjesme. – Uloga pojedinaca i istaknutih pjevača (Tešan Podrugović, Filip Višnjić i dr.). – Poetičke odlike i glavni likovi. – Pjesme o hajducima i uskocima. – Epski deseterac, gusle, publika. – Usmene balade među pjesmama o Kosovu, te o hajducima i uskocima. – Poetičke odlike romanse. – *Usmena proza*. – Odlika regionalnih tipova i likova i žanrovska rasprostranjenost. – Hrišćanski uticaji na skasku i legendu. – Junaci šaljive priče i njihova prostorna situiranost. – Paremiološki oblici.

Djela:

1. Vuk Stef. Karadžić: *Srpske narodne pjesme*, I-IV, Beograd, 1953.
2. Vuk Stef. Karadžić: *Srpske narodne pripovijetke*, Beograd, 1879.
3. Jaša Prodanović: *Antologija narodnih pripovedaka i ostalih prozanih umotvorina*, Beograd, 1951.
4. *Antologija jugoslovenske narodne lirike*. Izbor i predgovor Vladan Nedić, Beograd, 1962.

LITERATURA:

1. *Narodna književnost*. Priredio Vladan Nedić, Beograd, 1972.
2. Vladan Nedić: *O usmenom pesništvu*, Beograd, 1972.
3. Miodrag Maticki: *Epika ustanka*, Tršić/Beograd, 1982.
4. Nada Milošević-Đorđević: *Zajednička tematsko-sizejna osnova srpskohrvatskih neistorijskih epskih pesama i prozne tradicije*, Beograd, 1971.
5. Zoja Karanović, *Zakopano blago – život i priča*, Novi Sad, 1989.

SAVREMENI BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I
(fonetika i fonologija – B studij)

A. JEZIK KAO KOMUNIKACIJSKO SREŠTVO

Bosanski, hrvatski, srpski jezik kao organski idiom – dijasistem. Raslojavanje bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika kao dijasistema na idiome ranga narječja. Štokavsko, čakavsko, kajkavsko i torlačko narječje – osnovne diferencijalne karakteristike. Dijalekti štokavskog narječja. Govori štokavskog narječja u Bosni i Hercegovini. Imenovanje jezika Bošnjaka, Crnogoraca, Hrvata i Srba u prošlosti.

Bosanski, hrvatski, srpski jezik kao neorganski idiomi – standardni jezici. Odnos organski idiomi – neorganski idiomi, tj. standardni jezik – narodni govori. Proces standardizacije i etape u tom procesu. Standardizacija jezika kod Hrvata, Srba i Bošnjaka u XIX stoljeću. Bečki književni dogovor i zajednički standardni jezik.

Karakteristike standardnog jezika nacionalno nehomogene zajednice. Raslojavanje standardnog jezika na varijante ili posebne standardne jezike.

B. JEZIK KAO STRUKTURA

Jezik kao sistem jedinica i njihovih odnosa. Fonetsko-fonološki, morfološki i sintaksički nivo jezičke strukture. Fonetika i fonologija kao lingvističke discipline – predmet njihovog izučavanja. Glas kao jedinica govora i objekt fonetske analize. Tvorba glasova – govorni aparat.

Artikulacijske i akustičke karakteristike glasova i klasifikacije zasnovane na tim karakteristikama. Fonem kao jedinica govora i objekt fonološke analize. Odnos između fonema, glasa i slova. Vidovi realizacije fonema. Funkcije fonema.

Inventar fonema i alofona u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku. Distribucija i ograničenja u distribuciji fonema. Alternacije fonema – fonološke (jednačenje po zvučnosti, po mjestu tvorbe, gubljenje suglasnika) i morfološke (palatalizacija, sibilizacija, jotovanje, prelazak *l* u *o*, nepostojano *a*, refleksi glasa *jat*)

Prozodijski sistem i njegove jedinice. Priroda i funkcija akcenata. Distribucija akcenata i postakcentatske dužine. Akcentogene i neakcentogene riječi – akcentatska cjelina. Prenosjenje akcenta na proklitiku, načini prenošenja. Intonacija ili akcentat rečenice.

Stilistička funkcija fonoloških jedinica – klasifikacija glasova po slušnom utisku.

LITERATURA:

a. Udžbenici:

1. Rosandić – Silić, *Osnove fonetike i fonologije hrvatskog književnog jezika*, Zagreb 1974.;
2. R. Simić - B. Ostojić, *Osnovi fonologije srpskohrvatskoga književnog jezika*, Nikšić 1989.;
3. Dž. Jahić... (et. al.), *Gramatika bosanskog jezika*, Sarajevo-Zenica 2001.;
4. E. Barić... (et. al.), *Hrvatska gramatika (Odjeljci Uvod i Fonetika i fonologija)* Zagreb 1995.;
5. M. Stevanović, *Savremeni srpskohrvatski jezik I (Uvod i Fonetika)*, Beograd 1970.,
6. A. Peco, *Pregled srpskohrvatskih dijalekata*, Beograd 1978.;
7. A. Peco, *Osnovi akcentologije srpskohrvatskog jezika*, Beograd 1971.

b. Ostala literatura:

8. D. Brozović, *Standardni jezik*, Zagreb 1970.;
9. M. Radovanović, *Sociolingvistika* (poglavlje VIII i IX), Novi Sad 1986.;
10. S. Halilović, *Bosanski jezik*, Sarajevo 1991.;

11. D. Brozović, *O fonološkom sustavu suvrmenog standardnog hrvatsko-srpskog jezika*, Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, knj. 3, sv. 7, (1968.);
12. I. Škarić, *Slovo, glas i fonema j*, Jezik XXXII, br. 5;
13. A. Peco, *Jedan aktuelni problem naše fonetike (izgovor i pisanje foneme h)*, Naš jezik, n. s. knj. XVIII, sv. 4-5, Beograd 1971.;
14. A. Peco, *Priroda afrikata srpskohrvatskog jezika*, Južnoslovenski filolog, knj. XXV, Beograd 1961/62.;
15. V. Zečević, *Prilog razumijevanju fonetskih alternacija*, Filologija, sv. 8, Zagreb 1978.;
16. J. Silić, *Fonemska distribucija i sekundarno a u suvremenom hrvatskosrpskom književnom jeziku*, Jezik XVI, br. 4, Zagreb 1964.;
17. J. Jerković, *Glasovna struktura jednosložne riječi u srpskohrvatskom književnom jeziku*, Prilozi proučavanju jezika, 1, Novi Sad 1965.;
18. Z. Kašić, *Glasovne promjene u prokliziu srpskohrvatskom jeziku na osnovu eksperimentalnih istraživanja*, Naš jezik, XXIV, sv. 4-5;
19. A. Peco – D. Pravica, *O prirodi akcenta srpskohrvatskog jezika na osnovu eksperimentalnih istraživanja*, Južnoslovenski filolog XXIX, sv. 1-2;
20. J. Vuković, *srpskohrvatska književna akcentuacija i funkcionalnost akcenta i kvantiteta*, Književni jezik, 1-2, Sarajevo 1972.;
21. J. Baotić, *Iz akcenatske problematike veza „enklitičkih“ oblika ličnih zamjenica sa prijedlozima*, Književni jezik, 2, Sarajevo 1979.;
22. S. Janković, *Naša dva pisma i njihovi kvaliteti*, Pregled, 11-12, Sarajevo 1969.

NORMA I KULTURA BOSANSKOG, HRVATSKOG I SRPSKOG JEZIKA

B-studij

(nastavne cjeline za 76 časova predavanja u školskoj godini)

1. Sociolingvistika – nauka o jeziku u društvu
2. Jezik, komunikacija, kultura, društvo, nacija
3. Stavovi prema jeziku / varijetetu
4. Jezičko planiranje. Jezička politika
5. Normiranje jezika. Jezička norma
6. Standardni jezik
7. Raslojavanje jezika
8. Tipovi jezičkih zajednica
9. Bilingvizam. Diglosija. Jezici u kontaktu
10. Socijalno-komunikativni status jezika
11. Komuniciranje u višenacionalnim zajednicama
12. Jezička kultura
13. Govorni događaj. Govorna situacija. Govorne uloge
14. Govorni čin. Struktura i tipovi govornih činova
15. Struktura teksta. Tipovi i vrste tekstova
16. Kompozicija različitih pisanih sastava
17. Metodologija i tehnika pisanja naučnog djela
18. Priprema rukopisa za štampu. Lektura i korektura
19. Poslovno komuniciranje
20. Poslovno pismo
21. Komuniciranje s djecom
22. Retorika. Priroda i suština govorništva
23. Govornički stilovi. Dikcija
24. Planiranje različitih načina govorenja
25. Sposobnost slušanja
26. Paralingvistički kodovi. Jezički pomoćnici
27. Uvjeti za dobru pismenost
28. Negativne osobine stila
29. Patologija jezika
30. Standardizacija bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika
31. Ortografska norma bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika
32. Glasovna norma bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika
33. Ortoepska norma bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika
34. Morfološka norma bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika
35. Tvorbena norma bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika
36. Leksičko-semantička norma bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika
37. Izbor leksema. Odnos prema riječima stranoga porijekla
38. Sintaksička norma bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika

LITERATURA

Pravopisi

- a) Halilović, S.: *Pravopis bosanskoga jezika*, Sarajevo, Preporod, 1996, 626, ili *Pravopis bosanskoga jezika: Priručnik za škole*, Zenica, Dom štampe, 1999, 216
- b) Babić, S. – Finka, B. – Moguš, M.: *Hrvatski pravopis*, 3. izdanje, Zagreb, Školska knjiga, 1995, 473
- c) Pešikan, M. – Jerković, J. – Pižurica, M.: *Pravopis srpskoga jezika*, Novi Sad, Matica srpska, 1993, 503

Rječnici

- a) Jahić, Dž.: *Školski rječnik bosanskoga jezika*, Sarajevo, Ljiljan – ZE-Company, 1999, 554 (predgovor)
- b) Anić, V.: *Rječnik hrvatskoga jezika*, 3. izdanje, Zagreb, Novi Liber, 2000, 1439 (pogovor: *Kako se služiti Rječnikom*, 1405-1437)
- c) Moskovljević, M.: *Rečnik savremenog srpskohrvatskog književnog jezika s jezičkim savetnikom*, 2. izdanje, Beograd, KIZ Apolon, 1990, 1023 (*Jezički savetnik*, 917-1023)

Gramatike

- a) Jahić, Dž. – Halilović, S. – Palić, I.: *Gramatika bosanskoga jezika*, Zenica, Dom štampe, 2000, 476
- b) Barić, E. – Lončarić, M. i dr.: *Hrvatska gramatika*, 2. izdanje, Zagreb, Školska knjiga, 1997, 670
- c) Stanojčić, Ž. – Popović, Lj.: *Gramatika srpskoga jezika: Udžbenik za I, II, III i IV razred srednje škole*, Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1993, 397

1. Aristotel: *Retorika*, Novi Sad, Svetovi, 1997, 386
2. Bellenger, L.: *Umijeće komuniciranja*, Sarajevo, Svjetlost, 1992, 159
3. Bernstajn, B.: *Jezik i društvene klase*, Beograd, BIGZ, 1979, 196.
4. Brozović, D.: *Standardni jezik: Teorija, usporedbe, geneza, povijest, suvremena zbilja*, Zagreb, Matica hrvatska, 1970, 178
5. Bugarski, R.: *Jezik u društvu*, Beograd, ^igoja štampa – XX vek, 1996, 259.
6. Dikro, O. – Todorov, C.: *Enciklopedijski rečnik: Nauka o jeziku, I (110-121, 130-138, 217-226, 278-287); II (219-305)*, Beograd, Prosveta, 1987.
7. Halilović, S.: *Bosanski jezik*, 2. izdanje, Sarajevo, Baština, 1998, 327
8. Hajmz, D.: *Etnografija komunikacije*, Beograd, BIGZ, 1980, 380
9. Kalve, L. Ž.: *Lingvistika i kolonijalizam: Mala rasprava o glotofagiji*, Beograd, BIGZ, 1981, 208
10. Kristal, D.: *Kembrička enciklopedija jezika*, Beograd, Nolit, 1995, 474
11. Radovanović, M.: *Sociolingvistika*, 2. izdanje, Novi Sad, Dnevnik – Književna zajednica Novig Sada, 1986, 304
12. Silobrčić, V.: *Kako sastaviti, objaviti i ocijeniti znanstveno djelo*, Zagreb, Medicinska naklada, 1998, 159
13. Šamić, M.: *Kako nastaje naučno djelo*, 7. izdanje, Sarajevo, Svjetlost, 1988, 169
14. Škiljan, D.: *Javni jezik*, Zagreb, Antibarbarus, 2000, 231
15. Živković, D.: *Pravi put i stranputice u pisanju*, 2. izdanje, Beograd, Nova prosveta, 1985, 109

ENGLESKI JEZIK

(kao opći predmet)

GODINA I

I. GRAMATIKA (30 časova)

Cilj ovog dijela kursa je da student savlada sve bitne pojmove engleske gramatike potrebne za dobro razumijevanje i pravilno izražavanje na engleskom jeziku.

Studenti rade vježbe i testove u toku kursa.

NASTAVNE JEDINICE:

1. Glagoli: podjela, osobine glagola, glagoli "be" i "have", modalni glagoli
2. Glagolska vremena: tvorba i upotreba
3. Bezlični glagolski oblici: infinitiv, particip i gerund
4. Osnovna pravila slaganja vremena: upravni i neupravni govor
5. Pasiv: tvorba i upotreba
6. Konjunktiv: tvorba i upotreba
7. Kondicional: tvorba i upotreba
8. Pogodbene rečenice: vrsta i upotreba
9. Imperativ
10. Imenice: vrste, rod, broj i padež, brojive i nebrojive imenice, genitiv i upotreba genitiva
11. Pridjevi: tvorba, vrste, poređenje
12. Prilozi: tvorba, vrste, poređenje
13. Zamjenice: lične, pokazne, prisvojne, odnosne, povratne, upitne i neodređene
14. Član: neodređeni član, određeni član i nulti član
15. Brojevi: glavni brojevi, redni brojevi, položaj u rečenici.

LITERATURA

Grgić-Brihta: *Engleska gramatika za svakoga*, Školska knjiga, Zagreb, 1982.

Raymond Murphy, *English Grammar in Use*, Cambridge University Press, 1993.

L.G. Alexander: *English Grammar*, Longman, 1996.

II. RAZUMIJEVANJE PROČITANOG TEKSTA (20 časova)

Cilj ovog dijela kursa je da osposobi studenta da ovlada strukturom engleske rečenice kao i leksikom na nivou srednjeg stupnja znanja engleskog jezika.

Tekstovi su iz različitih oblasti ljudskog znanja i iskustva.

LITERATURA

L.G. Alexander: *Practice and Progress*, Longman, 1976.

L.G. Alexander: *Developing Skills*, Longman, 1976. (Units: 1-20)

III. UVOD U STRUČNU LITERATURU

Cilj ovog dijela kursa je da uputi studente u služenje stručnom literaturom.

Težište vježbi je u pronalaženju glavne ideje pročitanoog teksta, njegove organizacije i upoznavanje s osnovnim stručnim terminima.

LITERATURA

Bernard Seal: *Academic Encounters*, Cambridge University Press, 1996. (Psihologija i Pedagogija)

M.J. Clarke: *English Studies Series*, Oxford University Press, 1996. (Filozofija i Sociologija)

The Internet Encyclopedia of Philosophy

NJEMAČKI JEZIK (kao opći predmet)

CILJEVI I ZADACI:

Sistematiziranje znanja o sistemu jezika u cilju osposobljavanja studenata da to znanje praktično primijene pri:

- a/ slušanju i razumijevanju općih i stručnih tekstova
- b/ čitanju i razumijevanju općih i stručnih tekstova
- c/ razgovoru o temama koje proizilaze iz obrađenih tekstova
- d/ prevođenju na maternji jezik.

Nastava se organizuje u vidu **predavanja i vježbi**.

GRAMATIČKO GRADIVO:

1. Die Wortarten (die flektierbaren und die unflektierbaren Wortarten)

2. Das Verb
 - Untergliederung der Verben (Vollverben, Hilfsverben, Modalverben, modifizierende Verben)
 - Reflexive Verben
 - Infinite Verbformen und ihre Umgebung – Infinitiv I und II, Partizip I und II, zu + Infinitiv
 - Trennbare und untrennbare Verben
 - Das Tempus: Die Zeitformen (Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I, Futur II)
 - Der Modus: Indikativ, Konjunktiv, Imperativ
 - Genus: Aktiv und Passiv (Vorgangspassiv, Zustandspassiv)
 - Rektion der Verben

3. Der Artikel
 - Der Gebrauch des Artikels (bestimmter, unbestimmter und Nullartikel)
 - Form und Flexion
 - Verschmelzungen

4. Das Substantiv
 - Das Genus des Substantivs
 - Der Numerus des Substantivs
 - Die Deklination des Substantivs

5. Das Adjektiv
 - Attributiver und prädikativer Gebrauch
 - Die Deklination des Adjektivs (starke, schwache, gemischte)
 - Die Steigerungsformen

6. Das Numerale
 - Kardinalzahlen
 - Ordinalzahlen
 - Bruchzahlen
 - Einteilungszahlen
 - Wiederholungs – und Vervielfältigungszahlen

7. Das Pronomen
 - Personalpronomen
 - Reflexivpronomen
 - Demonstrativpronomen
 - Possesivpronomen
 - Interrogativpronomen
 - Indefinitpronomen
 - Relativpronomen
 - Pronominaladverbien

8. Das Adverb
 - Lokal-, Modal-, Kausal-, Temporaladverbien

9. Die Präposition
 - Präpositionen mit: Genitiv, Dativ, Akkusativ, Dativ + Akkusativ

10. Die Konjunktion
 - nebenordnende Konjunktionen
 - unterordnende Konjunktionen

11. Die Partikel

LITERATURA:

1. DUDEN GRAMMATIK DER DEUTSCHEN GEGENWARTSSPRACHE,
Dudenverlag Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich
2. Helbig, Buscha, DEUTSCHE GRAMMATIK, Ein Handbuch für den
Ausländerunterricht, Langenscheidt, Verlag Enzyklopädie Leipzig, Berlin,
München
3. Helbig, Buscha, ÜBUNGSGRAMMATIK DEUTSCH, Langenscheidt, Verlag
Enzyklopädie, Leipzig, Berlin, München
4. Dreyer, Schmitt, LEHR- UND ÜBUNGSBUCH DER DEUTSCHEN
GRAMMATIK, Verlag für Deutsch, München
5. Zbirka odabranih općih i stručnih tekstova

FRANCUSKI JEZIK

(kao opći predmet)

(fond 76 sati)

Uvodne napomene :

Osnovni je cilj nastave stranog jezika kao općeg predmeta produbljivanje znanja o jeziku i njegovoj strukturi u mjeri u kojoj je to potrebno za uspješno korišćenje stručne i naučne literature na datom jeziku iz oblasti naučnih disciplina svake studijske grupe.

Nastava se izvodi u vidu dvosemestralnih predavanja. Nastavnik i asistent raznim metodskim postupcima provjeravaju uspjeh studenata i prate proces savlađivanja gradiva.

I GODINA (1+1)

Predavanja (30 časova)

Upoznavanje studenata sa osnovnim morfološkim kategorijama gramatike francuskog jezika.

Gramatičko gradivo :

1. Les classes de mots ou parties du discours
2. Le nom : les sous-classes et catégories
3. Les déterminants : les classes de déterminants
4. Les pronoms : les classes de pronoms
5. L'adjectif qualificatif
6. Le verbe : les sous-classes de verbes ; la conjugaison des verbes
7. Les adverbes : les classes d'adverbes
8. Les prépositions : les classes de prépositions
9. Les conjonctions : les conjonctions de coordination et de subordination
10. Les propositions coordonnées et les propositions subordonnées

LITERATURA :

Larousse : *La grammaire du français contemporain*

(ili neka druga gramatika savremenog francuskog jezika koja odgovara nastavnim zahtjevima)

Vježbe (30 časova)

Praktična primjena (čitanje, prevođenje/razumijevanje, konverzacija) stečenog znanja iz gramatike na tekstovima predviđenim za tu svrhu.

LITERATURA :

DOMINIQUE Ph., GIRARDET J., VERDELHAN M. (1998): *Le nouveau sans frontières 2* (première partie), Paris, Clé international.

Prevođenje stručne literature (16 časova – predavanja i vježbe)

Uvođenje studenata u problematiku prevođenja/razumijevanja autentičnih tekstova iz različitih oblasti ljudskog znanja, posebno iz onih naučnih disciplina koje se izučavaju na određenoj studijskoj grupi.

Stručna literatura.

RUSKI JEZIK

(Opći nastavni predmet)

ZADACI NASTAVE

Osnovni je zadatak nastave stranog jezika kao općeg predmeta sticanje kompetencije na tom jeziku i osposobljavanje za služenje stručnom i naučnom literaturom na datom jeziku iz oblasti naučnih disciplina svake studijske grupe. Sa ovim u vezi je i osposobljavanje za prevođenje jednostavnijih tekstova sa stranog jezika na bosanski, hrvatski, srpski.

TEMATIKA

Tematika na kojoj se uči jezik, pored opće informativne i kulturološke, sadrži i teme koje su karakteristične za osnovne naučne discipline date studijske grupe. Tekstovi i odlomci iz te tematike su jednostavniji kako po jezičkim strukturama tako i po svom sadržaju. U tematici preovladavaju tekstovi koji pripadaju popularnim i lakšim kategorijama naučno-popularnog funkcionalnog stila. Jezik se uči na tekstovima čiji je sadržaj poznat i dostupan studentima.

FONETIKA

S obzirom na neujednačeno znanje sa kojim studenti dolaze na prvu godinu studija, provjerava se i uvježbava fonetski minimum ruskoga jezika u poređenju sa bosanskim, hrvatskim, srpskim. Pri tome se posebna pažnja poklanja karakterističnim fonetskim teškoćama: izgovor glasova kojih nema u maternjem jeziku, izgovor reduciranih samoglasnika, izgovor mehkkih i tvrdih suglasnika, izgovor udvojenih suglasnika, izgovor grupa suglasnika u kojima se pojedini suglasnici gube.

MORFOLOGIJA

Morfološka struktura riječi u ruskom jeziku.
Vrste riječi.

IMENICE: kategorije roda, broja i padeža imenica u ruskom jeziku u poređenju sa bosanskim, hrvatskim, srpskim.

Deklinacija imenica u ruskom jeziku uz kontrastiranje sa maternjim jezikom.

Međujezička gramatička homonimija.

Imenice u sintaksičkim spojevima.

Imenice kao član rečenice.

PRIDJEVI: morfološke odlike pridjeva – deklinacija pridjeva.

Opisni i gradivni pridjevi. Prisvojni pridjevi.

Duži kraći oblik pridjeva.

Komparacija pridjeva.

ZAMJENICE

Morfološke osobine zamjenica.

Lične, prisvojne, upitno-odnosne, pokazne, određene zamjenice.

BROJEVI

Leksičko-semantičke osobine brojeva u ruskom jeziku u poređenju sa bosanskim, hrvatskim, srpskim.

Glavni brojevi. Promjena glavnih brojeva.

Višečlani brojevi.

Redni brojevi. Zbirni brojevi. Razlomci.

Izražavanje vremena. Vrijeme na satu, datumi.

GLAGOLI

Leksičko-semantičke osobine glagola.

Morfološke osobine glagola: rod, broj.

Kategorije vremena, kategorija načina, kategorija vida.

Morfološka struktura glagola: infinitivna osnova, osnova sadašnjeg vremena.

Glagolske vrste.

Konjugacije glagola.

Sadašnje, buduće, prošlo vrijeme.

Imperativ. Kondicional.

Glagolski pridjevi aktivni i pasivni sadašnjeg i prošlog vremena.

Glagolski prilozi.

PRILOZI

Leksičko-semantičke osobine ruskih pridjeva u poređenju sa pridjevima u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku. Komparacija priloga.

PRIJEDLOZI

Leksičko-semantičke osobine prijedloga.

Sintaksičke osobine prijedloga.

REČENICA

Sintaksičke osobine rečenice u ruskom jeziku u poređenju sa bosanskim, hrvatskim srpskim jezikom.

Kongruencija, rekcija.

Vrste rečenica. Prosta rečenica. Subjekat. Predikat.

Objekat. Atribut. Apozicija. Adverbijali.

Bezsubjekatske rečenice. Bezpredikatske rečenice.

Složena rečenica.

Nezavisno-složene rečenice.

Zavisno-složene rečenice.

LITERATURA:

Русский язык как иностранный Н.С. Новикова, О.М. Щербакова. Москва, Издательство «Наука», 1999.

Osim ovoga priručnika, nastavnik priprema jedan broj tekstova sa tematikom karakterističnom sa svaku studijsku grupu. Ti tekstovi uglavnom pripadaju naučnopopularnom funkcionalnom stilu i primjereni su jezičkim mogućnostima studenata.

FILOZOFIJA

(opći predmet)

1. Pojam *philosophia* i važnost filozofskog mišljenja; filozofija kao oblik istraživanja, procesa koji uključuje analizu, kritiku, interpretaciju i spekulaciju.
2. Grane filozofije: a) metafizika; b) epistemologija; c) logika; d) etika; e) estetika; f) filozofija jezika.
3. Filozofija i druga područja: a) filozofija i znanost i b) filozofija i religija.
4. Orijentalna filozofija: indo-iranska, kineska, judeo-kršćanska, arapsko-islamska.
5. Historija zapadnjačke filozofije: a) antička (oko 600 p.n.e. – 400 n.e.); b) medijevalna (oko 400 n.e. do 1600.); c) moderna i suvremena (oko 1600 do danas).
6. Antička filozofija: a) predsokratici; b) Sokrat; c) Platon; d) Aristotel; e) stoička filozofija i epikurejstvo; f) skepticizam; g) neoplatonizam.
7. Medijevalna filozofija: a) patristika i b) skolastika: judeo-kršćansko-islamska (Moses Maimonides, Toma Akvinski i Ibn Rušd).
8. Novovjekovna filozofija: a) humanizam i renesansa; b) racionalizam: René Descartes, Baruch Spinoza i Gottfried Leibniz; c) empirizam: John Locke, George Berkeley i David Hume; d) doba prosvjetiteljstva: Jean Jacques Rousseau, Voltaire, Denis Diderot, te francuski enciklopedisti.
9. Njemački idealizam: Kant, Fichte, Schelling i Hegel.
10. Karl Marx, Friedrich Nietzsche i Søren Kierkegaard.
11. Utilitarizam Jeremy Benthama i Johna Stuarta Milla.
12. Egzistencijalizam i fenomenologija: Jean-Paul Sartre i Edmund Husserl
13. Pragmatizam (William James i John Dewey), logički pozitivizam (Sir Alfred Jules Ayer) i filozofska analiza (Bertrand Russell i Ludwig Wittgenstein).
14. Osnovne značajke filozofije Karla Jaspersa i Maurice Merleau-Pontyja
15. Rortyjevo i Heideggerovo razumijevanje kraja filozofije
16. Budućnost filozofije

Literatura: Kod pripremanja završnog razgovora koristiti jedan od postojećih prevedenih povijesnih prikaza filozofije (Russell, Windelband, Koplston, Fink, Adorono...), ili već od domaćih autora (Bošnjak, Muminović, Arnautović...), te obavezno temeljito iščitati dva do tri izvorna djela od gore naznačenih filozofa prema osobnom odabiru i sklonosti.

TJELESNI ODGOJ

GODINA I

1.0 CILJ

Cilj nastave tjelesnog odgoja je izgrađivanje i savršavanje kompleksne ličnosti studenata specifičnim sredstvima i ambijentom koji pružaju tjelesno vježbanje i sport. Poseban cilj tjelesnog odgoja je stvaranje trajne navike za svakodnevnim vježbanjem u cilju održavanja i jačanja zdravlja i radnih sposobnosti.

2.0. ZADACI TJELESNOG ODGOJA

- A/ Stvaranje uslova za aktivno angažovanje studenata u utvrđivanju, izražavanju i zadovoljavanju njihovih potreba i interesa za tjelesnim kretanjem, sportom i razonodom, saglasno karakteristikama uzrasta, sa ciljem oplemenjivanja i usavršavanja sopstvene prirode i humanih odnosa prema drugim ljudima.
- B/ Dalje razvijanje i usavršavanje psihomotornih sposobnosti i sportskog vaspitanja započeto na prethodnom stupnju obrazovanja.
- C/ Osposobiti studente za samostalnu kretno-sportsku aktivnost i samokontrolu zdravlja i fizičke kondicije.
- D/ Dalje podizanje nivoa znanja i navika društveno-higijenskog ponašanja koji proizilaze iz sadržaja i karaktera tjelesne aktivnosti i sportskog vaspitanja.
- E/ Stvaranje uslova da student tjelesno i kretno afirmiše vlastite stvaralačke mogućnosti slobodne ličnosti koje se ogledaju: u zdravom načinu života, svestranom tjelesnom razvoju, usavršavanju kretanja te boravkom u prirodi sa ciljem obogaćivanja kulture življenja.
- F/ Podizanje nivoa teoretskih znanja iz domena sportskog načina života, uticaju tjelesnog vježbanja na zdravlje i fizičke sposobnosti i način života u radnoj sredini.

3.0 OBLICI SPORTSKO-KRETNE AKTIVNOSTI

Ukupna godišnja sportsko-kretna aktivnost studenata ostvaruje se putem:

- nastave tjelesnog odgoja,
- samostalnog rada studenata i
- vannastavne aktivnosti.

Svaki od ovih oblika aktivnosti sadrži svoju specifičnu strukturu organizacije i rada, a svi zajedno zaokružuju područje sportsko-rekreativnog aktiviteta studenata koji se prati i uvažava u konačnom procjenjivanju i vrednovanju rezultata studentskog rada u ovom području vaspitanja i obrazovanja.

4.0 **SADRŽAJ NASTAVNE DJELATNOSTI**

Programsku strukturu sadržaja nastave tjelesnog odgoja čine:

A – Program sportske pripreme – izborni program

B – Program dopunskih kretnih aktivnosti.

Sadržaji programa “A” i programa “B” predstavljaju jedinstvenu cjelinu procesa tjelesne kulture studenata. U predviđenom periodu programiranje sportsko-kretne aktivnosti provode se djelatnosti na tjelesnoj, tehničkoj, taktičkoj i teoretskoj pripremi, kao i realizacije tekućih i periodičnih provjera pripremljenosti i usvojenosti znanja.

4.1 PROGRAM NASTAVNIH DJELATNOSTI

Sadržaji vaspitno-obrazovne aktivnosti u procesu nastavne djelatnosti ostvaruju se putem sljedećih područja:

- utvrđivanje zdravstvenog, uzrasnog statusa, tjelesnih sposobnosti i motoričkih znanja studenata,
- izbor sredstava i programiranje rada,
- teoretska znanja i teoretska priprema,
- kontrola efekata rada/praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje/.

4.2 **PODRUČJA**

TEMATIKA

1. Dijagnostika stanja zdravlja, uzrasnog i tjelesnog razvoja i motoričkih znanja.
 - Pokazatelji tjelesnog razvoja /antropometrijske mjere/ visina i težina tijela.
 - Pokazatelji tjelesne pripremljenosti /opšti test gipkosti snage pregibača trupa/.
 - Nivo usvojenosti specifičnih motoričkih znanja /situacioni test/.
2. Izbor sredstava i programiranje
 - A/ Izrada i usmjeravanje individualnih programa svakodnevnog vježbanja i kretanja
 - Izbor i upućivanje u sadržaje na korekciju držanja tijela.
 - Izbor osnovne sportske pripreme i programiranje sadržaja prema nivoima prethodnih znanja /Program "A"/
 - B/ Izbor i programiranje dopunske sportske pripreme
 - Izbor sadržaja dopuskog sporta i drugih dopunskih aktivnosti /Program "B"/.
3. Teoretska znanja i teoretska priprema
 - Sportska taktika, pravila i organizacija
 - Tematski sadržaji:*
 - Cilj i zadaci tjelesnog odgoja /biološki, pedagoški, društveni i sportski/
 - Sistem univerzitetskog tjelesnog odgoja kod nas i u svijetu.
 - Pedagoška kontrola i samokontrola tjelesnog razvoja i funkcionalnih sposobnosti kao osnov za individualno programiranje aktivnosti u tjelesnoj kulturi.
 - Vidovi tjelesnog vaspitanja /igra, sport, gimnastika, planinarstvo kao sredstvo tjelesnog vaspitanja/
 - Tjelesna kultura kao faktor obnavljanja radnih /intelektualnih/ sposobnosti /aktivan odmor/.
4. Kontrola efekata
 - Kontrola efikasnosti putem "Kartona tjelesnog odgoja"
 - Kontrola aktivnosti putem "Dnevnika sportsko kretne aktivnosti".
 - Provjera nivoa usvojenosti nastavne građe.

- 5 Vrednovanje i ocjenjivanje
- Tjelesni razvoj i tjelesne sposobnosti.
 - Usvajanje sadržaja nastavne građe – Program “A”
 - Samodjelatnost studenata u kretno-sportskoj aktivnosti.

5.0 INSTRUMENTI PRAĆENJA, VREDNOVANJA I OCJENJIVANJA

Praćenje tjelesnog razvoja, tjelesnih sposobnosti, usvojenosti sportsko-kretnih znanja i aktivnosti studenata vrši se na osnovu “kartona tjelesnog odgoja” i “Kriterijskih tablica”.

Inicijalno stanje na početku i završni pokazatelji na kraju godine kao i samostalna angažovanost predstavljaju osnovu za vrednovanje i ocjenjivanje studenata.

BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST II

(A-studij)

GODINA II

Studenti historije književnosti naroda BiH slušaju ovaj predmet u trećem i četvrtom semestru. Nastava se obavlja u obliku predavanja i vježbi.

Nastavne cjeline – teme i literatura

Književnost preporoda

Reforme u političkom, kulturnom i prosvjetnom životu i njihov uticaj na Bošnjake. Vilajetska štamparija i njena djelatnost. Književni i publicistički rad u šezdesetim godinama XIX stoljeća. "Sarajevski cvjetnik" Mehmeda Šakira Kurtćehajića. Rad Saliha Hadžihuseinovića Muvekita.

Doba austrougarske vladavine u Bosni i Hercegovini i njen uticaj na Bošnjake. Gašenje tradicionalnih književnih oblika, uz istovremeno izlaganje kulturi Zapada. Prihvatanje evropske pismenosti: latinice pa ćirilice. Otvaranje prema hrvatskoj i srpskoj književnosti. Politički položaj i kulturna uloga Bošnjaka između Istoka i Zapada.

Razdoblje "bošnjaštva" u književnom stvaranju: Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak; književna djelatnost u "Bošnjaku". Zbornik bošnjačkih narodnih pjesama Koste Hormana. Osnivanje bošnjačkih čitaonica.

Period književne polarizacije: književna djelatnost na stranicama hrvatskih listova i izdanja; saradnja u "Nadi"; bošnjački pisci u srpskim listovima u BiH i izvan nje. Borba za vjersko-prosvjetnu autonomiju 1899-1909. i saradnja sa srpskim autnomnim pokretom.

Razdoblje vlastitih listova i izdanja: "Behar", "Gajret", "Biser". "Muslimanska biblioteka". Kulturno-prosvjetno društvo "Gajret" i druga društva.

Prihvatanje evropskih stilskih formacija od prosvjetiteljstva, preko romantizma, realizma, naturalizma, do impresionizma i simbolizma. Književni rodovi i vrste: poezija, pripovjedačko stvaranje, romani, putopisi, drama i komedija. Književna kritika i historija književnosti.

Pisci i djela

- Antologija bošnjačke književnosti I–X, Alef, Sarajevo 1998.
- Mehmed Šakir Kurtćehajić: Uvodnici u listu "Sarajevski cvjetnik" 1868-1872 (Uvod, O književnom radu u novinama, Nauka i umjetnost, Patriotizam) /u pregledu/.
- Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak: Sabrana djela, I-III, Biblioteka Kulturno naslijeđe BiH (BKN), Sarajevo, 1988.
- Safvet-beg Bašagić: Izabrana djela, I-II, BKN, Sarajevo, 1972., Biblioteka bošnjačka književnost u 100 knjiga, knjiga 25 ili Muslimanska književnost XX vijeka, 1-25, knj.2.
- Riza-beg Kapetanović: Pjesme Riza-bega Kapetanovića Ljubušaka (1889-1893), Sarajevo 1893. Drama Hadži-beg Rizvanbegović, -Behar, 5/1904-05, br. 19-23, /U pregledu/.

- Osman Đikić: Sabrana djela, BKN, Sarajevo, 1971.
- Osman-Aziz: Ago Šarić. Bez nade (Izabrana djela, I). Pripovijetke (Izabrana djela, II), BKN, Sarajevo 1980.
- Edhem Mulabdić: Izabrana djela, I-II (Zelena Busenje; Pripovijetke), BKN, Sarajevo, 1974, Bošnjačka književnost u 100 knjiga, knj. 27 ili Muslimanska književnost XX vijeka, 1-25, knj. 1.
- Šemsudin Sarajlić: Bošnjačka književnost u 100 knjiga, knjiga 31.
- Nafija Sarajlić: Teme, II izd., Sarajevo, 1986.
- Abdurezak Hifzi Bjelevac: Izabrana djela, I-III, BKN, Sarajevo, 1979, Bošnjačka književnost u 100 knjiga, knj. 32. ili Muslimanska književnost XX vijeka, 1-25 knj. 4.
- Hamid Šahinović Ekrem: Dva načelnika, u Gordana Muzaferija: Antologija bošnjačke drame, Sarajevo, 1998.
- Salih Kazazovic: Oba gluha, Sarajevo, 1911. Ćorav racun, Sarajevo, 1912., /u pregledu/
- Husein Đogo: Dvije struje ("Tvrdiši" i "Mehkiši"), Behar, 10/1909-10, br. 12-13., /u pregledu/
- Avdo Karabegović Hasanbegov: Sabrane pjesme, Sarajevo, 1985.
- Musa Ćazim Ćatić: Izabrana djela, BKN, Sarajevo, 1988., Bošnjačka književnost u 100 knjiga, knj. ____ ili Muslimanska književnost XX vijeka, 1-25., knj.3.
- Fadil Kurtagić: Stihovi, Sarajevo, 1919. Mali ljudi iz velikih škola, Zagreb, 1941. /u pregledu/

Literatura

- Bošnjačka književnost u književnoj kritici, I-VI, Alef, Sarajevo, 1999
- O književnom životu i časopisima
- M. Rizvić: *Bosanskomuslimanska književnost u doba preporoda 1878-1918*, II izdanje, El Kalem, Sarajevo, 1990.
- O Šakiru Kurtćehajiću
- M. Rizvić: *Književno stvaranje...str. 38-43*. M. Idrizović: *Mehmed Šakir Kurtćehajić*. Prilozi za orijentalnu filologiju, XVI-XV/1964-65, 10969, 353-358.
- O M. Kapetanoviću Ljubušaku
- *Dodir prosvjetiteljstva i romantizma u književnom radu Mehmeda Kapetanovića Ljubušaka*, u knjizi *Interpretacije iz romantizma, I*, Sarajevo, 1976. Munib Maglajlić: *Književna djelatnost Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka*. Predgovor u knjizi *Narodno blago* (Sabrana djela I, Sarajevo, 1988).
- O S. Bašagiću
- M. Rizvić: *Književno djelo Mirze Safveta. U Sabranim djelima, I S. Bašagića*, Sarajevo, 1971. J. Lešić u knjizi *Vrijeme melodrame*, Sarajevo, 1989, str. 185-193.
- O R. Kapetanoviću
- M. Rizvić: *Bosansko-muslimanska književnost u doba preporoda 1887-1918*, Sarajevo, 1990, str. 279-281, 536-538. J. Lešić u knjizi *Vrijeme melodrame*, 193-196.
- O O. Đikiću
- M. Rizvić: *Bosansko-muslimanska književnost... str. 364-376*.
- O Osmanu-Azizu

- M. Rizvić: *Osman-Aziz na raspuću dva svijeta. Predgovor u Izabranim djelima, I* Osmana-Aziza, Sarajevo, 1980.
 - O Edhemu Mulabdiću
 - M. Rizvić: *Plima "novog vremena" u prozama Edhema Mulabdića. Predgovor u Sabranim djelima, II* E. Mulabdića, Sarajevo, 1974, Safet Sarić, Edhem Mulabdić, *Monografija*, Mostar 2002. godine.
 - O S. Sarajliću
 - M. Rizvić: *Bosansko-muslimanska književnost....*str. 504-510, Alija Pirić: *Književnost visoke etičnosti*, predgovor 31. knjizi *Bošnjačka književnost u 100 knjiga*.
 - O N. Sarajlić
 - A. Ljiljak: *"Teme" Nafije Sarajlić – jedno književno otkriće. Predgovor u knjizi Teme N. Sarajlić*, Sarajevo, 1986, Emina Memija: *Medaljoni života Nafije Sarajlić*, u 31. knjizi *Bošnjačka književnost u 100 knjiga*.
 - O A.H. Bjelevcu
 - M. Idrizović: *Abdurezak Hifzi Bjelevac 1886-1972. Život i književno djelo*. Sarajevo, 1978.
 - O H. Šahinović Ekremu
 - M. Rizvić: *Bosansko-muslimanska književnost...str. 487-504. J. Lešić u knjizi Vrijeme melodrame*, Sarajevo, 1989, str. 145-155, 196-204, 222-226
 - O S. Kazazoviću
 - M. Rizvić: *Bosansko-muslimanska književnost....*str. 553-555. J. Lešić u knjizi *Vrijeme melodrame*, str. 155-162.
 - O H. Đogi
 - M. Rizvić u knjizi *Bosansko-muslimanska književnost....*str. 555-557. J. Lešić u knjizi *Vrijeme melodrame*, str. 163-167.
 - O A. Karabegoviću Hasanbegovu
 - M. Rizvić u knjizi *Bosansko-muslimanska književnost... str. 376-384. A. Isaković O pjesniku* predgovor u knjizi *Pjesme A Karabegovića Hasanbegova*, Zagreb, 1967.
 - O M. Ć. Ćatiću
 - M. Rizvić: *Musa Ćazim Ćatić između erotike i mistike* u knjizi *Iznad i ispod teksta*, Sarajevo, 1969. E. Duraković: *Pjesnik na razmeđu epoha* u knjizi *Riječ i svijet*, Sarajevo, 1988, str. 37-60. *Zbornik radova o Musi Ćazimu Ćatiću*, Sarajevo, 1980. Enver Kazaz: *Musa Ćazim Ćatić – književno naslijeđe i duh moderne*, Tešanj, 1997.
 - O F. Kurtagiću
 - M. Rizvić: *Bosansko-muslimanska književnost, ... str. 359-364.*
-
- Zdenko Lešić: *Pripovjedačka Bosna I, Pripovjedači do 1918*, Svjetlost, Sarajevo, 1991.
 - Muhsin Rizvić: *Panorama bošnjačke književnosti*, Ljiljan, Sarajevo, 1994.
 - Muhsin Rizvić: *Književno stvaranje Muslimana u doba austrougarske vladavine, I i II*, ANUBiH, 1973.
- ili *Bosansko-muslimanska književnost u doba preporoda 1887-1918*, 2. izd., El Kalem, Sarajevo, 1990.

HRVATSKA KNJIŽEVNOST II
(Književnost XIX stoljeća)
(A-studij)

Ilirizam

Državno-pravni položaj Hrvatske u okvirima Austrijskog Carstva i u uniji s Mađarskom. Društvena i politička situacija u hrvatskim zemljama prije ilirskog pokreta. Formiranje građanstva i borba za nacionalno održanje i cjelokupnost Hrvatske. Demokratske ideje francuske revolucije i ideologija panslavizma kao idejne pretpostavke ilirizma.

Jezičko nejedinstvo i regionalizam hrvatske književnosti početkom 19. vijeka. Jezičke i pravopisne ideje Ljudevita Gaja i ostalih iliraca. **Disertacija** Janka Draškovića kao programska osnova ilirskog pokreta. Pojava *Novina* i *Danice* (1835) kao književno-kulturni početak perioda ilirizma. Prihvatanje štokavštine kao jedinstvenog književnog jezika za hrvatsku književnost. Prosvjetiteljski i romantičarski karakter književnosti ilirizma. Ilirski časopisi *Danica* i *Kolo*, te ostali periodici tog doba. Dostignuća iliraca u kulturnom životu i stvaranju kulturnih institucija uz istovremena politička protivurječja. Književno-kulturne veze sa Srbima i nastojanja na formiranju zajedničkog jezika. Bečki književni dogovor 1850.

Glavni pisci i djela književnosti ilirizma; razvoj lirike (Stanko Vraz, Petar Preradović), novele (Ljudevit Vukotinović), putopisa (Matija Mažuranić, Antun Nemčić), drame (Dimitrije Demetar) i književne kritike (Stanko Vraz). **Smrt Smail-age Čengića** Ivana Mažuranića kao središnje djelo ove književne epohe.

Revolucionarna gibanja 1848. i učešće Hrvata u njima. Političko raslojavanje iliraca. Politički pritisak i cenzura u doba Bachovog apsolutizma i opadanje književnog djelovanja. Duh ilirizma i preporodne književnosti u tzv. "ustavno doba".

Hrvatsko školstvo, kulturna i književna djelatnost uz franjevačke samostane u 19. stoljeću u Bosni i Hercegovini. Odjeci ilirskog preporoda i Gajevi suradnici u Bosni i Hercegovini: Martin Nedić, Ivan Frano Jukić, Marijan Šunjić, Grga Martić. Značaj kulturnog djelovanja Ivana F. Jukića. Književnost ilirizma u evropskom kontekstu.

Protorealizam i realizam

Društveni i politički odnosi u Hrvatskoj od 1860. do 1895. Povezivanje književnog i političkog života u "ustavno doba" (šezdesete godine). Konstituiranje političkih stranaka (narodna, unionistička i stranka prava). Politički uspon Ivana Mažuranića i njegova samostalna narodna stranka. Reakcije na ugarsko-hrvatsku nagodbu 1868. Talijanizacija u Dalmaciji. Agrarna kriza 1873, priključenje Vojne krajine civilnoj Hrvatskoj i odnos prema Bosni. Uloga i značaj Josipa Juraja Strossmayera u kulturnom i javnom životu Hrvatske. Odnos pravaške generacije prema Mažuraniću na političkom i Strossmayeru na kulturnom polju. Stanje u Hrvatskoj za vladavine Khuen-Hedervarya i položaj stranke prava.

Prodor suvremenih prirodnih i društvenih nauka u hrvatsku znanost i književnost.

”Šenoino doba” i August Šenoa kao središnja ličnost hrvatskog protorealizma. Šenoina programska shvaćanja u članku *Naša književnost*. Realizacija ovih ideja u njegovom djelu i hrvatskoj književnosti tog doba. Šenoine zasluge za razvoj hrvatske književnosti u pravcu realizma.

Povezanost nove realističke generacije s pravaškom ideologijom i njen odnos prema Šeni. Pokretanje *Hrvatske vile* i drugi pravaški časopisi. Refleks društvenih i političkih prilika u književnosti hrvatskog realizma (Eugen Kumičić, Ante Kovačić, Vjenceslav Novak. Ksaver Šandor Đalski, Josip Kozarac). Glavne značajke ove stilske formacije u Hrvatskoj. Kumičićev članak *O romanu* i sukobi oko naturalizma. Razvoj književne kritike i problemi s kojima se suočavala. Kazališni život. Novi tokovi u poeziji Silvija Strahimira Kranjčevića, najznačajnijeg hrvatskog pjesnika tog doba.

Književnost hrvatskog protorealizma i realizma u evropskom kontekstu.

Pisci i djela

- Ivan Mažuranić: *Smrt Smail-age Čengića*, dopuna *Osmana*, *Vjekovi Ilirije*, *Javor*, *Hrvati Mađarom*.
- Petar Preradović: **poezija u izboru**.
- August Šenoa: *Zlatarovo zlato*, *Prosjak Luka*, *Prijan Lovro*, *Kanarinčeva ljubovca*, *Naša književnost*, poezija u izboru.
- Ante Kovačić: *U registraturi*, *Ladanjska sekta*, *Zagorski čudak*, *Metamorfoza*.
- Ksaver Šandor Đalski: *Pod starim krovovima*.
- Vjenceslav Novak: *Posljednji Stipančići*, *U prosjačkoj kući*, *U glib*, *Iz velegradskog podzemlja*.
- Silvije Strahimir Kranjčević: poezija u izboru.

Literatura

Opća

- Milorad Živančević, Ivo Frangeš: *Ilirizam - Realizam. Povijest hrvatske književnosti* 4, Zagreb 1975.
- *Hrvatska književna kritika* 1, 2, Zagreb 1950, 1951.
- Miroslav Šicel: *Pregled novije hrvatske književnosti*. Zagreb 1971.
- Aleksandar Flaker: *Osebnost hrvatskog književno-povijesnog procesa XIX stoljeća. Hrvatska književnost prema evropskim književnostima*, Zagreb 1970.

Pojedinačna

- Ivo Frangeš: *Mažuranićeva umjetnost*, *Forum* III/1964, 7-8.
- Muhsin Rizvić: *Smrt i život "Smail-age"*. U knjizi: *Interpretacije iz romantizma I*, Sarajevo 1976.
- Božidar Pejović: *Tipološki kontekst Mažuranićevog spjeva*. U knjizi: *Cjeline i detalji*. Sarajevo 1980.
- Antun Barac: *Petar Preradović (1818-1872)*. U knjizi: *Vraz, Preradović, Djela*, Zagreb 1954.

- Ivo Frangeš: *Poezija Petra Preradovića. Kolo* VI/1968, 6.
- Božidar Pejović: *Preradovićeve romantička distanca*. U knjizi: *Problemski ogledi*, Sarajevo 1974.
- Boris Ćorić: *Ogled o Ivanu Franji Jukiću*. U knjizi: *Sabrana djela I.F.Jukića III*. Sarajevo 1973.
- *Fra Grgo Martić i bosanskohercegovačka kulturna i književna baština. Godišnjak Instituta za izučavanje jugoslovenskih književnosti u Sarajevu II*. Sarajevo 1973.
- Antun Barac: *August Šenoa (Studija)*, Zagreb 1926.
- Dubravko Jelčić: *August Šenoa njim samim*, Beograd 1966.
- Miroslav Šicel: *Zlatarovo zlato Augusta Šenoa*. U knjizi: *Zlatarovo zlato*, Sarajevo 1973.
- Ivo Frangeš: *Buđenje Ivica Kičmanovića*. U knjizi: *Stilističke studije*, Zagreb 1959. Branko Milanović: *O Kovačičevom romanu "U registraturi"*. U knjizi: *U registraturi*, Sarajevo 1973.
- Miroslav Krleža: *Ksaver Šandor Gjalski*. U knjizi: *Eseji III*, Zagreb 1963.
- Miroslav Šicel: *Pod starim krovovima Ksavera Šandora Đalskoga*. U knjizi *Stvaraoci i razdoblja*, Zagreb 1971.
- Antun Barac: *Vjenceslav Novak*. U knjizi *Djela Vjenceslava Novaka I*, Zagreb 1951.
- Jure Kaštelan: *Između agonije i rađanja*. U knjizi: *Posljednji Stipančići*, Sarajevo 1978.
- Antun Barac: *O Kranjčeviću i njegovim pjesmama*. U knjizi: *Izabrane pjesme*, Beograd 1929.
- Miroslav Krleža: *O Kranjčevićevoj lirici*. U knjizi: *Eseji III*, Zagreb 1963.
- S.S.Kranjčević. *Zbornik*. Priredio Ilija Kecmanović, Sarajevo 1958.

SRPSKA KNJIŽEVNOSTI II (A-studij)

Studenti koji pod A imaju književnost, slušaju predavanja iz ovog predmeta u I i II semestru na drugoj godini studija, po 2 časa predavanja i 2 časa vježbi, uz predviđene konsultacije. Ispit se može polagati poslije odslušanog predavanja i ovjeravanja oba semestra. Položeni pismeni dio ispita uslov je za polaganje usmenog dijela ispita.

Razdoblje predromantizma i romantizma

Opšti pogled na kulturne i književne prilike kod Srba u prvoj polovini XIX vijeka.

Književnost predromantizma – klasicizam i sentimentalizam u prvoj polovini XIX vijeka (Lukijan, Mušicki, Sima Milutinović Sarajlija, Milovan Vidaković, Jovan Sterija Popović).

Vuk Karadžić i njegove preporodne ideje (narodni jezik kao književni, književnojezička reforma, afirmacija narodne književnosti). Prihvatanje Vukove reforme. Značaj Vukovog djela. Razvoj književnosti romantizma.

Književnost u krilu Ujedinjene omladine srpske 60-tih godina; književnost srpskog romantizma u južnoslavenskom i evropskom kontekstu.

- Glavni književni časopisi tog perioda: osnivanje Letopisa Matice srpske (1825) i njegov profil u prvom periodu izlaska; "Sedmica" (1852-1858), "Šumadinka" (1850-1857), "Danica" (1860-1872), "Javor" (1862-1863), "Vila" (1865-1868) i drugi.

Rascvat poezije, karakteristično njenih tema i oblika u stvaralaštvu B. Radičevića, Zmaja, Jakšića i Kostića. Refleksivna poezija S. Milutinovića, P.P. Njegoša, crnogorskog pjesnika, ali značajnog i za tokove srpske književnosti, J. St. Popovića; lirski elemenat u strukturi epskih i dramskih djela.

Počeci srpske književne kritike (Vukove recenzije romana M. Vidakovića). Poezija srpskog romantizma (B. Radičević, J. J. Zmaj, Đ. Jakšić, L. Kostić i P. P. Njegoš).

Dramsko stvaralaštvo (istorijske i nacionalne drame, komediografsko djelo Sterijino).

Proza srpskog romantizma (Vukovi tekstovi o prvom ustanku, memoari M. Nenadovića, putopisi Lj. Nenadovića, putopisi Lj. Nenadovića, priča Đ. Jakšića).

Pisci i djela:

1. Vuk Karadžić: recenzije o M. Vidakoviću, Žitije Hajduk Veljka Petrovića.
2. Branko Radičević: Pjesme o izboru.
3. Jovan Jovanović Zmaj: Pjesme u izboru.
4. Đura Jakšić: Pjesme u izboru, Jelisaveta, Sirota banaćanka.
5. Laza Kostić: Pjesme u izboru, Maksim Crnojević.
6. Jovan Sterija Popović: Komedije u izboru.
7. Ljubomir Nenadović: Putopisi.

Literatura zajednička:

1. Jovan Skerlić: Istorija nove srpske književnosti.
2. Miodrag Popović: Romantizam, I, II, III, Beograd, 1972.

3. Srpska književnost u književnoj kritici, 4. Epoha romantizma.
4. Srpska književnost u sto knjiga.

Literatura o pojedinim piscima:

1. O V. Karadžiću: Ivo Andrić: Ogledi o Vuku, Sabrana djela, knj. XIII.
2. O B. Radičeviću: Knjiga o Brnku, Beograd, 1953.
3. O J. J. Zmaju: Ljubomir Nedić: Zmaj (u knjizi "Iz novije srpske lirike", 1893); Bogdan Popović: Šta je veliki pesnik (u knjizi "Ogledi", 1939.).
4. O Đ. Jakšiću: Ljubomir Nedić: Jakšić (u knjizi "Iz novije srpske lirike", 1893.).
5. O L. Kostiću: Mladen Leskovac: Laza Kostić, SKZ, 1960; Isidora Sekulić: Laza Kostić (u knjizi "Mir i nemir", 1957.).
6. O J. P. Steriji: Knjiga o Steriji, SKZ, Beograd, 1956.
7. O Lj. Nenadoviću: Pavle Popović: Ljubomir Nenadović kao putopisac (u knjizi "Iz književnosti", III, 1929.).

Razdoblje realizma

Opšti pogled na kulturne i književne prilike kod Srba u drugoj polovini XIX vijeka. Kult prirodnih nauka i novi antiromantičarski pogledi na književnost. Kritički tekstovi Svetozara Markovića protiv idealizma i epigonskog romantizma i njegov uticaj na književnost.

Osnovne tačke Markovićevog književnog programa: problem odnosa umjetnosti i stvarnosti, veza književnosti i nauke, pojam pjesnika, problem književnih vrsta, primjeri za ugled.

Odjeci Markovićevih ideja: njihovo slijeđenje, razvijanje i prevazilaženje (stavovi Pere Todorovića, pogledi Laze Kostića, poetika Vojislava Ilića).

- Glavni časopisi u razdoblju realizma i njihov profil:

"Otadžbina" (1875-1892), "Delo" (1894-1899),

"Srpski pregled" (1895), "Javor" (1874-1893),

"Stražilovo" (1885-1894) i drugi.

U Vojvodini "Letopis Matice srpske" u tom periodu.

Srpska književna kritika u razdoblju realizma (Ljubomir Nenadić, Bogdan Popović).

Obilježja srpskog realizma (odnos prema tradiciji, pripovijetka i roman kao glavni književni žanrovi, sudbina poezije, kriza dramskog stvaralaštva).

Pripovijetka u razdoblju realizma (anegdotski i folklorni realizam M. Glišića, psihološki i poetski realizam L. Lazarevića, bogatstvo opservacija kod S. Matavulja, humor u pričama iz patrijarhalnog života kod S. Sremca, alegorijske satire R. Domanovića).

Roman u razdoblju realizma (J. Ignjatović: "Milan Narandžić" i "Vječiti mladoženja"), S. Matavulj: "Bakonja fra Brne", S. Sremac: "Pop Ćira i pop Spira", S. Ranković: "Gorski car").

Dramska književnost u razdoblju realizma. Kriza dramskoga stvaralaštva. Komedije Koste Trifkovića, dramski pokušaji Milovana Glišića i dramski prvenci Branislava Nušića.

Poezija u razdoblju realizma. Kriza pjesničkog stvaralaštva (ukoliko se izuzmu romantičari Zmaj, Jakšić i Kostić). Dominacija "opisne", socijalne i satirične poezije, umjetnički bezvrijedne. Vojislav Ilić kao jedini značajni pjesnik ovog razdoblja.

Srpska književnost razdoblja realizma i širem južnoslovenskom i evropskom kontekstu.

Pisci i djela:

1. Svetozar Marković: Pevanje i mišljenje, Realnost u poeziji.
2. Laza Lazarević: Pripovijetke.
3. Simo Matavulj: Pripovijetke u izboru, Bakonja fra Brne.
4. Stevan Sremac: Ivkova slava, Pop Ćira i pop Spira, Zona Zamfirova.
5. Svetolik Ranković: Gorski car.
6. Radoje Domanović: Satire.
7. Vojislav Ilić: Pjesme u izboru.
8. Janko Veselinović: Hajduk Stanko
9. Svetozar Ćorović: Komšije, Stojan Mutikaša

LITERATURA:

1. Jovan Skerlić: Istorija nove srpske književnosti.
2. Velibor Gligorić: Srpski realisti.
3. Srpska književnost u književnoj kritici, 5, Epoha realizma.
4. Srpska književnost u sto knjiga.
5. Srpska književnost u književnoj kritici, 6, Pjesništvo od Vojislava do Bojića.
6. Ljubomir Nedić: Kritike u izboru

TEORIJA KNJIŽEVNOSTI I

(A-studij)

GODINA II

2 časa predavanja, 1 čas vježbi nedjeljno

Uvod: nauka o književnosti i teorija književnosti
Književnost kao mimesis (problemi odnosa književnosti i stvarnosti)
Književnost kao ekspresija (problemi odnosa književnog djela i autora)
Književnost kao simbolička forma
Književnost kao jezička umjetnost
Književnost kao komunikacija (problemi odnosa književnog djela i čitaoca)
Retorika
Stil i stilistika
Tekst i tekstualnost

Struktura književnog teksta
Eufonija: organizacija foničkog sloja teksta; glasovne figure
Ritam, funkcije i oblici ritmičke organizacije, sintaktičko-intonacione figure
Stih i proza
Metar, metrički sistemi i metričke forme
Semantički sloj književnoumjetničkog teksta; figure značenja
Metafora i metonimija
Aspekti (fenomenologija "svijeta" književnosti)

Podjela književnosti na rodove i vrste; tradicionalna estetička podjela. Moderno razumijevanje žanra.
Lirika i lirska pjesma
Vrste lirskih pjesama
Lirsko-epske vrste: balada, romansa, poema
Ep i epska pjesma
Epski svijet i epski stil
Pripovjedačka proza
Osnovni pojmovi moderne naratologije
Novela i priča
Roman, kompozicija romana, vrste romana
Drama, dramska radnja, dramski dijalog, kompozicija drame
Tragedija i komedija
Glavni oblici moderne književnosti

LITERATURA:

Zdenko Lešić, *Jezik i književno djelo*, Sarajevo, 1971, peto izdanje 1987. (gl.III i IV)
Milivoj Solar, *Teorija književnosti*, Zagreb, 1988.
Uvod u književnost, uredili Z. Škreb i V. Žmegač, Zagreb, treće izdanje 1983 (poglavlja o stihu i o književnim vrstama)
Jurij Lotman, *Struktura umetničkog teksta* (1970), Beograd, 1976.

UVOD U SVJETSKU KNJIŽEVNOST I

(A-studij)

Preustroj studijske građe na predmetu Uvod u svjetsku književnost I do II A studija na Odsjeku za književnosti naroda BiH, počiva na onom što se u znanosti o književnosti i povijesti književnosti naziva *conceptus cum fundamento in re*, tj. na sposobnosti naučnog subjekta da prepozna, objasni i kontekstualizira određene umjetničko-estetske pojave na književnosti kao historijske objektu. Dakle, ne samo stalno otkriće novih činjenica i nepoznatih aspekata književne prošlosti (*fundamentum in re*), nego i promjena stanovništva posmatrača, koja je vidljiva od generacije do generacije. U skladu s ovom spoznajom nameće se i potreba novoga viđenja i tumačenja književne prošlosti, što je aktualizirano pojavom novih medija te promjenom društvenih struktura, čime se bitno mijenja dosadašnja percepcija književnosti. Primjenom dvaju principa u pristupu – otkriće novih aspekata prošlosti i promjena vizure posmatranja – dolazi se do književnih i estetskih poredaka, koji odudaraju od tradicionalističke predstave u pristupu književnopovijesnoj građi. Stoga predlažem ovu studijsku shemu:

I. Književnost grčke i rimske antike (pregled osnovnih stilskih tendencija i književno-umjetničkih žanrova); obrada djela iz epskog, lirskog i dramskog žanra: Homer «Ilijada» i «Odiseja», Eshil «Okovani Prometej», Sofokle «Antigona» i Euripid «Medeja» (u razgovoru sa studentima moguće je izmijeniti ponuđeni izbor), Vergilije «Eneida», Horacije «Ode», Seneca «Medea».

SEKUNDARNA LITERATURA:

Zdeslav Dukat: *Homersko pitanje*, 1985.

Albin Lesky: *Grčke tragedije*, 2000.

II. Srednjevjekovna književnost, renesansa i barok, klasika, romantika i realizam

Ovaj segment uključuje promjenu renesansne predstave o srednjem vijeku kao tamnom dobu (*the dark ages*), te odbacivanje teze o ponavljanju renesanse u srednjem vijeku, za što su zaslužni estetičari i filozofi umjetnosti A.O.Lovojey: «On the Discrimination of Renaissance» i Erwin Panofsky: «Renaissance and Renascences», tj. ne radi se simultanoj pojavi sličnih fenomena, već o tome da su nastojanja za reformama u književnosti, umjetnosti i filozofiji bila u sebi nekonzistentna. Renesansa se ustalila kao umjetnički period, koji sistematski oživljava antički duh.

Dante Alighieri: «Božanstvena komedija», Bokačo: «Dekameron» (izbor), Petrarka: «Kanonijer» (izbor), François Rabelais: «Gargantua i Pantagruel» (izbor); Miguel de Cervantes: «Don Kihot», Viljem Šekspir: «Hamlet», «Macbeth», «Othelo», «Kralj Lear»; Molijer: «Tvrđica» ili «Tartif», John Bayron: «Čajld Harold», Goethe: «Jedi mladog Vertera» i «Faust» Stendhal: «Crveno i crno»; O. De Balzac: «Evgenija Grande» i «Čiča Gorio», Gustav Flaubert: «Madam Bovary», L.N.Tolstoj: «Ana Karenjina», F.M. Dostojevski: «Zločin i kazna».

U pregledu o ovim književnim periodima, bit će u najkraćim crtama predstavljena

djela autora Korneja, Rasina, L. Sternea, Šelija, Kitsa, V. Igoa, Mopasana, Tekerija, Gogolja, Puškina, itd.

SEKUNDARNA LITERATURA:

Johan Huizing: *Jesen srednjeg vijeka*, 1991., Le Goff: *Ideologija i kultura srednjeg vijeka*, 2002.; H. R. Jauss: *Provokacije u nauci o književnosti*, 1984.; M. Bahtin: *Poetika romana Dostojevskog*, 1981., T. Adorno/M. Horkhajmer: *Dijalektika prosvjetiteljstva*, 1986.; Viktor Žmegač: *Poetika romana*, 1990.

SAVREMENI BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK II
/morfologija/

za studente Odsjeka za književnosti naroda BiH

CILJ NASTAVE: Upoznavanje sa morfološko-tvorbenim i leksičko-semantičkim karakteristikama standardnog bosanskog jezika
Provjera znanja: Pismeni i usmeni ispit poslije IV semestra

PROGRAM:

Osnovni pojmovi iz morfologije. Kriteriji za podjelu riječi na vrste. Kategorijalna obilježja imenskih riječi. Leksičko-semantičke i morfološke karakteristike imenica, zamjenica, pridjeva i brojeva. Kategorijalna obilježja glagola. Glagolske vrste. Struktura i građenje glagolskih oblika. Pasiv. Nepromjenljive riječi.

Tvorebeni aspekt. Kriteriji za razvrstavanje riječi. Osnovni problemi derivacije. Tvorbeni modeli.

Leksičko-semantički nivo. Tipovi lingvističkih rječnika. Leksema. Sredstva bogaćenja leksičkog fonda. Porijeklo riječi. Opća i specijalna leksika. Leksičko i gramatičko značenje. Struktura leksičkog značenja. Značenje i smisao. Designacija i denotacija. Odnos gramatike i semantike. Teorija semantičkog polja. Tipovi semantičkih polja: gramatička, tvorbena i stilistička semantička polja. Tvorbena i morfološka semantička polja. Utjecaj morfema na semantiku sintaksičkih struktura.

LITERATURA:

- A. Belić, *O glagolima sa dva vida*. Južnoslovenski filolog, knj. XXI, 1-3.
A. Peco, *Oblici kolektivnih imenica na –ad*, Naš jezik, n. s. knj. VII, sv. 7-10, 234-246.
B. Milanović, *Upotreba zbirnih brojeva sa imenicama u množini*, Naš jezik, n. s. knj. XIII, sv. 1-2, 48-56.
Barić-Lončarić-Malić-Peti-Zečević-Znika, *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb, 1997. (+)
Dž. Jahić/S.Halilović/I.Palić, *Gramatika bosanskoga jezika*, Zenica, 2000 (+)
D. Ignjatović, *Novine u morfologiji unesene najnovijim imenicama stranog porekla*, Naš jezik, n. s. knj. XI, sv. 3-5.
D. Šipka, *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*, Novi Sad, 1998.
D. Ignjatović, *Još o komparativu i komparaciji*, Naš jezik, n. s. knj. XII, sv. 3-4.
G. Kraljević, *Deklinabilnost i indeklinabilnost brojeva dva, tri, četiri*, Naš jezik, n. s. knj. XXII, sv. 1-2.
G. Berruto, *Semantika*, Zagreb, 1994.
H. Muratagić-Tuna, *nešto o dvorodnim imenicama*, Srpski jezik, broj 4/1, godina IV, Beograd, 1999.
I. Grickat, *O nekim vidskim osobenostima srpskohrvatskih glagola*, Južnoslovenski filolog, knj. XXII, sv. 1-2.
J. Melvinger, *Leksikologija*, Osijek, 1984.
L. Zgusta, *Priručnik leksikografije*, Sarajevo, 1991.
Lj. Popović, *Upotreba kardinalnih brojeva u srpskohrvatskom jeziku*, Jugoslovenski seminar za strane slaviste, Beograd, 1979.
M. Riđanović, *Jezik i njegova struktura*, Sarajevo, 1988.

- M. Stevanović, *Savremeni srpskohrvatski jezik, knj. I*, Beograd, 1979.
- M. Pešikan, *O sistemu zameničkih reči*, Naš jezik, n. s. knj. XVI, sv. 4.
- M. Pešikan, *O umetku –ov/-ev u množini imenica I vrste*, Naš jezik, n. s. knj. VII, sv. 7-8.
- M. Ivić, *Izbrojivost onoga što imenica označava kao gramatički problem*, iz knjige *Lingvistički ogledi* Beograd, 1983.
- M. Ivić, *Obeležavanje imeničkog roda u srpskohrvatskom književnom jeziku*, Naš jezik, n.s. knj. X, sv. 1-2.
- M. Radović-Tešić, *Distribucija nastavaka genitiva množine imenica ženskog roda s osnovom na grupu suglasnika*, Naš jezik, n. S. Knj. XXIV, sv. 1-2.
- P. Giro, *Semiologija*, Beograd, 1975.
- R. Filipović, *Principi lingvističkog posuđivanja*, Filološki pregled, 1965.
- S. Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb, 1986.
- Sv. Nikolić, *Oblici imena, zvanja, zanimanja, dužnosti i titula ženskog lica*, Naš jezik, n. s. knj. VI, 5-6.
- Sv. Nikolić, *Promena tuđih ličnih imena i prezimena*, Naš jezik, n. S. Knj. IX, sv. 7-10.
- T. Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb, 1963.
- Djela označena plusom (+) smatraju se obaveznom literaturom.

STAROSLAVENSKI JEZIK S POREDBENOM GRAMATIKOM SLAVENSKIH JEZIKA

Treći semestar: 2 + 1

Četvrti semestar: 2 + 1

Uvodne napomene

Predmet je koncipiran kao svojevrsan uvod u slavistiku, s naglaskom na staroslavenskome jeziku; ponudit će se, za ambicioznije studente, i osnovne informacije o porijeklu staroslavenskih glasova i oblika na osnovi poredbeno-historijske metode slavenskih i indoevropskih jezika, dakle, o ustroju praslavenskog jezika i o najvažnijim općeslavenskim jezičkim procesima u smislu konvergentnog i divergentnog razvitka pojedinih slavenskih skupina i jezika, bez detaljnijeg razmatranja karakterističnih crta svakog od slavenskih jezika. Studenti će se upoznati, u najnužnijim potezima, sa standardizacijom i pismima, kao i o najnovijim sociolingvističkim pojavama u slavenskom svijetu. Prema potrebi i dogovoru, mogu se studentima ponuditi i pravila čitanja u pojedinim slavenskim jezicima (ruskom, poljskom, češkom).

Uvodne teme

Pojam staroslavenskog jezika i poredbene gramatike slavenskih jezika kao temeljnih i komplementarnih predmeta slavenskih studija; staroslavenski kao prvi slavenski književni jezik i njegov odnos prema ostalim slavenskim jezicima i prema praslavenskom: pojam jezične srodnosti i indoevropska komparativistika – njezin osnivač F. Bopp; prvi slavisti: Dobrovsky, Vostokov, Kopitar, Miklošič, V. Jagić. A. Schleicher; komparativno-historijska metoda i mladogramatičari. Nostratička teorija i podjela indoevropskih jezika na istočne i zapadne (satem i kentum) i slavenskih jezika na sjeverne i južne ili na istočne, zapadne i južne. Indoevropska i slavenska prapostojbina; periodizacija praslavenskog jezika i pitanje baltoslavenske i južnoslavenske jezične zajednice; srednjojužnoslavenski jezik dijasistem. Genealoška, tipološka i arealna lingvistika i njihove osnovne taksonomske jedinice: jezična porodica, tipološka klasa i jezični savez; balkanski jezični savez.

Pitanje imena za staroslavenski jezik; Ćiril i Metod i nastanak slavenske pismenosti; teorije o dijalekatnoj osnovi; spomenici staroslavenskoga kanona; staroslavenska pisma i pitanje prvenstva. Staroslavenska ćirilica: izgovorna vrijednost slova (transkripcija), transliteracija, normalizirani pravopis i čitanje. Periodizacija staroslavenskog jezika i crkvenoslavenski jezik (redakcije / recenzije).

Fonetika

Staroslavenski i praslavenski vokalizam; nastanak praslavenskih vokala, zakon otvorenih slogova i nestanak diftonaga i diftonških skupina, kao i suglasničkih skupina na kraju riječi; vokali jat /ê/, jeri /y/, nazali /ǣ/ i /ǫ/, poluglasnici /jerovi /ǣ/ i /ǫ/, slogotvorni ǣ i ǫ, razvitak skupina or, ol, er, el; prijevoj i prijeglas, proteza – u staroslavenskom i slavenskim jezicima.

Staroslavenski konsonantizam prema praslavenskom; nastanak glasa /h/, palatalizacija svih suglasnika kao općeslavenski proces – stanje danas, palatalizacija velara, jotovanje labijala dentala i suglasničkih skupina i ostale suglasničke promjene.

Naglasni sustavi u slavenskim jezicima: melodijski i dinamički, s fiksnim i slobodnim (i pokretnim) naglaskom.

Morfologija

Sustav imeničkih deklinacija /osnova/; vokalske osnove: o- / jo- i a- / ja- osnova (glavna imenička deklinacija), i- i u- osnova; konsonantske: n-, nt- i s- osnove, r-osnove; mješovita ū- ili ѡv- osnova.

Deklinacija zamjenica: ličnih i neličnih (palatalne i nepalatalne).

Pridjevi određenog i neodređenog vida i komparacija.

Glagoli: tematski, atematski i nepravilni; glagolske osnove: prezentska, infinitivna / aoristna i participske; Leskienova podjela i stari primarni i sekundarni lični nastavci; tvorba i oblici prezenta, imperativa i participa prezenta; aorist (svi tipovi) i imperfekt; participi preterita (perfekta) i složeni glagolski oblici.

Iz sintakse

Konstrukcije: dativ apsolutni i dativ s infinitivom; upotreba supina i participa.

VJEŽBE: Vježbe tematski prate predavanja koliko je to moguće. Predviđen je rad uglavnom na staroslavenskim tekstovima iz *Staroslovenskog jezika II* Sv. Nikolića (vanredni studenti mogu se služiti i *Staroslavenskom čitankom* J. Hamma); rad na tekstu sastoji se od čitanja staroslavenskih ćiriličnih tekstova, njegove latinične transliteracije i transkripcije, kao i prijevoda i analize: fonetske, morfološke i, dijelom, sintaktičke analize s pokušajem rekonstrukcije praoblika. Mogu se dati i paralelni tekstovi na slavenskim jezicima radi samostalnog čitanja i analize.

NAPOMENA: Ispit se polaže usmeno na kraju godine, a uključuje pitanja iz okvira ponuđenih tema, kao i tekst; ispitni minimum je pet obrađenih tekstova.

L i t e r a t u r a:

Obavezna:

a) Staroslavenski

1. Josip Hamm, *Staroslavenska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb (bilo koje izdanje); obavezna su i završna poglavlja: Staroslavenske redakcije (pojam i podjela), Iz sintakse i Bilješke.

2. Stjepan Damjanović, *Staroslavenski glasovi i oblici*, Zagreb, 1995. i 2000.

3. Svetozar Nikolić, *Staroslovenski jezik II, Primeri sa rečnikom*, izd. "Naučna knjiga" ili "Trebnik", Beograd.

b) Poredbena gramatika

5. Radosav Bošković, *Osnovi uporedne gramatike slovenskih jezika I Fonetika*, Naučna knjiga, Beograd, 1970; obavezna su prva dva poglavlja, a preporučuju se i ostala.

6. Milan Mihaljević, *Slavenska poredbena gramatika*, 1. dio, Školska knjiga, Zagreb, 2002.
7. Dubravko Škiljan, *Pogled u lingvistiku*, Školska knjiga, Zagreb, 1987; poglavlja: II. Jezici i pisma svijeta (tekstovi: Jezične porodice i skupine, Indoevropski jezici), IX. Jezična srodnost i X. Komparativna metoda.
8. Milka Ivić, *Pravci u lingvistici* (bilo koje izdanje); tekstovi iz prvog poglavlja Jezička ispitivanja u 19. veku: Epoha prvih komparatista, Biološki naturalizam u lingvistici, Mladogramatičari.
9. Josip Hamm, *Slavistika u neslavenskim zemljama i njezin udio u povijesti slavistike*, u: Radovi ANUBiH, knj. LXX, Odjeljenje društvenih nauka, knj. 21, Sarajevo, 1981, str. 7-32.
10. Emil Tokarz, Nova vremena, novi jezici, u Radovima Zavoda za slavensku filologiju 32, Zagreb, 1998, str. 209-214.
11. Dževad Jahić, prikaz knjige *Slavjanske jazyki* (Očerki grammatiki zapadnoslavjanskih i južnoslavjanskih jazykov, red. A. G. Širokova i V. P. Gudkov, MGU, Moskva, 1977, u Pregledu, sept. 1978/79, Sarajevo, str. 1165-1170.

Šira literatura:

a) Staroslavenski

1. Stjepan Damjanović, *Slovo iskona*, Staroslavenska / starohrvatska čitanka, MH, Zagreb, 2002.

b) Poredbena gramatika

2. Stjepan Ivšić, *Slavenska poredbena gramatika*, Zagreb, 1970.
3. Antoan Meje, *Uvod u uporedno proučavanje indoevropskih jezika*, Naučna knjiga, Beograd, 1965.
4. Andre Martine, *Indoevropski jezik i Indoevropljani*, Novi Sad, 1987. Prijevod i predgovor Jasmine Grković.
5. Dubravka Sesar, *Putovima slavenskih književnih jezika*, Pregled standardizacije češkoga i drugih slavenskih jezika, Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1996.
6. Predrag Piper, *Uvod u slavistiku, 1*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 1998.
7. O. Hujer, *Uvod u istoriju slovenskih jezika*, Beograd, 1935.

HISTORIJA JEZIKA
(*historijska gramatika bosanskoga jezika*)

B studij

II GODINA

(teme)

1. Dijahronijski metod i njegove odlike
2. Pojam lingvističkoga prostora i vremenske projekcije razvoja jezika
3. Uzroci i okolnosti jezičkih promjena i jezičkoga razvoja
4. Izvori za proučavanje historije jezika i pojam jezičke rekonstrukcije
5. Promjene fonetskoga i morfološkoga sistema – međusobne veze
6. Praslavenski vokalski i konsonantski sistem u odnosu spram praindoevropskoga sistema
7. Uprošćavanje i izmjene vokalskoga i konsonantskog sistema u vremenu X-XV vijek
8. Morfološka struktura promjenjivih riječi u procesu razvitka
9. Deklinacija i konjugacija u slavenskim jezicima
10. Razvoj deklinacije imenica muškoga roda
11. Razvoj deklinacije imenica ženskoga roda
12. Razvoj deklinacije imenica srednjega roda
13. Razvoj pluralskih padeža u vezi sa dualom
14. Formiranje genitiva plurala na *-a*
15. Razvitak deklinacije ličnih zamjenica
16. Porijeklo i razvoj zamjenica *što, ništa, čiji, koji*
17. Razvoj pridjevsko-zamjениčke deklinacije (određeni i neodređeni vid)
18. Porijeklo glagolskoga sistema
19. Praslavenski prezent i njegov razvoj
20. Uprošćavanje aorista
21. Razvoj imperfekta
22. Praslavenski participi
23. Razvoj potencijala
24. Razvoj pomoćnih glagola
25. Historijska gramatika i historija književnoga jezika – bliskosti i razlike
26. Standardni jezik i predstandardni idiomi
27. Pisani tekst i književni tekst – metodološka razgraničenja
28. Redakcije staroslavenskoga književnog jezika
29. osnovne karakteristike ruske, srpske i hrvatske redakcije stsl.
30. Bosanski rukopisni kodeksi južnoslavenske redakcije staroslavenskoga jezika
31. Pitanje periodizacije historije književnoga jezika – južnoslavenski i bh. prostor
32. Pisani jezik od XI do kraja XV vijeka (doba srednjevjekovne Bosne)
33. Jezičke i paleografske odlike natpisa na stećcima
34. Porijeklo i razvojne forme bosančice
35. Jezičke i paleografske odlike bosansko-humskih povelja
36. Pisani jezik od kraja XV do druge polovine XIX vijeka (osmansko doba)
37. Rukopisna bosančica i jezik krajiških pisama
38. Stvaralaštvo na orijentalnim jezicima – odnos prema domaćem jezičkom naslijeđu

39. Jezik i grafija alhamijado-tekstova
40. Uskufijin *Rječnik* iz 1631. godine
41. Arebica i njezine razvojne forme
42. Jezik bošnjačke narodne književnosti i novoštokavska folklorna koine
43. Jezički tipovi sevdalinke
44. Jezičke odlike bh. balada
45. Jezik bošnjačke narodne epike i odnos prema široj južnoslavenskoj epici
46. Kontinuitet upotrebe naziva *bosanski jezik* i odnos Vuka i iliraca prema bh. jezičkom naslijeđu
47. Pisani jezik u drugoj polovini XIX i početkom XX vijeka (austro-ugarski period)
48. Djelovanje Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka
49. Jezik bh. listova i časopisa - tendencije ujednačavanja
50. Jezik bošnjačkih listova i časopisa s kraja XIX i početka XX vijeka
51. Naziv *bosanski jezik* i Kallayeva politika bosanske nacije i jezika
52. Utjecaj Hörmannove zbirke narodne epike i njezine jezičke odlike
53. Jezik Safvet-bega Bašagića, Muse Ćazima Ćatića, Edhema Mulabdića
54. Četvrta faza razvoja bosanskoga književnoga jezika (jugoslavensko doba)
55. Jezik prvih prijevoda Kur'ana na bosanski (srpskohrvatski) jezik (Čaušević-Pandžin prijevod)
56. Godina 1966. i djela Meše Selimovića i Maka Dizdara
57. Jezik Derviša Sušića, Skendera Kulenovića, Ćamila Sijarića
58. Jezičke odlike *Biserja* Alije Isakovića
59. Peta faza razvoja bosanskoga književnog jezika (najnovije bosansko doba)
60. Bosanski književni jezik u savremenim prijevodima Kur'ana (Korkut; Karić; Duraković)

LITERATURA:

- Aleksandar Belić, *Istorija srpskohrvatskog jezika (I-III)*
- Jovan Vuković, *Istorija srpskohrvatskog jezika, Uvod i fonetika*, Sarajevo 1974.
- Radosav Bošković, *Osnovi uporedne gramatike slovenskih jezika (I-II)*
- Asim Peco, *Osnovi akcentologije srpskohrvatskog jezika*, Beograd 1972.
- Jahić, Halilović, Palić, *Gramatika bosanskoga jezika*, Sarajevo 2000.
- Trilogija o bosanskoj jeziku* Dževada Jahića, (*Bošnjački narod i njegov jezik; Bosanski jezik u 100 pitanja i 100 odgovora; Školski rječnik bosanskoga jezika*) 1999.
- Mak Dizdar, *Antologija starih bosanskih tekstova*, Sarajevo, 1997.
- Herta Kuna i dr., *Bosanskohercegovačka književna hrestomatija* (knj. I: Starija književnost, Sarajevo, 1972.)
- Džemal Čelić, Tokovi pisane riječi u BiH (Predgovor), Sarajevo, 1982.; Pisana riječ u BiH, Odjek 15-30. septembar 1982, br.18
- Šefik Bešliagić, Stećci i njihova umjetnost, Sarajevo, 1971.

Miroslav Krleža, Bogumilski mramorovi, Sarajevo, 1975.

Marko Vego, Zbornik srednjovjekovnih natpisa Bosne i Hercegovine (I – 1962; II, III – 1964; IV – 1970), Izdanje Zemaljskog muzeja, Sarajevo, 1962.-1970.

Ćiro Truhelka, O bosančici, Glasnik Zemaljskog muzeja, 1889.

Gregor Čremošnik, Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka, Glasnik Zemaljskog muzeja, 1948.

Asim Peco, Povelja Kulina bana u svjetlosti štokavskih govora XII i XIII vijeka, Sarajevo, 1989.

Fehim Efendić, Ćirilska prepiska bosanskih Muslimana sa Dubrovačkom republikom, Gajret, 13, 1939.

Asim Peco, Neke fonetske osobine u pismima hercegovačkih muslimana, Ogledi, 1953.

Franjo Rački, Dopisi između turskih i hrvatskih častnika, Starine, JAZU, XI, 1879.

Muhsin Rizvić, Pisma krajiških prvaka pisana bosančicom, Sarajevo, 1984.

Muhsin Rizvić, Pisma muslimanskih krajišnika pisana bosančicom od XVI do sredine XIX stoljeća kao oblik stare epistolarnе književnosti, Godišnjak Instituta za književnost, V, Sarajevo, 1976.

Bašagić Safvet-beg, - Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti, (Prilog kulturnoj historiji Bosne i Hercegovine); - Sarajevo, Zemaljska štamparija, 1912.; - Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti (naročito: prepjevi), - Kulturno naslijeđe, Svjetlost, 1986.

Lamija Hadžiosmanović – Emina Memija, Poezija Bošnjaka na orijentalnim jezicima, Preporod, Sarajevo, 1995.

Mula Mustafa Šefki Bašeskija, Ljetopis (1746-1804), prijevod s turskog uvod i komentar Mehmed Mujezinović pogovor Fehim Nametak, Biblioteka Kulturno naslijeđe, Sarajevo, 1997. (treće izdanje)

Hazim Šabanović, Književnost Muslimana Bosne i Hercegovine na orijentalnim jezicima, Sarajevo 1973.

M. Huković, Alhamijado književnost i njeni stvaraoci, Svjetlost, Sarajevo, 1986.

Abdurahman Nametak, Hrestomatija bosanske alhamijado književnosti, Sarajevo, 1981.

Teufik Muftić, O arebici i njenom pravopisu, Prilozi za orijentalnu filologiju XIV-XV/ 1964-65, Sarajevo 1969.

Huković-Kasumović-Smailović, Muhamed Hevai Uskufi, Tuzla, 1990.

Alija Nametak, Rukopisni tursko-hs. rječnici, Građa za povijest književnosti hrvatske, 1968.

Kosta Höрман, Narodne pjesme Muslimana u Bosni i Hercegovini knjiga I, Sarajevo, 1889.; Sarajevo, 1933. (drugo izdanje)

Alija Isaković, Zbornik "Hasanaginica – 1774-1974.", Sarajevo, 1975. (713 str.)

Herta Kuna, Jezik bh. muslimanske poezije u odnosu prema standardnom jeziku, Književni jezik, 3, 1978.

Dževad Jahić, Jezički izvori sevdalinke, Odjek, 21, 1988.

Dževad Jahić, Jezička izvornost i narodna pjesma, na primjeru ikavsko – ijekavske evolucije "Hasanaginice", Odjek, 21, 1986.

Muhsin Rizvić, Između Vuka i Gaja, Oslobođenje, Sarajevo 1989. (Biblioteka Sinteza)

Miloš Okuka, U Vukovo doba (Književnojezički izrazi u Bosni i Hercegovini u Vukovo doba), Sarajevo, 1987.

Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak, - *Istočno blago*. Sabrao i preveo ~. Svezak I. U Sarajevu u ramazanskom bajramu. -Tisak i naklada Spindalza Lechnera, Sarajevo, 1888.; - *Istočno blago*. - Sarajevo, 1896. (375 str.); - *Istočno blago*. sv. II (priče, bajke, pitalice, savjeti mudrijeh ljudi, bogatstvo našeg i arapskog jezika, ženske dužnosti. Transkripcija Ilhamijinih, Sirijinih i dr. kasida) + predgovor, Sarajevo, 1897.

Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak, - Narodno blago. Sakupio i izdao ~ po Bosni, Hercegovini i susjednim krajevima. Dodatak: preveo od nekih arapskih, persijskih i turskih poslovice i mudrih izreka. Predgovor: Bože pomози; -Sarajevo, 1887. Archic fuer...; - Narodno blago. Sakupio i izdao ~. Po Bosni, Hercegovini i susjednim krajevima. Dodatak: prevodi nekih arapskih, persijskih i turskih poslovice i mudrih izreka, - Sarajevo, 1888.

Ibrahim Čedić, Jezik Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka, Radovi Instituta za jezik, Sarajevo, 1989, XIV, 7-120.

Herta Kuna i dr. Jezik štampe u BiH do 1918. godine, Radovi Instituta za jezik i književnost u Sarajevu VIII, 1981.

Safet Sarić, Monografija o Edhemu Mulabdiću (istraživanja o jeziku)

Muhamed Šator, Pravopisna norma do 1914. (magistarski rad u rukopisu)

Lejla Nakaš, Jezik Safvet-bega Bašagića u svjetlu literarnog izraza Bošnjaka u austrougarskom periodu (magistarski rad u rukopisu)

Hazema Ništović, Karakteristike rasprava o jeziku u *Bošnjaku* (magistarski rad u rukopisu)

Dževad Jahić, Uloga bosanskog jezika u procesima sh. standardizacije /rasprava o Kraljačićevom radu "Kalajeva jezička politika u BiH"/, - Pregled, 2, 245-257, 1987., - Halilović, Bosanski jezik, 172-186., - [Jahić, Bošnjački narod i njegov jezik, 107-112]

Dževad Juzbašić, Jezičko pitanje u au. politici u BiH pred I svjetski rat, Sarajevo, 1973.

Denana Buturović, Studija o Höрманovoj zbirci muslimanskih narodnih pjesama, Sarajevo, 1976.

Ismet Smajlović, *Jezik Hasana Kikića*, Glas, Banja Luka, 1979.

Enes Karić, Jezik i stil Kur'ana; O prevođenju Kur'ana kod nas – od prijevoda Miće Ljubibratića do prijevoda Besima Korkuta, U: Tefsir (144-152; 251-290), Sarajevo 1995.

Meša Selimović, *Derviš i smrt* (izd. Bh. književnost u 50 knjiga)

Mak Dizdar, *Kameni spavač*, Sarajevo 1999. (izdanje s prijevodom na engleski Francis R. Jones, pogovor Rusmir Mahmutćehajić)

Derviš Sušić, *Uhode*, Izabrana djela (također autorov pogovor Izabranim djelima), Univerzal, Tuzla, 1980.

Ćamil Sijarić, Hasan sin Huseinov

Skender Kulenović, *Ponornica* (izd. Savr. knjiž. naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine u 50 knjiga, 1985.)

Hasnija Muratagić-Tuna, Jezik i stil Ćamila Sijarića (doktorska radnja)

BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST III

(A-studij)

Pisci i djela

Ahmed Muradbegović: *Haremske novele, Bijesno pseto*
Hamza Humo: *Izabrane pjesme, Izabrane novele, Grozdanin kikut*
Hasan Kikić: *Provincija u pozadini*
Salih Alić: *Izabrane pjesme*
Zija Dizdarević: *Izabrane priče*
Enver Čolaković: *Legenda o Ali paši*
Alija Nametak: *Trava zaboravka*
Skender Kulenović: *Poeme i soneti, Ponornica, Djelidba*
Meša Selimović: *Derviš i smrt, Tvrđava*
Čamil Sijarić: *Izabrane pripovijetke, Konak*
Mak Dizdar: *Plivačica, Okrutnosti kruga, Kameni spavač*
Derviš Sušić: *Pobune, Hodža Strah*
Alija Isaković: *Taj čovjek, Pobuna materije, To*
Tvrтко Kulenović: *Kasino, Istorija bolesti*
Nedžad Ibrišimović: *Ugursuz, Braća i veziri*
Jasmina Musabegović: *Skretnice*
Abdulah Sidran: *Izabrane pjesme*
Irfan Horozović: *Talhe ili šedrvanski vrt*
Dževad Karahasan: *Istočni diwan*

(Napomena: Svi izbori pjesama i pripovijetki navedenih pisaca nalaze se u ediciji *Muslimanska književnost XX vijeka*, Sarajevo, 1991. godine)
Antologije bošnjačke poezije, pripovijetke i drame xx vijeka, izdanje *Alef*

LITERATURA

BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST U KNJIŽEVNOJ KRITICI, knjige III, IV i V. *Alef*, 1998.

(Obavezni su tekstovi o piscima i djelima uvrštenim u ovaj program)

MIDHAT BEGIĆ: *Raskršća*, IV, Djela, knj.5, Sarajevo, 1988.

MUHSIN RIZVIĆ: *Panorama bošnjačke književnosti*, Sarajevo, 1994.

HANIFA KAPIDŽIĆ-OSMANAGIĆ: *Pjesnici lirske avangarde*, Sarajevo, 1992.

KASIM PROHIĆ: *Apokrifnost poetskog govora*, Sarajevo, 1974.

ENES DURAKOVIĆ: *Riječ i svijet*, Sarajevo, 1988.

HRVATSKA KNJIŽEVNOSTI III

(KNJIŽEVNOSTI NARODA BIH KAO A-STUDIJ)

Pisci i djela

1. A. G. Matoš: Poezija (izbor u PSHK); Pripovijetke (Moć savjesti, Cvijet sa raskršća, Miš, Camao, Iglasto čeljade, Balkon); Kritika ("Realizam i artizam", Umjetnost i nacionalizam, Baudelaire)
2. Dinko Šimunović: Pripovijetke (Mrkodol, Muljika, Duga, Rudica, Alkar, Pojila, Ljubav, Krčma, Kukavica)
3. Ivo Vojnović: Drame (Ekvinocij, Dubrovačka trilogija)
4. Miroslav Krleža: Poezija (izbor u PSHK); Drame (Adam i Eva, Michelangelo Buonarroti, Vučjak, U agoniji, Leda, Gospoda Glembajevi); Novele (Hrvatski bog Mars); Roman (Povratak Filipa Latinovicza); Eseji (Predgovor "Podravskim motivima" Krste Hegedušića, Moja ratna lirika, O Marcelu Proustu)
5. Tin Ujević: Poezija (izbor u PSHK)
6. A. B. Šimić: Poezija (izbor u PSHK)
7. Nikola Šop: Poezija (izbor u PSHK); Drama (Bosanska trilogija)
8. I. G. Kovačić: Poezija (Moj grob, Jama)
9. Ranko Marinković: Pripovijetke (Ruke, Andeo, Zagrljaj, U znaku vage, Mrtve duše) Roman (Kiklop); Drama (Glorija)
10. Vladan Desnica: Roman (Proljeća Ivana Galeba)
11. Vesna Parun: Poezija (izbor u PSHK)
12. Antun Šoljan: Drama (Dioklecijanova palača)
13. Ivo Brešan: Drama (Predstava "Hamleta" u selu Mrduša Donja)
14. Slobodan Novak: Roman (Mirisi, zlato i tamjan)
15. Slavko Mihalić: Poezija (izbor u PSHK)
16. Ivan Slamnig: Poezija (izbor u PSHK)
17. Ivan Aralica: Roman (Duše robova)
18. Pavao Pavličić: Roman (Večernji akt)
19. Dubravka Ugrešić: Roman (Štefica Cvek u raljama života); Eseji (izbor iz: Američki fikcionar, Kultura laži, Zabranjeno čitanje)
20. Miro Gavran: Drame (Kreontova Antigona, Čehov je Tolstoju rekao zbogom)
21. Anđelko Vuletić: Poezija (Kad budem velik kao mrav); Roman (Deveto čudo na istoku)
22. Vitomir Lukić: Pripovijetke (Ladina smrt, Odlazak starog rezbara); Romani (Album, Hodnici svijetloga praha)
23. Josip Lešić: Romansirana biografija (Aleksa Šantić)
24. Veselko Koroman: Poezija (izbor)
25. Mile Stojić: Poezija (izbor)
26. Ilija Ladin: Poezija (izbor)

Posebna literatura

1. O A. G. Matošu:
M. Matković: A. G. Matoš, Izabrana djela, PSHK, knj. 64., Zagreb, 1967.
Zbornik radova o A. G. Matošu, knj. 1-2, Zagreb, 1987.
I. Frangeš: Matoš, Vidrić, Krleža, Zagreb, 1974.

- D. Jelčić: Matoš, Zagreb, 1984.
2. O D. Šimunoviću:
M. Begić: Umjetnik novele Dinko Šimunović, Izraz, 1961., br. 1-3; Izraz, 1966., br. 8-9.
D. Detoni-Dujmić: Pripovijesti Dinka Šimunovića, U: Pavao Pavličić, Đuro Sudeta, Dinko Šimunović, Biblioteka Ključ za književno djelo, Zagreb, 1994.
 3. O I. Vojnoviću:
B. Hećimović: Zapisi o dramama Ive Vojnovića, 13 hrvatskih dramatičara, Zagreb, 1976.
D. Suvin: Dramsko djelo Iva Vojnovića u evropskom kontekstu, U: Hrvatska književnost u evropskom kontekstu, Zagreb, 1978.
 4. O M. Krleži:
Krležin zbornik, Zagreb, 1964.
Predrag Matvejević: Razgovori s Miroslavim Krležom, Zagreb, 1969.
Ivo Frangeš: Matoš, Vidrić, Krleža, Zagreb, 1974.
Midhat Begić: Krležin Povratak Filipa Latinovicza, U: M. Begić, Raskršća II, Sarajevo, 1969.
Josip Lešić: Slika i zvuk u dramama Miroslava Krleže, Sarajevo, 1981.
Viktor Žmegač: Krležini evropski obzori, Zagreb, 1986.
Darko Gašparović: Dramatica krležiana, Zagreb, 1989.
Branimir Donat: O pjesničkom teatru Miroslava Krleže, Zagreb, 1970.
Dževad Karahasan: Model u dramaturgiji, Zagreb, 1988.
Miroslav Šicel: Krležini evropski obzori u romanu Povratak Filipa Latinovicza, "Republika", Zagreb, br. 11-12, 1993.
 5. O T. Ujeviću:
A. Stamać: Tin Ujević kao europski pjesnik, U: A. Stamać, Slikovno i pojmovno pjesništvo, Zagreb, 1977.
Zdenko Lešić: Tin Ujević, U: Z. Lešić, Klasici avangarde, Sarajevo, 1986.
Dževad Karahasan: Strah od beskonačnosti, U: A. Isaković: Antologija bošnjačkog eseja XX vijeka, Sarajevo, 1997.
 6. O A. B. Šimiću:
J. Kaštelan: Približavanje (prolegomena za liriku Antuna Branka Šimića), U: Jure Kaštelan (PSHK), knj. 148, Zagreb, 1983.
E. Duraković: Krik i nada A. B. Šimića, U: Riječ i svijet, Sarajevo, 1988.
Z. Lešić: Antun Branko Šimić, U: Klasici avangarde, Sarajevo, 1986.
 7. O N. Šopu:
S. Tontić: Zemlja i svemir Nikole Šopa, U: Nikola Šop: Svemirski pohodi, Sarajevo, 1984./1985.
E. Duraković: Šopova uobličjenja u svelik, U: Riječ i svijet, Sarajevo, 1988.
N. Mihanović: Lirski uzleti Nikole Šopa pod slavoluke zvijezda, "Oblikotvornost i smisao", Zagreb, 1987.
 8. O I. G. Kovačiću:
Z. Lešić: Ivan Goran Kovačić, Zagreb, 1984.

9. O R. Marinkoviću:
 - M. Begić: Četiri romana, Izraz, br.12., 1967.
 - V. Brešić: Modernost Marinkovićevog Kiklopa, U: Novija hrvatska književnost, Zagreb, 1995.
 - L. Čale Feldman: Crkva i cirkus, U: Teatar u teatru u hrvatskom teatru, Zagreb, 1997.
 - K. Nemeč: Aluzije, citati i literarne reminiscencije u Marinkovićevom "Kiklopu", U: K. Nemeč, Tragom tradicije, Zagreb, 1995.
10. O V. Desnici:
 - N. Milošević: Duh modernog vremena u "Proljećima Ivana Galeba", Predgovor knjizi "Proljeća Ivana Galeba", Beograd, 1967.
 - K. Nemeč: Vladan Desnica, Zagreb, 1988.
11. O V. Parun:
 - S. Vereš: Probudeni Endimion (o ljubavnoj poeziji Vesne Parun), Izraz, br. 10, 1972.
 - N. Miličević: Vesna Parun, Predgovor u PSHK, knj. 155, Zagreb, 1982.
12. O A. Šoljanu:
 - B. Donat, Predgovor u PSHK, 174/I., Zagreb, 1987.
13. O I. Brešanu:
 - L. Čale Feldman: Brešanov teatar: Aspekti Brešanove dramaturgije, Zagreb, 1989.
 - L. Čale Feldman: Hrvatski Hamleti, U: Teatar u teatru u hrvatskom teatru, Zagreb, 1997.
14. O S. Novaku:
 - I. Mandić: Predgovor u PSHK, knj. 160, Zagreb, 1981.
 - Časopis "Republika", br. 3-4, 1991. (broj posvećen Slobodanu Noavku)
 - Vladimir Biti: Avanti adagio, quasi indietro (Zauzlavanje Novakovih subjekata), Upletanje nerečenog, Zagreb, 1994.
15. O S. Mihaliću:
 - V. Pavletić: Klopka za naraštaje (monografija o poeziji Slavka Mihalića), Zagreb, 1987.
 - Tea Benčić: Zidovi i zvijezde (Semantička suglasja Slavka Mihalića), Zagreb, 1997.
 - A. Stamač: Pjesništvo Slavka Mihalića, Predgovor knjizi S. Mihalić, Približavanje oluje (izbor iz djela), Zagreb, 1996.
16. O I. Slamnigu:
 - B. Donat: Ivan Slamnig, u: I. S. Izabrana djela, PSHK, knj. 167, Zagreb, 1983.
 - K. Bagić: Slamnig, u: K. B. Živi jezici, Zagreb, 1994.
17. O I. Aralici:
 - V. Visković: Ivan Aralica, prdgovor u. I. A. Izabrana djela, PSHK, knj. 171, Zagreb, 1987.
18. O P. Pavličiću:
 - V. Visković: Mlada proza, Zagreb, 1983.
 - Krešimir Nemeč: Večernji akt Pavla Pavličića, U: Pavao Pavličić, Đuro Sudeta, Dinko Šimunović, Biblioteka Ključ za književno djelo, Zagreb, 1994.
19. O D. Ugrešić:
 - N. Moranjak-Bamburać: Prefinjene igre, O prozi Dubravke Ugrešić, Odjek, XLIII/1990, 13-14.
20. O M. Gavranu:
 - Jasen Boko: Dramsko pismo Mira Gavrana, Kolo, Časopis Matice hrvatske, VI, 2, ljeto, 1997.
 - G. Muzaferija: Kreontova Antigona Mire Gavrana (u kontekstu preobražaja mita od

- Sofokla do Glowackog), Zbornik radova Znanstvenog savjetovanja Matice hrvatske u Zagrebu: "Suvremena hrvatska drama u osamdesetim i devedesetim godinama", Dometi, Rijeka, X/2000,1-4; Novi Izraz, zima 2000/proljeće 2001, 10-11.
21. O A. Vuletiću:
E. Duraković: Pjesnička gramatika Anđelka Vuletića, U: Riječ i svijet, Sarajevo, 1988.
R. Vučković: Poezija Anđelka Vuletića, U: Problemi, pisci i djela, knj. IV, Sarajevo, 1981.
22. O V. Lukiću
S. Koljević: Lukićev kult istine, U: Vitomir Lukić, Savremena književnost naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine, knj. 31, Sarajevo, 1985.
D. Đuričković: Vitomir Lukić, Album, U: D: Đuričković, Roman u BiH od 1945.-1980., Sarajevo, 1991.
T. Kulenović: Kvalitet stranice /Hodnici svijetloga praha Vitomira Lukića/, Odjek, XLIII/1990, 23-24.
E. Kazaz: Iščezavanje priče, U: E. Kazaz, Morfologija palimpsesta, Tešanj, 1999.
G. Muzaferija: Lukićev Album kao sjećanje i kao prisutnost, Novi izraz, br.6, zima, 1999.
Antun Lučić: Tečevina i otklon: Književna kritika o Vitomiru Lukiću, Zagreb-Sarajevo, 2002.
23. O J. Lešiću
G. Muzaferija: Između dokumenta i poezije (pet romansiranih biografija Josipa Lešića), Lica, br. 5, 1997.
24. O V. Koromanu:
V. Pavletić: Predgovor u: Savremena književnost naroda i narodnosti BiH, knj. 33, Sarajevo, 1985.
25. O M. Stojiću
H. Kapidžić-Osmanagić: Poezija Mile Stojića - poezija transmutacija, u. Poezija 1945-1980. Pjesnici lirske apstrakcije, Sarajevo, 1991.
26. O I. Ladinu:
Ž. Ivanković: Predgovor knjizi I. Ladin, Račun svodeći, Zagreb-Sarajevo, 1999.
E. Kazaz: Ne pij vodu sam, u: E. Kazaz, Morfologija palimpsesta, Tešanj, 1999.

Opća literatura

1. Panorama hrvatske književnosti XX stoljeća (priredio V. Pavletić), Zagreb, 1965.
2. Ekspresionizam u hrvatskoj književnosti, posebno izdanje časopisa Kritika, sv. 3, Zagreb, 1969.
3. Branko Hećimović: 13 hrvatskih dramatičara. Zagreb, 1976.
4. Ante Stamać: Slikovno i pojmovno pjesništvo, Zagreb, 1977.
5. Miroslav Šicel: Povijest hrvatske književnosti, V (moderna), Zagreb, 1978.
6. Hrvatska književnost u evropskom kontekstu (priredili A. Flaker i K. Pranjić), Zagreb, 1978.
7. Radovan Vučković: Moderna drama, Sarajevo, 1982.
8. Muhsin Rizvić: Pregled književnosti naroda BiH, Sarajevo, 1985.
9. Zdenko Lešić: Klasici avangarde, Sarajevo, 1986.
10. Ivo Frangeš: Povijest hrvatske književnosti, Zagreb-Ljubljana, 1987.
11. Enes Duraković: Riječ i svijet, Sarajevo, 1988.

12. Gordana Slabinac: Hrvatska književna avangarda, Zagreb, 1988.
13. Suvremeno hrvatsko pjesništvo (zbornik - uredio A. Stamać), Zagreb, 1989.
14. Hanifa Kapidžić-Osmanagić: Poezija 1945-1980. Pjesnici lirske apstrakcije, Sarajevo, 1991.
15. Mile Stojić: Iza spuštenijeh trepavica (antologija), Sarajevo, 1991.
16. Cvjetko Milanja: Doba razlika, Zagreb, 1991.
17. Krešimir Nemeć: Tragom tradicije, Zagreb, 1995.
18. Veselko Koroman: Hrvatska proza Bosne i Hercegovine od Matije Divkovića do danas (antologija), Mostar-Split-Međugorje, 1995.
19. Veselko Koroman: Hrvatsko pjesništvo Bosne i Hercegovine od Lovre Sitovića do danas (antologija), Mostar-Split-Međugorje, 1996.
20. Cvjetko Milanja: Hrvatski roman, 1945 - 1990, Zagreb, 1996.
21. Tonko Maroević: Uskličnici, Antologija hrvatskog pjesništva 1971-1995, Zagreb, 1996.
22. Boris Senker: Hrvatski dramatičari u svom kazalištu, Zagreb, 1996.
23. Miroslav Šicel: Hrvatska književnost, Zagreb, 1997.
24. Dubravko Jelčić: Povijest hrvatske književnosti, Zagreb, 1997.
25. Krešimir Nemeć: Antologija hrvatske novele, Zagreb, 1997.
26. Krešimir Nemeć: Povijest hrvatskog romana od 1900. do 1945. godine, Zagreb, 1998.
27. Cvjetko Milanja: Pjesništvo hrvatskog ekspresionizma, Zagreb, 2000.
28. Velimir Visković: Umijeće pripovijedanja, Ogleđi o hrvatskoj prozi, Zagreb, 2000.
29. Krešimir Nemeć et al.: Leksikon hrvatskih pisaca, Zagreb, 2000.
30. Boris Senker: Hrestomatija novije hrvatske drame I (1895-1940), Zagreb, 2000.
31. Boris Senker: Hrestomatija novije hrvatske drame II (1941-1995), Zagreb, 2001.
32. Nikola Batušić – Zoran Kravar – Viktor Žmegać: Književni protusvjetovi: Poglavlja iz hrvatske moderne, Zagreb, 2001.

NAPOMENA: Tokom VII semestra redovni studenti dužni su na časovima seminara samostalno obraditi jednu jedinicu (određeni književnopovijesni problem, autorski opus, pojedinačno djelo i sl.) u okviru kolegija kojem je posvećen aktualni seminar.

SRPSKA KNJIŽEVNOST III (XX vijek)

(A-studij)

Književne epohe i književni tokovi

1900–1918.

- Društvene i političke prilike u srpskom narodu početkom XX vijeka i njihov uticaj na kulturni i književni život. Nove tendencije i pojave u književnosti i časopisi u kojima one dolaze do izraza (Zora, Srpski pregled, Srpski književni glasnik, Književna nedelja, Bosanska vila).
- Kritika. Programski tekstovi sprske moderne. Modernizacija kritičkih načela i metoda. Najznačajniji kritičari: Jovan Skerlić i Bogdan Popović, njihova shvatanja književnosti i zasluge za vrednovanje srpske književnosti (B. Popović: Antologija novije srpske poezije; J. Skerlić: Istorija novije srpske književnosti).
- Poezija. Jačanje stranih uticaja, naročito francuskog – parnas i simbolizam. Glavni predstavnici: Jovan Dučić i Milan Rakić. Nova pjesnička generacija, nova usmjerenja: Sima Pandurović, Vladislav Petković – Dis.
- Proza. Od realizma ka modernom, prodor ličnog i lirskog: Petar Kočić, Bora Stanković, Ivo Ćipiko. Nova generacija proznih pisaca, «urbanizacija» proze: Milutin Uskoković, Isidora Sekulić, Stanislav Vinarev, Veljko Milićević.
- Drama. Dramska književnost na prelomu stoljeća: folklorno-narodna drama (S. Ćorović, A. Šantić), poetsko-narodna (B. Stanković), kritička seosko-socijalna (I. Ćipiko, P. Kočić), građanska (S. Matavulj, V. Jovanović Marambo), istorijska (M. Bojić). Dramski red Branislava Nušića.
- Srpska književnost u Bosni i Hercegovini: Aleksa Šantić, Svetozar Ćorović, Petar Kočić; nova generacija: Vladimir Gaćinović, Dimitrije Mitrinović, Miloš Vidaković, Pero Slijepčević, Vladimir Ćorović.

1918–1941.

- Društvene i političke prilike u novostvorenoj državi. Obnova književnog života, osnivanje novih časopisa (Književni jug, Dan, Misao, Zenit, Putevi, Progres). Novo osjećanje i novi književni programi avangarde. Ekspresionističke tendencije: sumatrizam, zenitizam, dadaizam, hipnizam. Diferencijacija u književnoj avangardi: pojava nadrealizma (M. Ristić, D. Matić, A. Vučo, M. Dedinac). Ideološko-politička diferencijacija pisaca 1930-tih godina i pojava socijalne književnosti. Glavna književna glasila toga doba (Stožer, Naša stvarnost, Nadrealizam danas i ovde, Nova literatura, Pregled).
- Kritika. Odbacivanje predratnih shvatanja u kritici. Pisci stvaraoci kao avangardni kritičari (M. Crnjanski, S. Vinaver, R. Petrović). Nastavak Skerlićevih ideja u kritici (M. Bogdanović, V. Gligorić, Đ. Jovanović). Doprinos nadrealizma kritičkom mišljenju (M. Ristić, D. Matić).
- Poezija: Sumatraizam M. Crnjanskog. Poezija R. Petrovića i drugi avangardni pokušaji (R. Drainac, D. Vasiljav). Modernističko istraživanje folklor – eksperiment M. Nastasijevića. Tradicionalizam u poeziji: D. Maksimović. Socijalna poezija: J. Popović, Č. Minderović. Poezija nadrealističke grupe (M. Dedinac, D. Matić, A. Vučo, O. Davičo).
- Proza. Glavni predstavnici avangardne proze: M. Crnjanski, R. Petrović, M. Nastasijević. Preobraženi realizam: V. Petrović, D. Vasić, I. Sekulić. Nadrealizam u

prozi i socijalna literatura: M. Ristić, A. Vučo, J. Popović. Preobražaji prozne tehnike od ekspresionizma do socijalne literature.

- Drama. Avangardne tendencije: M. Crnjanski, R. Mladenović, T. Manojlović. Odjeci avangarde u teorijsko-kritičnim radovima o drami. Dramski rad M. Nastasijevića. Kritička građanska drama D. Nikolajevića i B. Nušića.
- Srpska književnost u Bosni i Hercegovini. Pripovjedači: B. Jevtić, M. Marković, J. Palevestra, J. Radulović, E. Petrović, B. Ćopić. Međuratna poezija J. Dučića. Ivo Andrić. Kritičari: J. Kršić, P. Slijepčević.

1941. do danas

- Uticaj rata na književnost. Književnost u NOB (J. Popović, Č. Minderović, B. Ćopić). Nastavak tendencije socijalne književnosti do 1950-ih godina. Pojava novih časopisa (Književnost, Delo, Savremenik) i njihova polarizacija 1950-ih godina. Poslijeratni razvoj srpske književnosti.
- Kritika. Nove težnje i novi kritičari (Z. Gavrilović, Z. Mišić, P. Džadžić, B. Mihajlović, R. Konstantinović, N. Milošević, Z. Gluščević).
- Poezija. Tipovi poslijeratne srpske poezije: poezije obnove i izgradnje, poezija «lakih i nežnih štimunga», intelektualna i estradna poezija (D. Matić, O. Davičo, V. Popa, D. Maksimović, S. Raičković, M. Bečković).
- Proza. Inspirativnost NOB-e za poslijeratne srpske prozaiste (D. Ćosić, O. Davičo, A. Isaković). Nove tendencije u prozi u drugoj polovini 1950-ih i početkom 1960-ih godina (M. Bulatović, D. Kiš, M. Kovač). Stvarnosna proza (D. Mihailović, V. Stevanović, M. Savić). Fantastika (M. Pavić, F. David). Kritički realizam (A. Tišma, B. Pekić, S. Selenić).
- Drama. Tradicija i avangardizam. Teme rata i stradanja (Đ. Lebović, A. Obrenović). Mitski obrasci u avangardnoj drami (J. Hristić). Istorijska drama (B. Mihajlović, Lj. Simović). Kritička drama (A. Popović, S. Kovačević).
- Srpska književnost u Bosni i Hercegovini. Kritika: S. Leovac, R. Vučković, S. Koljević, N. Koljević. Proza: I. Andrić, B. Ćopić, R. Trifković, M. Oljača. Poezija: D. Trifunović, V. Krnjević, S. Tontić.

Pisci i djela

- Jovan Skerlić: Eseji i kritike
- Bogdan Popović: Ogledi i članci iz književnosti
- Aleksa Šantić: Pjesme
- Jovan Dučić: Pesme, Eseji
- Vladislav Petković Dis: Pesme
- Borislav Stanković: Pripovetke, Nečista krv,
- Petar Kočić: Pripovijetke
- Isidora Sekulić: Saputnici, Kronika palanačkog groblja, Ogledi
- Miloš Crnjanski: Lirika Itake, Sumatra, Dnevnik o Čarnojeviću, Seobe
- Novak Simić: Braća i kumiri
- Ivo Andrić: Na Drini ćuprija, Travnička hronika, Prokleta avlija, Pripovijetke (izbor), Razgovor sa Gojom, O priči i pričanju
- Oskar Davičo: zbirke pjesama Hana, Višnja za zidom
- Branko Ćopić: Osma ofanziva,
- Vasko Popa: Pesme
- Stevan Raičković: Pesme
- Matija Bečković: Pesme
- Danilo Kiš: Bašta pepeo, Grobnica za Borisa Davidovića

- Mirko Kovač: Na odru (izabrane pripovijetke)
- Risto Trifković: pripovijetke, roman Kogoj
- Dragoslav Mihailović: Kad su cvetale tikve
- Slobodan Selenić: Memoari Pere bogalja
- Antonije Isaković: Pripovetke
- Dušan Kovačević: Balkanski špijun

Opšta literatura

- Jovan Skerlić: Istorija novije srpske književnosti
- Bogdan Popović: Antologija novije srpske lirike
- Jovan Deretić: Istorija srpske književnosti, Srpski roman 1800-1950.
- Predrag Palavestra: Istorija moderne srpske književnosti, Posleratna srpska književnost, Književnost Mlade Bosne, I-II
- Radovan Vučković: Moderna srpska proza, Moderna drama, Avangardna poezija, Od Ćorovića do Ćopića, Poetika hrvatskog i srpskog ekspresionizma
- Dragiša Vitošević: Srpsko pesništvo 1901-1914, I-II
- Hanifa Kapidžić-Osmanagić: Srpski nadrealizam – studija, Hrestomatija srpskog nadrealizma
- Slobodan Ž. Marković: Književni pokreti i tokovi između dva svetska rata
- Stanko Korać: Srpski roman 1918-1941.
- Vasilije Kalezić: Pokret socijalne literature
- Zdenko Lešić: Pripovjedači (O Ćoroviću, Kočiću, Andriću), Klasici avangarde (o Crnjanskom, R. Petroviću)
- Velibor Gligorić: Ogledi i studije
- Miloš I. Bandić: Književnost NOB
- Slobodan Selenić: Antologija savremene srpske drame, Bgd. 1977
- Stevan Tontić: Moderno srpsko pjesništvo, antologija, Sar. 1991.
- Pesništvo od Vojislava do Bojića, zbornik kritika, priredio Miodrag Pavlović
- Književnost između dva rata, I-II, zbornik kritika, priredila Svetlana Velmar-Janković
- Savremena poezija, zbornik kritika, priredio Sveta Lukić
- Savremena proza, zbornik kritika, priredio Miloš I. Bandić
- Drama, zbornik kritika, priredio Raško Jovanović

Literatura o pojedinim piscima

Jovan Skerlić

- M. Begić: Jovan Skerlić – čovek i djelo
- R. Konstantinović: Kultura i stvaralaštvo, predgovor u J. Skerlić: Studije
- Z. Gavrilović: Jovan Skerlić, Kritika i kritičari

Borisav Stanković

- V. Jovičić: Umetnost B. Stankovića
- S. Vinaver: Bora Stanković i pusto tursko, u Nadgramatika

Petar Kočić

- V. Gligorić: Petar Kočić, u Srpski realisti
- Z. Lešić: Pripovjedači

- R. Vučković: Modernost dela Petra Kočića, u Od Ćorovića do Ćopića
- M. Begić: Umjetnost pripovijedanja

Aleksa Šantić

- V. Đurić: Šantićeva poezija, predgovor Pesmama, 1971.
- E. Duraković: Pjesma i vrijeme A. Šantića, u Riječ i svijet

Isidora Sekulić

- S. Leovac: Književno delo Isidore Sekulić, monografija
- S. Velmar Janković: Osećanja prolaznosti u prozi I. Sekulić, u Savremenici

Jovan Dučić

- S. Leovac: Književno delo Jovana Dučića, monografija
- Z. Gavrilović: Jovan Dučić, u Od Vojislava do Disa
- A. G. Matoš: Jovan Dučić, u Eseji i feljtoni o srpskim piscima
- P. Slijepčević: Jovan Dučić, u Ogledi o domaćim temama, Izabrana djela, knj. 2.

Ivo Andrić

- R. Vučković: Velika sinteza
- P. Džadžić: Ivo Andrić
- M. I. Bandić: Zagonetka vedrine
- M. Šamić: Istorijski izvori Travničke hronike
- B. Milanović: Andrić
- S. Leovac: Pripovedač Ivo Andrić
- N. Koljević: Na Drini ćuprija Ive Andrića
- Z. Lešić: Pripovjedač za sva vremena, u Pripovjedači

Miloš Crnjanski

- N. Milošević: Roman Miloša Crnjanskog
- P. Džadžić: Prostori sreće u delu Miloša Crnjanskog
- R. Konstantinović: Miloš Crnjanski, Treći program Radio-Beograda 1970.
- S. Velmar Janković: Miloš Crnjanski, Savremenici
- Z. Lešić: Miloš Crnjanski, u Klasici avangarde

Oskar Davičo

- R. Konstantinović: Sunovrati Oskara Daviča, u Sunovrati
- A. Petrov: Ličnosti i problemi Davičove proze, u U prostoru proze
- R. Vučković: Davičova međuratna poezija, u Problemi, pisci, dela, knj. V

Antonije Isaković

- D. M. Jeremić: Pripovedač Antonije Isaković, zbornik Savremena proza, priredio Miloš I. Bandić
- Lj. Jeremić: Rat i mir Antonija Isakovića, zbornik Savremena proza, Priredio Miloš I. Bandić

Vasko Popa

- M. Pavlović: Od kamena do sveta, u Osam pesnika

- I. V. Lalić: Poezija V. Pope, predgovor Popinim Pesmama, Srpska književnost u sto knjiga
- H. Kapidžić Osmanagić: Vasko Popa; lirika, ep, mit, predgovor Popinim Pjesmama, Sarajevo 1990.

Branko Ćopić

- B. Mihajlović: Branko Ćopić u bašti sljezove boje, zbornik Savremena proza, priredio M. I. Bandić
- V. Gligorić: Branko Ćopić, Ogledi i studije
- R. Vučković: Ćopićeva kratka priča prema prethodnicima, u Od Ćorovića do Ćopića
- D. Đuričković: Roman 1945-1980.

Dragoslav Mihailović

- M. I. Bandić: Retorika i proza: jezik kao postojbina sveta, zbornik Savremena proza, priredio M. I. Bandić

Danilo Kiš

- S. Kitanović: Pogovor romanu Bašta, pepeo
- R. Vučković: Romansijerska sinteza, u Problemi, pisci i dela, knj. I
- P. Zorić: Danilo Kiš ili hodočašće prošlosti, zbornik Savremena proza, priredio M. I. Bandić
- M. Pantić: Kiš, Bgd. 2000.

Slobodan Selenić

- P. Džadžić: Romani Slobodana Selenića, pogovor romanu Očevi i oci, Beograd 1986.

Matija Bećković

- Poetika Matije Bećkovića, zbornik, Nikšić 1995.

TEORIJA KNJIŽEVNOSTI II

(A-studij)

III GODINA – 2 časa predavanja, 1 čas vježbi nedjeljno

U toku dva semestra studenti će se upoznati s glavnim idejama tradicionalnih, modernih i postmodernih tumačenja književnosti i s najznačajnijim metodima proučavanja književnosti:

Biografska kritika

Pozitivizam

Prevazilaženja pozitivizma u historijskoj poetici Veselovskog i duhovnoj historiji Diltaja

Ruski formalizam

Fenomenološki pristup književnom djelu i metod interpretacije

Anglo-američka “nova kritika”

Strukturalizam

Naratologija

Poststrukturalizam i dekonstrukcija

Kritika okrenuta čitačkoj recepciji književnog djela

Novi historicizam i kulturni materijalizam

Feministička teorija i kritika

Postkolonijalna kritika

LITERATURA:

Grupa autora, *Moderna tumačenja književnosti*, Sarajevo, 1988

Miroslav Beker, *Moderne književne teorije*, Zagreb, 1999

Terry Eagleton, *Književna teorija*, Zagreb, 1987

Zdenko Lešić, *Nova čitanja, poststrukturalistička čitanka*, Sarajevo, 2003.

UVOD U SVJETSKU KNJIŽEVNOST II

(A-studij)

I. Evropska i američka moderna i avangardna književnost

Moderna i avangardna književnost predstavljaju umjetnost što raskida sa etabliranim formama i konvencijama dosadašnje umjetnosti, te se potvrđuje krilatica o «šoku Moderne» («The Shock of the New»), potvrđuje se mišljenje o Moderni kao razvojnom tempu permanentnog moderniziranja, a o Avangardi kao fazi najvećeg eksperimentiranja u umjetnosti. O književnosti i kulturi Modernet te Avangarde govorit će se u aspektu njihovih otpora i pobuna, kao i u aspektu njihovih radikalnih promjena u načinu pisanja. Prema tome, moderna i avangardna književnost bit će predstavljene u ravni «raspada vrijednosti», pojavi novih formi, žanrova i perspektiva, te u ravni najznačajnijih autorskih ostvarenja.

Poetski modernizam u aspektu jezičkih, formalnih i tematskih inovacija: Boder-Malarme-Valrei-Apolinar-T. S. Eliot-Jejts-Celan, te njihovi ekvivalenti u Americi E. A. Po i V. Vitmen. **Romanesko-dramski modernizam:** Džojks-Fokner-Th.Mann-Hemingvej-Kami-Kafka, odnosno Ibsen-Arto-Beket-Jonesko.

J. Joyce: «Uliski», W.Faulkner. «Buka i bijes», V. M. Proust: «Put k Svanu», T. Mann: «Začarani brijeg», E. Hemingvaj: «Starac i more», A. Camus: «Stranac», F. Kafka: «Prooces», H. Ibsen: «Nora», Samuel Beckett: «Čekajući Godoa» ili «Kraj igre», Eugen Ionesco: «Čelava pjevačica»; kratak pregled evropskih avangardnih pokreta – ekspresionizam, futurizam, dadaizam (DADA), francuski nadrealizam; novi početak u odnosu na staru Modernu: američka književnost pedesetih i šezdesetih godina dvadesetog stoljeća.

SEKUNDARNA LITERATURA:

Renato Podjoli: *Avangardna književnost*, 1985.

Viktor Žmegač: *Moderna poetika romana*, 1990.

E. R. Curcius: *Eseji iz evropske književnosti*, 1972.

Midhat Begić: *Raskršća*, II, 1989.

II. Postmoderna književnost i književnost novih opcija, od ženskog autorstva do feminističke književnosti

Da li postoji jedna postmoderna ili je u pitanju prva i druga Moderna, odnosno nije li svrsishodnije govoriti o **postmodernim konstelacijama**, koje su različito izražene u arhitekturi, slikarstvu, muzici i književnosti; označena kao ophođenje sa umjetničkom tradicijom (*anything goes*), pojam postmoderna u umjetničkoj praksi znači značajne promjene i novo vrednovanje Moderne. Pojava nove književne tehnike-intertekstualnosti te uspostava labirinskog, rizomskog koncepta teksta, što bitno Postmodernu udaljava od Moderne:

William Burroughs: «Goli ručak», Thomas Pynchon: «Dražba na br. 49», Italo Calvino: «Ako jedne zimske noći neki putnik», Umberto Eco: «Ime ruže», J. L. Borges: «Izmišljaji», G.G. Marques: «Sto godina samoće» ili «Ljubav u doba kolere»; estetika medija i potiskivanje stare, anahronističke medijske kulture knjige: digitalna umjetnost, umjetnost interneta, hiperfikcija, multimedijlanost World Wide Weba:

Michael Joyce («Of Two Minds»), Robert Coover («Literary Hypertext» The Passing of the Goolden Age), aura «worm applepie for doehl» («zmijasta pita od

jabuka za kuniće») u komadu američkog umjetnika Davida Knobelsa «A Fine View» (:»Profinjeno, izoštreno viđenje»), Urs Schreiber «Ep mašine» («Epos der Maschine»); ženska egzistencija i žensko pismo: Christa Wolf: «Kassandra» i «Medeja».

SEKUNDARNA LITERATURA:

Marshall McLuhan: *Magijski kanali*, 1995., Linda Hačion: *Poetika postmoderne*, 1995., Mihail Epštajn: *Postmodernizam*, Manfred Pfister: *Drama*, 1998., Pjer Delez: *Kafka*, 2000.

SAVREMENI BOSANSKI JEZIK III

(*sintaksa*)

B studij

Broj sati: 64 predavanja (2 sedmično) + 32 seminara (1 sedmično) + 64 vježbi (2 sedmično) – ukupno: 160 sati. Kurs slušaju studenti Odsjeka za književnosti naroda BiH u toku V i VI semestra. Nakon VI semestra polažu se pismeni i usmeni ispit.

1. Pojam i predmet sintakse. – Sintaksa kao sastavnica gramatike; sintaksa i druge lingvističke discipline; sintaksičke discipline. Mjesto sintakse u povijesti jezičkih proučavanja.
2. Jedinice sintaksičke analize: riječ, sintagma, rečenica, vezani tekst.
3. Riječ kao sintaksička jedinica. – Sintaksičke kategorije riječi: punoznačne (supstantivne /imeničke/, verbalne /glagolske/, adjektivne /pridjevske/ i adverbijalne /priloške/) i nepunoznačne riječi. – Sintaksema. Semantička struktura sintaksema. Jednoznačnost i višeznačnost sintaksema. Promjene značenja i značenjska obilježenost sintaksema.
4. Sintagma. – Udruživanje sintaksema u sintagme. Funkcionalna i kategorijalna preobrazba. Tipovi veze među članovima sintagme: slaganje (kongruencija), upravljanje (rekcija), pridruživanje. Vrste sintagmi po stupnju povezanosti članova: slobodne i vezane sintagme. Vrste sintagmi po sastavu: proste i složene sintagme. Vrste sintagmi po upravnom članu: supstantivne (imeničke), verbalne (glagolske), adjektivne (pridjevske) i adverbijalne (priloške) sintagme (strukturno-semantički opis).
5. Rečenica. – Rečenica kao gramatička i kao komunikacijska jedinica. Ciljna usmjerenost rečenice. Predikativnost: kategorija lica, vremena i načina; obilježavanje predikativnosti. Gramatička paradigma rečenice. Gramatičko ustrojstvo rečenice: rečenične pozicije i rečenični članovi. Predikat: glagolski i neglagolski (imenski), prosti i složeni predikat; širenje predikata: dekompozicija i usložnjavanje. Subjekt, objekt i adverbijalna odredba. Atribut i apozicija. Vrste rečenica po sastavu: proste i složene rečenice.
6. Prosta rečenica. – Rečenični model. Osnovni strukturno-semantički tipovi prostih rečenica: dvočlane (personalne) i jednočlane (impersonalne) rečenice. Preoblika osnovnog rečeničnog ustrojstva: nijekanje; pasiv i obezličjenje.
7. Složena rečenica. – Ulančavanje prostih rečenica u složene: nizanje, spajanje, uvrštavanje. Klauza; strukturni status klauza. Koordinacija i subordinacija u sintaksi. Vezničke (sindetske, eksplicitne) i bezvezničke (asindetske, implicitne) strukture.
8. Nezavisnosložene rečenice. – Klasifikacija nezavisnosloženih rečenica: eksplicitne (vezničke) i implicitne (bezvezničke) nezavisnosložene rečenice; sastavne, rastavne i suprotne rečenice (strukturno-semantički opis).
9. Zavisnosložene rečenice. – Kriteriji za klasifikaciju zavisnosloženih rečenica: funkcionalno-semantički, formalno-gramatički i strukturno-semantički. Eksplicitne (vezničke) i implicitne (bezvezničke) zavisnosložene rečenice; objekatske (izrične i zavisnoupitne), atributske (restriktivne i nerestriktivne) i priloške (mjesne, vremenske, načinske, poredbene, uzročne, posljedične, namjerne, pogodbene, dopusne i dr.) zavisne klauze (strukturno-semantički opis).
10. Kondenzacija i nominalizacija u sintaksi. – Rečenična kondenzacija: adverbilizacija i infinitivizacija; predikatski apozitiv; nominalizirane rečenične strukture.
11. Vezani tekst. – Uključivanje rečenica u vezani tekst; ustrojstvo vezanog teksta; obavijesno raščlanjivanje rečenica u vezanom tekstu; tipovi veze među rečenicama u vezanom tekstu: lančana

(linearna veza) i naporedna (paralelna) veza; inkoativne i finitivne rečenice; tematska progresija; tekstualna koneksija: gramatički i leksički konektori; foričnost vezanog teksta; tipovi vezanog teksta. Analiza diskursa. Red riječi: osnovni red riječi, aktualizirani red riječi i obavezni red riječi; stilska obilježenost reda riječi.

12. Sintaksička semantika. – Formalna i semantička sintaksa. Pojmovne i gramatičke kategorije u sintaksi. Istoznačnost i višeznačnost sintaksičkih struktura. Presupozicija i implikacija. Vezani tekst i značenje: fokus, tema i rema. Semantička polja u sintaksi.

LITERATURA

Obavezna

1. Ajanović, M., "Nezavisno"-složene rečenice i odnos prostih rečenica u njima, *Naš jezik*, 5, Beograd, 1954, 134-147, 206-221, 278-291.
2. Ivić, M., *Lingvistički ogledi*, Beograd, 1983.
3. Ivić, M., *Osnovne tipološke karakteristike srpskohrvatske impersonalne rečenice*, *Književnost i jezik*, 10, Beograd, 1963, 18-24.
4. Jahić, Dž., S. Halilović i I. Palić, *Gramatika bosanskoga jezika*, Zenica, 2000.
5. Katičić, R., *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika. Nacrt za gramatiku*, Zagreb, 1991.
6. Kovačević, M., *Kroz sintagme i rečenice*, Sarajevo, 1992.
7. Kovačević, M., *Sintaksa složene rečenice u srpskom jeziku*, Beograd, 1998.
8. Milošević K., *Intranzitivnost, refleksivna konstrukcija rečenice i pasivna dijateza*, *Književni jezik*, 1-2, Sarajevo, 1973.
9. Pranjković, I., *Hrvatska skladnja*, Zagreb, 1993.
10. Pranjković, I., *Koordinacija u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb, 1984.
11. Radovanović, M., *Spisi iz sintakse i semantike*, Novi Sad, 1990.
12. Riđanović, M., *Jezič i njegova struktura*, Sarajevo, 1988, odjeljak o semantici (str. 275-350)
13. Silić, J., *Od rečenice do teksta*, Zagreb, 1984.
14. Stevanović, M., *Savremeni srpskohrvatski jezik II. Sintaksa*, Beograd, 1979. (i druga izdanja).
15. Topoljinska, Z., "O suodnosu između formalne i semantičke sintakse", *Književni jezik*, XII/1, Sarajevo, 1983, str. 1-10

Dodatna

16. Derossi, Z., *Predikatni atribut*, *Jezič*, 19/1, Zagreb, 1971/72, 26-32.
17. Babić, S., *Sročnost u hrvatskome književnome jeziku*, Zagreb, 1998.
18. Belić, A., *O jezičkoj prirodi i jezičkom razvitku. Lingvistička ispitivanja*, Beograd, 1958/59.
19. Gortan-Premk, D., *Akuzativne sintagme bez predloga u srpslohrvatskom jeziku*, Beograd, 1971.
20. Ivić, M., *O zelenom konju. Novi lingvistički ogledi*, Beograd, 1995.
21. Ivić, M., *O pojavama sintaksičke obaveznosti*, *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, 6, Novi Sad, 1961.
22. Katičić, R., *Jezičoslovni ogledi*, Zagreb, 1971.
23. Katičić, R.: *Novi jezičoslovni ogledi*, Zagreb, 1986.
24. *Kontekst i značenje* (ur. N. Mišćević i M. Potrč), Rijeka, 1987, 9-23
25. Kordić, S., *Relativna rečenica*, Zagreb, 1995.
26. Kovačević, M., *Razvoj i neka otvorena pitanja sintagmatike u nas*, *SOL*, 2/3, Zagreb, 1987, 41-55.
27. Kovačević, M., *Uzročno semantičko polje*, Sarajevo, 1988.
28. Melvinger, J., *Infinitivna kondenzacija finalne zavisne klauze u suvremenom hrvatskom ili srpskom jeziku*, *Naučni sastanak slavista u Vukove dane 15/1*, Beograd, 1986, 123-133.
29. Mihajlović, M., *O sinonimiji adverzativnih veznika u srpskohrvatskom jeziku*, *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 12, Beograd, 1983, 189-196.
30. Milošević, K., *Neki aspekti semantičkog odnosa konstrukcija pasivne (sa trpnim pridjevom) i refleksivne u suvremenom srpskohrvatskom jeziku*, *Književni jezik*, 3-4, Sarajevo, 1972.
31. Milošević, K., *Tzv. predikatska rečenica*, *Književni jezik* 3/3-4, 1974, 37-45.
32. Peleš, G., "Diskurs, tekst, značenje", *Dometi*, XX/11, Rijeka, 1987, 807-823
33. Piper, P., *O tipovima kvantifikatora u srpskohrvatskom jeziku*, *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 11/2, Beograd, 1982, 93-103.
34. Piper, P., *Zamjenički prilozi (gramatički status i semantički tipovi)*, Novi Sad, 1983.
35. Popović, Lj., *O načinskim rečenicama s veznikom (a) da*, *Naš jezik*, 19/2-3, Beograd, 1972/73, 155-164.

36. Popović, Lj., *Namerne rečenice u funkciji naporednih*, Književnost i jezik, 24/1, Beograd, 1977, 154-163.
37. Simić, R., *Disjunkcija*, Književnost i jezik 20/1, 1973, 154-163.
38. Simić, R., *Sintaksička paradigmatica*, Zbornik za filologiju i lingvistiku 18/2, Novi Sad, 1975, 13-26.
39. Sladojević, P., *O osnovnim vremenskim kategorijama upotrebe glagolskih oblika u srpskohrvatskom jeziku*, Beograd, 1966, 1-31.
40. Velčić, M., *Uvod u lingvistiku teksta*, Zagreb, 1987.
41. Vuković, J., "Problemi rečenične sinonimike", *Radovi ANUBiH*, XXXVIII, Odjeljenje društvenih nauka, knj. 13, Sarajevo, 1970, str. 59-111
42. Znika, M., *Odnos atribucije i predikacije*, Zagreb, 1988.

OPĆA LINGVISTIKA

GODINA III

1. *Nauka o jeziku i njene discipline.* Predmet i objekt lingvistike. Suština jezika – njegove funkcije i njegova struktura.
2. *Jezik – sredstvo sporazumijevanja među ljudima.* Jezička djelatnost – jezik i govor. Govorni akt i psihofizički mehanizmi govora. Duštvena priroda govorne djelatnosti. Porijeklo jezika. Razvoj jezika – vanjski i unutrašnji zakoni razvoja. Raznolikost idioma unutar jezika – organski i neorganski idiomi. Norma i tipovi norme. Književni jezik i njegovi stilovi.
3. *Jezik kao svojevrsan sistem znakova.* Pojam sistema i vidovi sistema. Znak kao elemenat u jezičkom sistemu. Struktura i supstancija. Jezik kao sistem sistema. Sličnosti i razlike između jezika i vještačkih semiotičkih sistema.
4. *Nivoi jezične analize.* Osnovni nivoi jezične analize: fonetsko-fonološki, morfološki, sintaksički i leksičko-semantički. Pojave izvan i između ovih nivoa analize.
5. *Fonetika i fonologija.* Glas kao predmet fonetike. Akustički aspekt izučavanja glasova. Struktura glasa. Biološki aspekt izučavanja glasova. Klasifikacija glasova. Fonema kao predmet fonologije. Pojam foneme ili funkcionalni aspekt u izučavanju glasova. Konstitutivna i diferencijalna funkcija fonema. Distinktivna obilježja fonema. Varijante fonema. Odnos varijanata i fonema. Distribucija fonema. Alternacije fonema i njihova fonološka tipologija. Slog kao nediskretna fonetska jedinica. Pojam nediskretne jedinice. Fonetski sadržaj sloga – snaga, ton, kvantitet. Prozodijske pojave i jedinice. Vrste i funkcije akcenata riječi.
6. *Morfologija.* Morfema – elementarna dvostrana jedinica jezika, elementarni jezični znak. Vrsta morfema – korijeni i afiksi. Nesegmentni morfemi – pojam nula morfeme i suprafiksa. Variranje morfema – alomorfi. Riječ – sintaksički samostalna jedinica jezika. Gramatička struktura riječi. Korjenske i izvedene riječi. Vrste riječi.
7. *Sintaksa.* Sintagma i rečenica – tipovi sintaksičkih veza riječi i načini formalnog iskazivanja sintaksičkih funkcija. Koordinacija i subordinacija. Tipovi sintagmi. Konstituenti rečenice. Gramatička i komunikativna analiza rečenice. Vrste rečenica.
8. *Leksika i semantika.* Izdvojena riječ – jedinica jezika. Leksičko značenje riječi. Denotat i signifikat. Semantički trougao. Odnos između riječi i pojma. Semantičko polje – veze među značenjima riječi. Polisemija i homonimija. Frazemi. Gramatičko značenje riječi – gramatičke kategorije i gramatičke funkcije. Tipovi gramatičkih apstrakcija – nominacija, predikacija i lokacija.
9. *Postulati lingvistike:* o istovjetnosti i različitosti, o sintagmatici i paradigmatici, o sinhroniji i dijahroniji, o diskretnosti i nediskretnosti, o motiviranosti i nemotiviranosti znaka.
8. *Pismo.* Vrste pismenih znakova. Alfabet, grafija i ortografija. Principi ortografije. Transkripcija i transliteracija.

LITERATURA:

- M. Riđanović: *Jezik i njegova struktura*, Svjetlost, Sarajevo, 1985.
F. de Sosir: *Opšta lingvistika*, Nolit, Beograd, 1969.
D. Škiljan: *Pogled u lingvistiku*, Školska knjiga, Zagreb, 1982.
A. Martine: *Osnove opće lingvistike*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1982.
M. Ivić: *Pravci u lingvistici*, Ljubljana, 1975.
M. Radanović: *Sociolingvistika*, BIGS, Beograd, 1979.

LINGVISTIČKA STILISTIKA

GODINA III

Vrijeme nastave: V i VI

Sedmični fond sati: 2 sata predavanja i 2 sata vježbanja

Nastava se izvodi na: Odsjeku za bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost i na Odsjeku za književnosti naroda Bosne i Hercegovine

Način polaganja ispita: usmeno

PROGRAM:

1. Priroda jezičkog znaka (De Sosirov bipolarni model jezičkog znaka, Ogden-Ričardsonov model znaka, Osnovne teorije o znacima Čarlsa Morisa)
2. Jezički znak i drugi tipovi znakova
3. Semiotičke discipline (sintaktika, semantika, pragmatika)
4. Polifunkcionalnost jezičkog sistema (Šest osnovnih funkcija jezika: referencijalna, emotivna, fatička, konativna, metajezička, poetska)
5. Definicija stila (Problem definisanja. Teorija izbora. Teorija norma-otklon. Teorija denotacija-konotacija. Teorija varijacije. Semiotičke teorije stila. Stil kao svojstvo teksta)
6. Podjela stilistike
7. Stilistika i druge nauke (gramatika, retorika, estetika, poetika, statistika, semantika, matematika, kibernetika, teorija informacije, teorija komunikacije)
8. Stilistika i njena veza s lingvističkim metodama i pravcima (sociolingvistika, psiholingvistika, tekstualna lingvistika, kontrastivna lingvistika, transformaciono-generativna gramatika)
9. Lingvistička stilistika
10. Pojam stilema
11. Fonostilistika (Stilske osobine fonijskih sistema bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika. Fonološki sistem. Akcenatski sistem. Fonološka struktura govora. Glasovna figurativnost. Dikcija)
12. Morfostilistika (Derivacioni morfostilemi. Interverzija. Kategorije riječi)
13. Leksikostilistika (Evokacija/ dijalektizmi/ arhaizmi/ žargonizmi/ vulgarizmi/ barbarizmi/ neologizmi)
14. Lingvostilistička analiza stilskih figura
15. Sintaksostilistika
16. Grafostilistika
17. Stilistika teksta
18. Princip izbora jezičkih sredstava u određenim situaciono-jezičkim kontekstima (sinonimija - u vezi s pojedinim vrstama riječi/ sinonimija derivacionih sredstava/ leksike/ oblika riječi/ padeža/ glagolskih oblika/ sinonimija u oblasti sintakse rečenice/)
19. Različite forme pojačanja ekspresije (dinamizacija, inverzija s aspekta strukturalne (gramatičke) i kontekstualne (aktualne) analize/ parcelacija/ repeticija/ kumulacija/ gradacija/ ekspresivnost nominativnih, infinitivnih, upitnih i uzvičnih rečenica)

20. Književni jezik kao jezički standard moderne društvene zajednice - korpus koji ilustruje prosječnost jezičke svakidašnjice (jezik sredstava masovne komunikacije i jezik drugih sfera savremenog urbanizovanog života)
21. Raslojavanje standardnog jezika, odnosno realizacije jezika u određenim oblastima ljudske djelatnosti
22. Funkcionalni stilovi. Književno-umjetnički stil i njegovi podstilovi (dramski, pjesnički, prozni). Publicistički stil i njegovi podstilovi (usko publicistički, novinarski; hibridni podstilovi (esejistički, reportažni, polemički, feljtonski). Znanstveni stil i njegovi podstilovi (strogo znanstveni i znanstveno-popularni). Administrativni stil i njegovi podstilovi (poslovni, zakonodavno-pravni, diplomatski, politički). Razgovorni stil. Osobine razgovora vezane za okruženje (porodica, škola, fakultet). Asimetrični razgovori u institucijama, uslužnim djelatnostima. Razgovor ostvaren preko telefona. Osobine razgovora u sredstvima masovne komunikacije. Osobine razgovora u monolozima (politički govor, predavanje, reklame), dijalozima (psovke, kletve, komplimenti, izvinjenja). Osobine pisanog diskurza (oglasi, telegrami)
23. Problem tipološkog određivanja osobina pojedinih funkcionalnih stilova (izbor i kombinacija jezičkih jedinica koje pripadaju svim nivoima jezičke strukture)
24. Interferencija specijalnih stilova (birokratizacija jezika, neodređenost, stereotipnost, komplikovanost, preopširnost)
25. Skidanje tabua u jeziku
26. Proučavanje osobnosti individualizovanog izraza pisca
27. Granice analize književnog teksta
28. Problemi stilistike (Idiomatologija. Stilistika kompozicije. Stil i pisanje. Stilistika i književna kritika. Odnos jezik-misao. Sinhronija-dijahronija. Komparativna stilistika)
29. Razvoj stilistike (Stilistička i retorika. Počeci naučne stilistike. Lingvistički pravac /Ženevska škola, Ruski formalisti, Praški krug/. Interferencija lingvističkog i književnog pravca. Genetički pravac. Stil epohe.
30. Nove ideje u proučavanju stila (Neoretorika. Grupa M iz Liježa. Obnova stilistike prema Žan-Mišelu Adamu. Semiostilistika Žorža Molinijea)

LITERATURA:

- Aristotel: Retorika 1/2/3.- Prev. i stud. M. Višnić. Nezavisno izdanje, Beograd 1987.
- Antoš, Antica (+): Osnove lingvističke stilistike. – Školska knjiga, Zagreb 1974.
- Bali, Šarl: Definicija stilistike (iz "Traite de stilistikque francaise") u: Teorijska misao u književnosti (prir. P. Milosavljević), Svetovi, Novi Sad 1991.
- Belić, Aleksandar: Stil i jezik, Naš jezik, 3, 1935.
- Croce, B. : Estetika kao znanost izraza i opća lingvistika, Zagreb 1991.
- Čarkić, Miroslav: Fonostilistika stiha. – Naučna knjiga, Beograd 1995.
- Ćorac, Milorad (+): Metaforski lingvostilemi. – Privredno-finansijski zavod, Beograd 1982.
- Frangeš, Ivo: Nove stilističke studije. – Globus, Zagreb 1986.
- Guiraud, Pierre (+): Stilistika. – Prev. B. Džakula, Svjetlost, Sarajevo 1964.
- Hačion, Linda: Poetika postmodernizma. – Prev. V. Gvozden i Lj. Stanković, Svetovi, Novi Sad 1996.
- Hajmz, D. Etnografija komunikacije, BIGZ, Beograd 1980.
- Jakobson, Roman (+): Lingvistika i poetika. – Nolit, Beograd 1966.
- Jović, Dušan: Jezički sistem i poetska gramatika. – BIGZ-Jedinstvo, Beograd 1985.

- Katnić-Bakaršić, Marina (+): *Stilistika*, Ljiljan 2001.
- Kovačević, Miloš: *Stilistika i gramatika stilskih figura*, Unireks, Nikšić 1995.
- Kožina, M. N. : *Stilistika ruskog jezika*, Moskva, 1983.
- Lešić, Zdenko (+): *Jezik i književno djelo*, Svjetlost, Sarajevo 1987.
- Lodge, David, *Načini modernog pisanja*, Globus-Stvarnost, Zagreb 1988.
- Lotman, Jurij Mihajlovič: *Struktura umetničkog teksta*, Nolit, Beograd 1976.
- Markus, Solomon: *Matematička poetika*, Nolit, Beograd 1974.
- Milijić, Branislava: *Semiotička estetika*, Institut za književnost i umetnost, Beograd 1993.
- Mladenov, Marin: *Novinarska stilistika*, Naučna knjiga, Beograd, 1980.
- Molinie, Georges: *Semiostilistique*, Paris 1998.
- Muftić, T.: *Klasična arapska stilistika*, El Kalem, Sarajevo 1995.
- Moris, Čarls: *Osnovne teorije o znacima*, BIGZ, Beograd 1975.
- Ostin, DŽ. L.: *Kako delovati rečima*, Matica srpska, Novi Sad 1994.
- Pavletić, Vlatko: *Ključ za modernu poeziju*, Zagreb 1986.
- Pranjić, Krunoslav: *Jezik i književno djelo*, Školska knjiga, Zagreb 1973.
- Pranjić, Krunoslav: *Jezikom i stilom kroza književnost*, Školska knjiga, Zagreb, 1986.
- Savić, Svenka (+): *Diskurs analiza*, Filozofski fakultet, Novi Sad 1993.
- Savić, S. i V. Polovina: *Razgovorni srpskohrvatski jezik*, Filozofski fakultet, Novi Sad 1989.
- Silić, Josip: *Od rečenice do teksta*, SNL, Zagreb 1984.
- Simić, Radoje (+): *Opšta stilistika*, Nučno društvo za negovanje i proučavanje srpskog jezika, Beograd 1998.
- Simić, Radoje: *Lingvistika stila*, Unireks, Nikšić 1993.
- Simić, Radoje: *Stilistika srpskog jezika*, Naučno društvo za negovanje i proučavanje srpskog jezika, Beograd 2000.
- Tadić, Ljubomir: *Retorika*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd 1995.
- Todorov, Cvetan: *Poetika*, Filip Višnjić, Beograd 1986.
- Tošović, Branko: *Funkcionalni stilovi*, Svjetlost, Sarajevo 1988.
- Velčić, Mirna: *Uvod u lingvistiku teksta*, Školska knjiga, Zagreb 1987.
- Vuković, Novo (+): *Putevi stilističke ideje*, Jasen, Podgorica-Nikšić 2000.

Djela označena plusom (+) smatraju se obaveznom literaturom.

PEDAGOGIJA

GODINA III

CILJ IZUČAVANJA PREDMETA OPĆA PEDAGOGIJA:

Sticanje znanja o pedagogiji kao znanosti, njezinom predmetu i području izučavanja, metodama kao i ostalim zahtjevima općepedagoških temeljnih znanja i problema kojima se bavi.

U okviru nastavnih sadržaja studenti će se osposobiti za kritičku provjeru u racionalnom diskursu, te poticanje na rješavanje otvorenih i/ili kontroverznih pitanja opće pedagogije.

ZADACI NASTAVE:

1. Sticanje teoretskih saznanja o odgoju neophodnih za dalje pedagoško i metodičko osposobljavanje u toku studija.
2. Proširivanje i produbljivanje teoretskih saznanja i osposobljavanje za šire razmatranje, analizu i interpretaciju pojava u odgoju, obrazovanju i nastavi.
3. Osposobljavanje za samostalno studiozno razmatranje pojedinih pitanja koja se tiču teorije i prakse odgoja, koristeći se metodologijom pedagoških istraživanja.
4. Pedagojsko temeljno znanje koristiti za ispitivanje osobne situacije.

NASTAVNE CJELINE – TEME

1. TEMELJNO ZNANJE PEDAGOGIJE
2. PODJELA ZNANOSTI O ODGOJU
 - 2.1. Podjela glavnih područja
 - 2.2. Strukovne discipline: pod-discipline, usmjerenja, polja prakse
3. PRAVCI ZNANOSTI O ODGOJU
 - 3.1. Duhovnoznanstvena pedagogija
 - 3.2. Kritičko-racionalna (empirijska) znanost o odgoju
 - 3.3. Kritička znanost o odgoju
 - 3.4. Transcendentalno-kritička znanost o odgoju
 - 3.5. Historijsko-materijalistička znanost o odgoju
 - 3.6. O suvremenim teorijskim razvojinama
4. POTREBA ZA ODGOJEM
 - 4.1. Antropologijski aspekti odgoja
 - 4.2. Biologijski aspekti odgoja
 - 4.3. Filozofski aspekti odgoja
 - 4.4. Odgoj – ciljevi, norme i vrijednosti
 - 4.5. Ciljevi odgoja danas
5. METODE ZNANOSTI O ODGOJU
 - 5.1. Temeljne metode istraživanja u obrazovanju
 - 5.2. Hermeneutika: razumijevanje kao metoda
 - 5.3. Empirijske metode istraživanja
 - 5.4. Kvalitativne metode istraživanja
 - 5.5. Akcijsko istraživanje
6. TEORIJE O ODGOJNOM PROCESU
 - 6.1. Odgoj kao komunikacija
 - 6.2. Odgoj kao interakcija
 - 6.3. Odgoj kao reprodukcija
7. STRUKTURNI MODEL ODGOJA I AKTUALNA PITANJA

- 7.1. Obrazovanje kao pedagoška kategorija
- 7.2. Okviri modernog obrazovanja
- 7.3. Obrazovanje i škola
- 7.4. Obrazovni sustav budućnosti
- 8. ODGOJ I SOCIJALIZACIJA
 - 8.1. Različiti teorijski pristupi
 - 8.2. Instance socijalizacije
 - 8.3. Problemi socijalizacije
- 9. SUVREMENI ZAHTEVI O ODGOJU
 - 9.1. Interkulturalni odgoj
 - 9.2. Ekološki odgoj
 - 9.3. Religijski odgoj
 - 9.4. Slobodno vrijeme i odgoj
 - 9.5. Medijski odgoj
 - 9.6. Seksualni odgoj
 - 9.7. Odgoj za mir

Program vježbi:

1. Analiza različitih podjela znanosti o odgoju
2. Komparacija teorijskih pravaca znanosti o odgoju
3. Upoznavanje sa različitim aspektima odgoja
4. Objašnjenje i razumijevanje pedagoških pojava
5. Hermeneutički krug i uvjeti njegove primjene
6. Primjeri kvantitativnih i kvalitativnih postupaka u istraživanju odgoja i obrazovanja
7. Akcijsko istraživanje i njegova primjena
8. Različiti teorijski pristupi socijalizaciji
9. Analiza različitih aspekata upućenosti čovjeka na odgoj
10. Slike o odgoju i njihov praktični značaj
11. Međuovisnost individuacije, odgoja, socijalizacije i enkulturacije
12. Različita značenja termina obrazovanje
13. Posmoderna i pedagogija

LITERATURA:

Udžbenici:

1. Gudjons, Herbert: Pedagogija (temeljna znanja), Educa, Zagreb, 1994
2. Griesbeck, Herman: Uvod u pedagogiju, Educa, Zagreb, 1994
3. König, Eckard i Zedler, Peter: Teorije znanosti o odgoju, Educa, Zagreb, 2001
4. Malič-Mužić: Pedagogija, Školska knjiga, Zagreb, 1985
5. Pranjić, Marko: Religijska pedagogija, Katehetski religijski centar, Zagreb, 1996
6. Vukasović, Ante: Pedagogija, Hrvatski katolički zbor, Zagreb, 1998

Rječnici i enciklopedije:

1. Pedagoška enciklopedija 1. i 2. dio, Yu izdavači, 1989
2. Pedagoški leksikon, Zagreb, 1983
3. Enciklopedijski rječnik pedagogije, Zagreb, 1963

Časopisi:

1. Naša škola, Sarajevo (odabrane rasprave i članci)
2. Didaktički putokazi, Zenica (odabrane rasprave i članci)
3. Prosvjetni list, Sarajevo

Opća literatura:

1. Ajanović, Dž.: Odgojna funkcija srednje škole, Planjax, Tešanj,
2. Bratanić, M.: Mikropedagogija, Školska knjiga, Zagreb, 1993
3. Brkić, M.: Teorija i praksa moralnog odgoja učenika, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985
4. Dizdarević, I.: Stvaralaštvo i društveno ponašanje mladih, Sarajevo, 1990
5. Herrera, A. i Mandić, P.: Obrazovanje za 21. stoljeće, Svjetlost, Sarajevo, 1989
6. Legrand, L.: Moralna izobrazba danas, Educa, Zagreb, 1995
7. Marinković, J.: Utemeljenost odgoja u filozofiji, Školska knjiga, Zagreb, 1981
8. Mialare, G.: Uvod u edukacijske znanosti, Školske novine, Zagreb, 1989
9. Ogbu, J.G.: Pedagoška antropologija, Školske novine, Zagreb, 1989
10. Peroti, A.: Pledoaje za interkulturalni odgoj, Educa, Zagreb, 1996
11. Plačko, Lj.: Religija i odgoj, Školske novine, Zagreb, 1989
12. Vujičić, V.: Pedagogija i odgoj, Školske novine, Zagreb, 1981
13. Vujičić, V.: Sistem vrijednosti i odgoja, Školske novine, Zagreb, 1989
14. Slatina, M.: Nastavni metod, Filozofski fakultet, Sarajevo, 1998

SEMINARSKÉ TEME (1 čas sedmično – 32 godišnje)

1. Odgojna komponenta seminarskog rada
2. Znanje kao vrijednost i moć
3. Određenje pojma odgoja u novijoj literaturi
4. Značaj političkog pluralizma za razvoj škole
5. Epistemološki problemi religijske pedagogije
6. Interakcijsko-komunikacijski aspekti odgoja
7. Razvijanje socijalne kompetencije kod djece i adolescenata
8. Posljedice AIDS-a za seksualnu pedagogiju
9. Trendovi o spolnosti mladih
10. Slobodno vrijeme i mogućnost pedagoškog djelovanja
11. Religija i odgoj

OBAVEZE STUDENATA:

Student je obavezan da redovno prisustvuje nastavi (najmanje 75%). U toku školske godine potrebno je pročitati najmanje tri pedagoška djela iz popisa šire literature (tri knjige) i tri rasprave/članka (iz pedagoške periodike), na osnovu čega će napraviti kritički prikaz i postaviti određena pitanja u vezi sa pročitanim djelima.

U toku nastave studenti stalno trebaju pokazivati svoju zainteresiranost za odgajateljski poziv, graditi osjetljivost i razvijati sposobnost posmatranja odgojnih situacija u svakodnevnom životu, te se osposobiti za davanje vlastitih procjena posmatranih situacija.

Svoju aktivnost studenti će pokazati davanjem vlastitih prijedloga i sugestija za rad u nastavi.

METODIKA NASTAVE KNJIŽEVNOSTI I JEZIKA

1. Didaktički okvir za **Metodiku nastave književnosti i jezika**
2. Naziv, predmet, razine proučavanja i zadaci Metodike*
3. Nastavne metode
4. Nastavni oblici
5. Principi nastave
6. Programske vrste
7. Nastavni sat
8. Izvori, nastavna sredstva, pomagala
9. Nastavni sistemi i pristupi
10. Ustroj nastavne jedinice
11. Metodički pristup nastavi nastavi gramatike
12. Metodički pristup nastavi pravopisa
13. Metodički pristup nastavi kulture izražavanja
14. Vježbe usmenog i pismenog izražavanja
15. Priprema, pisanje, ispravak i vrednovanje školske pismene zadaće
16. Metodički pristup usmenoj književnosti
17. Metodički pristup lirskoj poeziji
18. Metodički pristup pripovjednoj prozi
19. Metodički pristup romanu
20. Metodički pristup drami
21. Metodički pristup piscu
22. Metodički pristup književnom pravcu i epohi
23. Metodički pristup filmu i scenskim umjetnostima
24. Metodički pristup medijskoj kulturi
25. Zadaci objektivnog tipa (analiza i ispravak)

OSNOVNA LITERATURA:

1. Dragutin Rosandić: « Metodika književnog odgoja i obrazovanja », Zagreb, 1998.
2. Stjepko Težak: « Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika », knj. I, II, Zagreb, 1997, 1998.
3. Milija Nikolić: « Metodika nastave srpskohrvatskog jezika i književnosti », Beograd, 1998.

Napomena: Metodika je dvosemestralni ispit (VII-VIII) i polaže se nakon osmoga semestra (praktični i usmeni dio).

JEVREJSKA KNJIŽEVNA TRADICIJA U BiH

IV GODINA

I

U BiH od davnina žive obadvije grane jevrejskog naroda: Sefardi i Aškenazi. Sefardi koji su u BiH došli već u 16. stoljeću imaju svoju vrlo bogatu književnost kako narodnu tako i umjetničku koja je ostala nepoznata ostaloj bosanskoj sredini jer je pisana na jevrejskošpanjolskom jeziku. Samo rijetki među Sefardima pišu na b/h/s jeziku poput Isaka Samokovlije i kritičara Haima Alkalaja. I Aškenazi koji su došli u Bosnu poslije ulaska Austro-Ugarske također se ogledaju u književnom radu. Ova tradicija, ako se izuzme I. Samokovlija, je ostala nepoznata i zadatak ovog predmeta je da se ona izuči i postane dostupna javnosti.

II

- I Uvod u jevrejsku književnu tradiciju u BiH
- I Sefardi uopće i Sefardi u Bosni
 - Sefardi u Bosni
 - Život Sefarada u Bosni
- II a) Jevrejskošpanjolski jezik u Bosni
- b) Odnos sefardskih intelektualaca prema jevrejskošpanjolskom
- c) Kolebanja oko naziva jezika
- d) Nedoumice oko pisma. Koje pismo odabrati?
- III Rabinska literatura
- IV Paraliturgijski oblici, *Complas* i druge religijske pjesme

NARODNA KNJIŽEVNOST

- V *Kuentos i konsežas* (Narodne pripovijetke)
- VI *Refranes* (Narodne poslovice)
- VII Romance i Romancero
- VIII Lirska poezija

UMJETNIČKA KNJIŽEVNOST

- IX Poezija
- X Kazalište
- XI Proza

Zaključak o ovoj književnosti

III

Bibliografija:

- M. Nezirović, *Jevrejsko-španjolska književnost*, Sarajevo, 1992.
- Dr M. Levý, *Sefardi u Bosni 1911* (II izdanje, Sarajevo, 1996.)
- A. Pinto, *Jevreji Sarajeva i Bosne i Hercegovine*, Sarajevo, 1987.
Zbornik radova Sefarad '92, Sarajevo, 1995.
- K. Baruh, *Eseji i članci*, Sarajevo, 1952.
- K. Vidaković, *Kultura španskih Jevreja na jugoslovenskom tlu*, Sarajevo, 1986.
Spomenica 400 godina od dolaska Jevreja u BiH 1566-1966, Sarajevo, 1966.

USMENA KNJIŽEVNOST

(B-studij)

I. *Bošnjačko usmeno pjesništvo*. – Prvi spomeni, bilježenja, proučavanja. – Žanrovska tipologija lirske pjesme (uspavanke, ljubavne, šaljive). – Oblici stiha, odnos metričke osnove i napjeva, oblici pratnje. – Poetičke odlike sevdalinke. – Lokalna obilježja u sevdalinci. – Društveni okvir života pjesme. – Tematska težišta bošnjačke balade: pjesme o nesretnim dragim i o “smrznutoj nevjesti”. – Lokalna obilježja u bošnjačkoj baladi: pjesme o braći Morić, o Hifzi-begu Đumišiću i druge. – Epska pjesma, glavni tipovi i oblici, poetičke odlike. – Najvažniji likovi (Đerzelez Alija, braća Hrnjice, Budalina Tale...). – Odnos epskog i historijskog. – Udio pjesnika i pjevača u tradicijskom lancu. – Teorija formule (A. B. Lord). – *Usmena proza*: - Tipologija građe. – Islamsko-istočnjački uticaji u motivsko-tematskom rasponu. – Šaljiva priča i lokalni junaci. – Junak šaljive anegdote u novoj domovini: Nasrudin-hodža. – Poetičke odlike usmene predaje. – Paremiološki oblici.

Djela:

7. Munib Maglajlić: *Bošnjačka usmena lirika*, Sarajevo-Publishing, Sarajevo, 2000.
8. Kosta Hörmann: *Narodne pjesme Bošnjaka*, I-II, Preporod, Sarajevo, 1996.
9. Đenana Buturović: *Usmena epika Bošnjaka*, Preporod, Sarajevo, 1995.
10. Avdo Međedović: *Ženidba Smailagić Mehe*, Svjetlost, Sarajevo, 1987.
11. Aiša Softić: *Antologija bošnjačke usmene priče*, Alef, Sarajevo, 1997.
12. Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak: *Narodno blago*, Svjetlost, Sarajevo, 1987.

LITERATURA:

6. Munib Maglajlić: *Usmena balada Bošnjaka*, Preporod, Sarajevo, 1995.
7. Đenana Buturović: *Bosanskomuslimanska usmena epika*, Svjetlost, Sarajevo, 1992.
8. Albert B. Lord: *Pevač priča*, Prevela sa engleskog Slobodanka Glišić, 1-2, Idea, Beograd, 1990.
9. Esma Smailbegović: *Narodna predaja o Sarajevu*, Institut za književnost, Sarajevo, 1986.
10. Grupa autora: *Usmena književnost*. Priredili: Đ. Buturović i M. Maglajlić, knj. II u ediciji *Bošnjačka književnost u književnoj kritici*, Alef, Sarajevo, 1998.

II. *Hrvatsko usmeno pjesništvo*. – Spomeni, bilježenje, proučavanje. – Lirska pjesma u žanrovskoj tipologiji. – Srednjoevropski i mediteranski uticaji na motivsku raznolikost lirike. – Stih, napjev, pratnja, veza s plesom. – Godišnji kalendar običaja i usmena lirika. – Dijalekatska rasprostranjenost lirske pjesme. – Poetičke odlike epske pjesme i njezini glavni likovi. - Izrastanje junaka iz povijesnog okvira: Mijat Tomić i Ivan Senjanin. – Bugarštice i njihova rasprostranjenost. – Historijski okviri balade. *Usmena proza*. – Žanrovska tipologija hrvatskog proznog korpusa u prepletu dijalekatske raznolikosti. – Tematsko-motivski raspon pripovijedne i novelističke proze. – Tipovi i junaci šaljive priče i anegdote. – Paremiološki oblici.

Djela:

5. Ivan Franjo Jukić i Grga Martić: *Narodne pjesme bosanske i hercegovačke*, I-II, Mostar, 1892.
6. *Hrvatske narodne pjesme*, edicija Matice Hrvatske u deset knjiga (izuzev knj. III i IV), Zagreb, 1895-1942.

7. Josip Kekez: *Bugaršćice*, Zagreb, 1978.
8. *Narodne pripovijetke*. Priredila Maja Bošković-Stulli, Pet stoljeća hrvatske književnosti, knj. 26, Zagreb, 1963.

LITERATURA:

6. *Usmena književnost*. Izbor studija i ogleda. Priredila dr Maja Bošković-Stulli, Zagreb, 1971.
7. Maja Bošković-Stulli: *Usmena književnost*. (Povijest hrvatske književnosti, knj. 1), Zagreb, 1978.
8. Maja Kleut, *Pjesme o Ivanu Senjaninu*. Novi Sad, 1987.
9. Maja Bošković-Stulli, *Usmena književnost kao umjetnost riječi*, Zagreb, 1975.
10. Josip Kekez, *Poslovice i njima srodni oblici*, Zagreb, 1984.

III. *Srpsko usmeno pjesništvo*. – Spomeni, bilježenje, proučavanje. – Podjela lirike. – Tragovi mitskog i paganskog u lirici. – Epska pjesma i veza s kosovskim mitom i ustancima. Historijski okviri epske pjesme. – Uloga pojedinaca i istaknutih pjevača (Tešan Podrugović, Filip Višnjić i dr.). – Poetičke odlike i glavni likovi. – Pjesme o hajducima i uskocima. – Epski deseterac, gusle, publika. – Usmene balade među pjesmama o Kosovu, te o hajducima i uskocima. – Poetičke odlike romanse. – *Usmena proza*. – Odlika regionalnih tipova i likova i žanrovska rasprostranjenost. – Hrišćanski uticaji na skasku i legendu. – Junaci šaljive priče i njihova prostorna situiranost. – Paremiološki oblici.

Djela:

5. Vuk Stef. Karadžić: *Srpske narodne pjesme*, I-IV, Beograd, 1953.
6. Vuk Stef. Karadžić: *Srpske narodne pripovijetke*, Beograd, 1879.
7. Jaša Prodanović: *Antologija narodnih pripovedaka i ostalih prozanih umotvorina*, Beograd, 1951.
8. *Antologija jugoslovenske narodne lirike*. Izbor i predgovor Vladan Nedić, Beograd, 1962.

LITERATURA:

6. *Narodna književnost*. Priredio Vladan Nedić, Beograd, 1972.
7. Vladan Nedić: *O usmenom pesništvu*, Beograd, 1972.
8. Miodrag Maticki: *Epika ustanka*, Tršić/Beograd, 1982.
9. Nada Milošević-Đorđević: *Zajednička tematsko-sižejna osnova srpskohrvatskih neistorijskih epskih pesama i prozne tradicije*, Beograd, 1971.
10. Zoja Karanović, *Zakopano blago – život i priča*, Novi Sad, 1989.

TEORIJA KNJIŽEVNOSTI

(B-studij)

2 časa predavanja, 2 vježbi nedjeljno

Uvod: nauka o književnosti i teorija književnosti
Književnost kao mimesis (problemi odnosa književnosti i stvarnosti)
Književnost kao ekspresija (problemi odnosa književnog djela i autora)
Književnost kao simbolička forma
Književnost kao jezička umjetnost
Književnost kao komunikacija (problemi odnosa književnog djela i čitaoca)
Retorika
Stil i stilistika
Tekst i tekstualnost

Struktura književnog teksta
Eufonija: organizacija foničkog sloja teksta; glasovne figure
Ritam, funkcije i oblici ritmičke organizacije, sintaktičko-intonacione figure
Stih i proza
Metar, metrički sistemi i metričke forme
Semantički sloj književnoumjetničkog teksta; figure značenja
Metafora i metonimija
Aspekti (fenomenologija "svijeta" književnosti)

Podjela književnosti na rodove i vrste; tradicionalna estetička podjela. Moderno razumijevanje žanra.
Lirika i lirska pjesma
Vrste lirskih pjesama
Lirsko-epske vrste: balada, romansa, poema
Ep i epska pjesma
Epski svijet i epski stil
Pripovjedačka proza
Osnovni pojmovi moderne naratologije
Novela i priča
Roman, kompozicija romana, vrste romana
Drama, dramska radnja, dramski dijalog, kompozicija drame
Tragedija i komedija
Glavni oblici moderne književnosti

LITERATURA:

Zdenko Lešić, *Jezik i književno djelo*, Sarajevo, 1971, peto izdanje 1987. (gl.III i IV)
Milivoj Solar, *Teorija književnosti*, Zagreb, 1988.
Uvod u književnost, uredili Z. Škreb i V. Žmegač, Zagreb, treće izdanje 1983 (poglavlja o stihu i o književnim vrstama)
Jurij Lotman, *Struktura umetničkog teksta* (1970), Beograd, 1976.

UVOD U SVJETSKU KNJIŽEVNOST (B-studij)

ANTIČKA KNJIŽEVNOST (GRČKA I RIMSKA)

Pisci i djela:

1. Homer: *Ilijada, Odiseja*
2. Eshil: *Okovani Prometej* (ili: *Laj, Edip, Sedmorica protiv Tebe*)
3. Sofokle: *Antigona* (ili: *Car Edip, Elektra, Filoktet*)
4. Euripid: *Medeja* (ili: *Hipolit, Hekaba*)

Obavezna stručna literatura:

1. Albin Lesky: *Povijest grčke književnosti*, 2001.
2. Robert Graves: *Grčki mitovi*, 1978.
3. Eric Havelock: *Muza uči pisati*, 2002.

SREDNJOVJEKOVNA KNJIŽEVNOST

Pisci i djela:

1. Dante Alighieri: *Božanstvena komedija*
2. Giovanni Boccaccio: *Dekameron* (izbor)
3. Francesco Petrarca: *Kanconijer* (izbor)

Obavezna stručna literatura:

1. Ernst Robert Curtius: *Evropska književnost i latinsko srednjovjekovlje*, 1971.

RENASANSNA KNJIŽEVNOST

Pisci i djela:

1. Miguel de Cervantes: *Don Quijote*
2. William Shakespeare: *Hamlet, Kralj Lear, Macbeth, Othelo, Romeo i Julija*

Obavezna stručna literatura:

1. Jean Delumeau: *Civilizacija renesanse*, 1988.
2. Jan Kot: *Šekspir naš savremenik*, 1987.

KNJIŽEVNOST KLASICIZMA I PROSVJETITELJSTVA

Pisci i djela:

1. Jean Racine: *Fedra*
2. Jean-Baptiste Molière: *Tvrđica, Tartuffe, Mizantrop*

Obavezna stručna literatura:

1. *Teorija drame: renesansa i klasicizam*, 1976.

ROMANTIZAM U KNJIŽEVNOSTI

Pisci i djela:

1. George Gordon Byron: *Putovanje Childea Harolda*
2. Johann Wolfgang Goethe: *Jadi mladog Werthera*
3. Stendhal (Marie Henri Beyle): *Crveno i crno*
4. Aleksandar Sergejevič Puškin: *Jevgenij Onegin*

Obavezna stručna literatura:

1. Mario Praz: *Agonija romantizma*, 1974.
2. Aleksandar Flaker: *Ruski klasici XIX stoljeća*, 1965.

REALIZAM U KNJIŽEVNOSTI

Pisci i djela:

1. Honoré de Balzac: *Eugénie Grandet* ili *Čiča Goriot*
2. Gustav Flaubert: *Madame Bovary*
3. Émile Zola: *Germinal*

4. Fjodor Mihajlovič Dostojevski: *Zločin i kazna* ili *Braća Karamazovi*
5. Lev Nikolajevič Tolstoj: *Ana Karenina* ili *Rat i mir*
6. Henrik Ibsen: *Nora* (*Lutkina kuća*)

Obavezna stručna literatura:

1. Mihail Bahtin: *Problemi poetike Dostojevskog*, 1967.
2. Žorž Pule: *Čovjek, vrijeme, književnost*, 1975.

MODERNA I POSTMODERNA KNJIŽEVNOST

Pisci i djela:

1. Charles Baudelaire (*Cvijeće zla*) – Walt Whitman (*Vlati trave*) – Thomas Stearns Eliot (*Pusta zemlja*) – konkretna/eksperimentalna poezija (prijevod i osnovne poetološke značajke).
2. Avangarda i avangardni pokreti i pravci te njihovi autori: futurizam, ekspresionizam, nadrealizam i dadaizam
3. Moderni načini pisanja: James Joyce (*Portret umjetnika u mladosti* ili *Uliks*), Marcel Proust (*Put k Swanu*), Franz Kafka (*Proces*, *Preobražaj*), William Faulkner (*Buka i bijes*), Thomas Mann (*Čarobni brijeg* ili *Smrt u Veneciji*), Hermann Hesse (*Stepski vuk* ili *Igra staklenim perlama*), Mihail Bulgakov (*Majstor i Margarita*), Albert Camus (*Stranac*, *Mit o Sizifu*), Ernest Hemingway (*Starac i more* ili *Snjegovi Kilimandžara*).
4. Postmoderne konstelacije – poetika intertekstualnosti: Jorge Luis Borges (*Izmišljaji*), Gabriel Garcia Marquez (*Sto godina samoće* ili *Ljubav u doba kolere*), Thomas Pynchon (*Dražba na br. 49*), Umberto Eco (*Ime ruže*), Italo Calvino (*Ako jedne zimske noći neki putnik*), Christa Wolf (*Kassandra* ili *Medeja*).

Obavezna stručna literatura:

1. B. M. Alberes: *Istorija modernog romana*, 1967.
2. Erich Auerbach: *Mimesis*, 1968.
3. Matei Calinescu: *Lica moderniteta*, 1988.
4. David Lodge: *Načini modernog pisanja*, 1988.
5. Viktor Žmegač: *Povijesna poetika romana*, 1990.
6. Linda Hačion: *Poetika postmodernizma*, 1997.

BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST I (B-studij)

STARIJA BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST

1. *Bosanska srednjovjekovna književnost* (prijegled)
 - e) Opće karakteristike pismenosti i književnosti
 - f) Administrativni akti (ugovori, povelje, darovnice...)
 - g) Crkvene knjige
 - h) Natpisi na stećcima

2. *Krajišnička pisma* (prijegled)
 - c) Kulturnohistorijske okolnosti pojave
 - d) Kontinuitet sa bosanskim srednjovjekovljem – jezik i pismo (bosančica)

3. *Književnost Bošnjaka na orijentalnim jezicima* (prijegled)
 - f) Društvene i kulturnohistorijske okolnosti pojave
 - g) Poezija – divanska i laička te zavičajne osobenosti (starih i pjesme o gradovima)
 - h) Pjesnici: Muhamed Karamusić Nihadija, Derviš-paša Bajezidagić, Muhamed Nerkesija, Hasan Kaimija, Alaudin Sabit Užičanin, Mehmed Mejlija Guranija, Fadil-paša Šerifović
 - i) Prozne vrste: žanrovi i njihove karakteristike – odnos univerzalnog i zavičajnog (ljetopisna i putopisna književnost)
 - j) pisci: Hasan Kafi Pruščak, Mustafa Ejubović Šejh Jujo, Hadži Jusuf Hlivanjak, Mula Mustafa Bašeskija, Mula Mustafa Firakija.

4. *Alhamijado književnost* (prijegled)
 - e) Okolnosti oblikovanja ovog fenomena i njegovo značenje
 - f) Poezija – vrste i žanrovi
 - g) Pjesnici: Muhamed Hevaji Uskufi, Mehmed-aga Pruščanin, Hasan Kaimija, Abdulvehab Ilhamija, Abdurahman Sirrija, Umihana Čuvidina, Fejzo Softa

LITERATURA:

13. Mak Dizdar: *Antologija starih bosanskih tekstova*, Alef, Sarajevo, 1997.
14. Safvet-beg Bašagić: *Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti*, Svjetlost, Sarajevo, 1986.
15. Lamija Hadžiosmanović – Emina Memija. *Poezija Bošnjaka na orijentalnim jezicima*, Preporod, Sarajevo, 1995..
16. Muhamed Huković: *Zbornik alhamijado književnosti*, Preporod, Sarajevo, 1997.
17. *Starija književnost*. Priredili: Enes Duraković, Esad Duraković i Fehim Nametak, knj. II u ediciji *Bošnjačka književnost u književnoj kritici*, Alef, Sarajevo, 1998.

KNJIŽEVNOST PREPORODA

Reforme u političkom, kulturnom i prosvjetnom životu i njihov uticaj na Bošnjake. Vilajetska štamparija i njena djelatnost. Književni i publicistički rad u šezdesetim godinama XIX stoljeća. "Sarajevski cvjetnik" Mehmeda Šakira Kurtćehajića. Rad Saliha Hadžihuseinovića Muvekita.

Doba austrougarske vladavine u Bosni i Hercegovini i njen uticaj na Bošnjake. Gašenje tradicionalnih književnih oblika, uz istovremeno izlaganje kulturi Zapada. Prihvatanje evropske pismenosti: latinice pa ćirilice. Otvaranje prema hrvatskoj i srpskoj književnosti. Politički položaj i kulturna uloga Bošnjaka između Istoka i Zapada.

Razdoblje "bošnjaštva" u književnom stvaranju: Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak; književna djelatnost u "Bošnjaku". Zbornik bošnjačkih narodnih pjesama Koste Hormana. Osnivanje bošnjačkih čitaonica.

Period književne polarizacije: književna djelatnost na stranicama hrvatskih listova i izdanja; saradnja u "Nadi"; bošnjački pisci u srpskim listovima u BiH i izvan nje. Borba za vjersko-prosvjetnu autonomiju 1899-1909. i saradnja sa srpskim autonomnim pokretom.

Razdoblje vlastitih listova i izdanja: "Behar", "Gajret", "Biser". "Muslimanska biblioteka". Kulturno-prosvjetno društvo "Gajret" i druga društva.

Prihvatanje evropskih stilskih formacija od prosvjetiteljstva, preko romantizma, realizma, naturalizma, do impresionizma i simbolizma. Književni rodovi i vrste: poezija, pripovjedačko stvaranje, romani, putopisi, drama i komedija. Književna kritika i historija književnosti.

PISCI I DJELA:

- Antologija bošnjačke književnosti I–X, Alef, Sarajevo 1998.
- Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak: Sabrana djela, I-III, Biblioteka Kulturno naslijeđe BiH (BKN), Sarajevo, 1988.
- Safvet-beg Bašagić: Izabrana djela, I-II, BKN, Sarajevo, 1972., Biblioteka bošnjačka književnost u 100 knjiga, knjiga 25 ili Muslimanska književnost XX vijeka, 1-25, knj. 2.
- Osman Đikić: Sabrana djela, BKN, Sarajevo, 1971.
- Osman-Aziz: Ago Šarić. Bez nade (Izabrana djela, I). Pripovijetke (Izabrana djela, II), BKN, Sarajevo 1980.
- Edhem Mulabdić: Izabrana djela, I-II (Zelena Busenje; Pripovijetke), BKN, Sarajevo, 1974, Bošnjačka književnost u 100 knjiga, knj. 27 ili Muslimanska književnost XX vijeka, 1-25, knj. 1.
- Nafija Sarajlić: Teme, II izd., Sarajevo, 1986.
- Abdurezak Hifzi Bjelevac: Izabrana djela, I-III, BKN, Sarajevo, 1979, Bošnjačka književnost u 100 knjiga, knj. 32. ili Muslimanska književnost XX vijeka, 1-25 knj. 4.
- Hamid Šahinović Ekrem: Dva načelnika, u Gordana Muzaferija: Antologija bošnjačke drame, Sarajevo, 1998.
- Avdo Karabegović Hasanbegov: Sabrane pjesme, Sarajevo, 1985.

- Musa Ćazim Ćatić: Izabrana djela, BKN, Sarajevo, 1988., Bošnjačka književnost u 100 knjiga, ili Muslimanska književnost XX vijeka, 1-25., knj. 3.

LITERATURA:

- Bošnjačka književnost u književnoj kritici, I-VI, Alef, Sarajevo, 1999.
- O književnom životu i časopisima
- M. Rizvić: *Bosanskomuslimanska književnost u doba preporoda 1878-1918*, II izdanje, El Kalem, Sarajevo, 1990.
- O M. Kapetanoviću Ljubušaku
- *Dodir prosvjetiteljstva i romantizma u književnom radu Mehmeda Kapetanovića Ljubušaka*, u knjizi *Interpretacije iz romantizma, I*, Sarajevo, 1976. Munib Maglajlić: *Književna djelatnost Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka*. Predgovor u knjizi *Narodno blago* (Sabrana djela I, Sarajevo, 1988).
- O S. Bašagiću
- M. Rizvić: *Književno djelo Mirze Safveta. U Sabranim djelima, I S. Bašagića*, Sarajevo, 1971. J. Lešić u knjizi *Vrijeme melodrame*, Sarajevo, 1989, str. 185-193.
- O O. Đikiću
- M. Rizvić: *Bosansko-muslimanska književnost...* str. 364-376.
- O Osmanu-Azizu
- M. Rizvić: *Osman-Aziz na raspuću dva svijeta*. Predgovor u *Izabranim djelima, I* Osmana-Aziza, Sarajevo, 1980.
- O Edhemu Mulabdiću
- M. Rizvić: *Plima "novog vremena" u prozama Edhema Mulabdića*. Pregovor u *Sabranim djelima, II* E. Mulabdića, Sarajevo, 1974, Safet Sarić, *Edhem Mulabdić*, Monografija, Mostar 2002. godine.
- O N. Sarajlić
- A. Ljiljak: *"Teme" Nafije Sarajlić – jedno književno otkriće*. Predgovor u knjizi *Teme* N. Sarajlić, Sarajevo, 1986, Emina Memija: *Medaljoni života Nafije Sarajlić*, u 31. knjizi Bošnjačka književnost u 100 knjiga.
- O A.H. Bjelevcu
- M. Idrizović: *Abdurezak Hifzi Bjelevac 1886-1972. Život i književno djelo*. Sarajevo, 1978.
- O H. Šahinović Ekremu
- M. Rizvić: *Bosansko-muslimanska književnost...* str. 487-504. J. Lešić u knjizi *Vrijeme melodrame*, Sarajevo, 1989, str. 145-155, 196-204, 222-226

- O A. Karabegoviću Hasanbegovu
- M. Rizvić u knjizi *Bosansko-muslimanska književnost...* str. 376-384. A. Isaković *O pjesniku* predgovor u knjizi *Pjesme A Karabegovića Hasanbegova*, Zagreb, 1967.
- O M. Ć. Ćatiću
- M. Rizvić: *Musa Ćazim Ćatić između erotike i mistike* u knjizi *Iznad i ispod teksta*, Sarajevo, 1969. E. Duraković: *Pjesnik na razmeđu epoha* u knjizi *Riječ i svijet*, Sarajevo, 1988, str. 37-60. *Zbornik radova o Musi Ćazimu Ćatiću*, Sarajevo, 1980. Enver Kazaz: *Musa Ćazim Ćatić – književno naslijeđe i duh moderne*, Tešanj, 1997.

OPĆA LITERATURA:

- Zdenko Lešić: *Pripovjedačka Bosna I, Pripovjedači do 1918*, Svjetlost, Sarajevo, 1991.
- Muhsin Rizvić: *Panorama bošnjačke književnosti*, Ljiljan, Sarajevo, 1994.
- Muhsin Rizvić: *Književno stvaranje Muslimana u doba austrougarske vladavine, I i II*, ANUBiH, 1973. ili *Bosansko-muslimanska književnost u doba preporoda 1887-1918*, 2. izd., El Kalem, Sarajevo, 1990.

HRVATSKA KNJIŽEVNOST I

(Književnost do moderne)

(B-studij)

Srednjovjekovna književnost

Stvaranje hrvatske države i počeci pismenosti. Značaj djelovanja Ćirila i Metodija. Borba za slavensko bogoslužje. Bašćanska ploča. Izbor Kolomana za hrvatskog kralja i gubitak samostalnosti. Upravno cjepkanje Hrvatske i feudalizacija hrvatskog plemstva. Gubitak Dalmacije i borbe s Venecijom i Turcima u 15. stoljeću.

Hrvatska pismenost u srednjem vijeku. Glagoljica, ćirilica, prvi latinični tekstovi. Glagoljski rukopisi. Uvođenje živog narodnog jezika (čakavskog narječja) u književnost. Hrvatski pravni spomenici. Misali i brevijari. Apokrifi i legende, srednjovjekovni romani, duhovna lirika, moralno-didaktička djela. Povijesna djela, crkvena drama.

Renesansa i barok

Razvoj kulturnih centara u mletačkoj Dalmaciji (Split, Šibenik, Hvar, Zadar). Procvat Dubrovnika kao samostalnog grada-države.

Počeci književnosti svjetovnog značaja u 15. stoljeću. Humanisti i latinski pjesnici iz Dubrovnika, Dalmacije i sjeverne Hrvatske. "Začinjavci" i Marko Marulić. Značaj njegove ***Judite***. Uticaji klasike, talijanske renesanse i narodne književnosti. Petrarkizam u Dubrovniku: Šiško Menčetić i Džore Držić. ***Ranjinin zbornik***. Pjesništvo na Hvaru: Hanibal Lucić i Petar Hektorović, Mikša Pelegrinović i njegova ***Jeđupka***. Zadrani Petar Zoranić. Renesansna komedija u Dubrovniku i djelo Marina Držića kao njen vrhunac.

Protureformacija i katolička obnova. Djelovanje Juraja Križanića. Pokušaji reforme pravopisa. Bartol Kašić i njegovo oduševljenje za "bosanski" (štokavski) jezik. Književni rad franjevac u Bosni i Hercegovini: Matija Divković. "Zlatni vijek dubrovačke književnosti". Glavne značajke baroknog stila. Ivan (Dživo) Gundulić: ***Osman, Dubravka, Suze sina razmetnoga***. Svjetovna književnost u sjevernoj Hrvatskoj: Petar Zrinski i Fran Krsto Frankopan, Pavao Ritter Vitezović.

Prosvjetiteljstvo

Prilike u Hrvatskoj u doba prosvijećenog apsolutizma Marije Terezije i Josipa II. Antifeudalni karakter i velikogermanske težnje za nacionalnom i kulturnom integracijom kao bitne značajke jozefinizma. Sve produbljenije razlike među razjedinjenim krajevima dezintegrirane Hrvatske. Opadanje Dubrovnika.

Racionalizam i prevlast učenosti. Evropski ugled naučnog i filozofskog djela Ruđera Boškovića. Zanimanje za književnu prošlost. Prosvjetiteljski karakter književnosti.

Oslanjanje na usmenu narodnu tradiciju. Andrija Kačić Miošić i Matija Antun Relković. Komediodramsko djelo na kajkavskom narječju Tituša Brezovačkog. Književnost bosanskohercegovačkih franjevac pisana bosančicom: Ivan Filipović Grčić i Stjepan Margitić-Markovac; i latinicom: Toma Babi}, Lovro Sitović Ljubuški i Filip Laštrić.

I l i r i z a m

Državno-pravni položaj Hrvatske u okvirima Austrijskog carstva i u uniji s Mađarskom. Društvena i politička situacija u hrvatskim zemljama prije ilirskog pokreta. Formiranje građanstva i borba za nacionalno održanje i cjelokupnost Hrvatske. Demokratske ideje francuske revolucije i ideologija panslavizma kao idejne pretpostavke ilirizma.

Jezičko nejedinstvo i regionalizam hrvatske književnosti početkom 19. vijeka. Jezičke i pravopisne ideje Ljudevita Gaja i ostalih iliraca. *Disertacija* Janka Draškovića kao programska osnova ilirskog pokreta. Pojava *Novina* i *Danice* (1835) kao književno-kulturni početak perioda ilirizma. Prihvatanje štokavštine kao jedinstvenog književnog jezika za hrvatsku književnost. Prosvjetiteljski i romantičarski karakter književnosti ilirizma. Ilirski časopisi *Danica* i *Kolo*, te ostali periodici tog doba. Dostignuća iliraca u kulturnom životu i stvaranju kulturnih institucija uz istovremena politička protivurječja. Književno-kulturne veze sa Srbima i nastojanja na formiranju zajedničkog jezika. Bečki književni dogovor 1850.

Glavni pisci i djela književnosti ilirizma; razvoj lirike (Stanko Vraz, Petar Preradović), novele (Ljudevit Vukotinović), putopisa (Matija Mažuranić, Antun Nemčić), drame (Dimitrije Demetar) i književne kritike (Stanko Vraz). *Smrt Smail-age Čengića* Ivana Mažuranića kao središnje djelo ove književne epohe.

Revolucionarna gibanja 1848. i učešće Hrvata u njima. Političko raslojavanje iliraca. Politički pritisak i cenzura u doba Bachovog apsolutizma i opadanje književnog djelovanja. Duh ilirizma i preporodne književnosti u tzv. "ustavno doba".

Hrvatsko školstvo, kulturna i književna djelatnost uz franjevačke samostane u 19. stoljeću u Bosni i Hercegovini. Odjeci ilirskog preporoda i Gajevi suradnici u Bosni i Hercegovini: Martin Nedić, Ivan Frano Jukić, Marijan [unjić, Grga Martić. Značaj kulturnog djelovanja Ivana F. Jukića.

Protorealizam i realizam

Društveni i politički odnosi u Hrvatskoj od 1860. do 1895. Povezivanje književnog i političkog života u "ustavno doba" (šezdesete godine). Konstituiranje političkih stranaka (narodna, unionistička i stranka prava). Politički uspon Ivana Mažuranića i njegova samostalna narodna stranka. Reakcije na ugarsko-hrvatsku nagodbu 1868. Talijanizacija u Dalmaciji. Agrarna kriza 1873, priključenje Vojne krajine civilnoj Hrvatskoj i odnos prema Bosni. Uloga i značaj Josipa Juraja Strossmayera u kulturnom i javnom životu Hrvatske. Odnos pravaške generacije prema Mažuraniću na političkom i Strossmayeru na kulturnom polju. Stanje u Hrvatskoj za vladavine Khuen-Hedervarya i položaj stranke prava.

Prodor suvremenih prirodnih i društvenih nauka u hrvatsku znanost i književnost.

”Šenoino doba” i August Šenoa kao središnja ličnost hrvatskog protorealizma. Šenoina programska shvaćanja u članku *Naša književnost*. Realizacija ovih ideja u njegovom djelu i hrvatskoj književnosti tog doba. Šenoine zasluge za razvoj hrvatske književnosti u pravcu realizma.

Povezanost nove realističke generacije s pravaškom ideologijom i njen odnos prema Šenoj. Pokretanje *Hrvatske vile* i drugi pravaški časopisi. Refleks društvenih i političkih prilika u književnosti hrvatskog realizma (Eugen Kumičić, Ante Kovačić, Vjenceslav Novak, Ksaver Šandor Đalski, Josip Kozarac). Glavne značajke ove stilske formacije u Hrvatskoj. Kumičićev članak *O romanu* i sukobi oko naturalizma. Razvoj književne kritike i problemi s kojima se suočavala. Kazališni život. Novi tokovi u poeziji Silvija Strahimira Kranjčevića, najznačajnijeg hrvatskog pjesnika tog doba.

Književnost hrvatskog protorealizma i realizma u evropskom kontekstu.

Pisci i djela

- Marin Držić: *Dundo Maroje*
- Ivan (Dživo) Gundulić: *Osman, Dubravka*
- Ivan Mažuranić: *Smrt Smail-age Čengića, Javor, Hrvati Mađarom*
- August Šenoa: *Zlatarovo zlato, Prosjak Luka, Naša književnost*.
- Ante Kovačić: *U registraturi*.
- Ksaver Šandor Đalski: *Pod starim krovovima*.
- Silvije Strahimir Kranjčević: poezija u izboru.

Literatura

Opća

- Eduard Hercigonja: *Srednjovjekovna književnost. Povijest hrvatske književnosti* 2. Zagreb 1975.
- Marin Franičević, Franjo Švelec, Rafo Bogišić: *Od renesanse do prosvjetiteljstva. Povijest hrvatske književnosti* 3. Zagreb 1975.
- Slobodan Prosperov Novak: *Povijest hrvatske književnosti* 1,2,3. Zagreb 1997-1999.
- Julijan Jelenić: *Kultura i bosanski franjevci* 1, 2. Sarajevo 1990.
- Milorad Živančević, Ivo Frangeš: *Ilirizam - Realizam. Povijest hrvatske književnosti* 4, Zagreb 1975.
- Miroslav Šicel: *Pregled novije hrvatske književnosti*, Zagreb 1971.

Pojedinačna

- Frano Čale: *Marin Držić*. Zagreb 1971.
- *Zbornik radova o Marinu Držiću*. Zagreb 1969.
- Jakša Ravlić, Milan Ratković: *Ivan Gundulić I-II. Pet stoljeća hrvatske književnosti* 12,13. Zagreb 1962. (s predgovorom i znanstvenom literaturom).

- Muhsin Rizvić: *Smrt i život "Smail age"*. U knjizi: *Interpretacije iz romantizma I*, Sarajevo 1976.
- Božidar Pejović: *Tipološki kontekst Mažuranićevog spjeva*. U knjizi: *Cjeline i detalji*. Sarajevo 1980.
- Boris Ćorić: *Ogled o Ivanu Franji Jukiću*. U knjizi: *Sabrana djela I. F. Jukića III*, Sarajevo 1973.
- Miroslav Šicel: *Zlatarovo zlato Augusta Šenoe*. U knjizi: *Zlatarovo zlato*, Sarajevo 1973.
- Ivo Frangeš: *Buđenje Ivica Kičmanovića*. U knjizi: *Stilističke studije*, Zagreb 1959.
- Branko Milanović: *O Kovačićevom romanu "U registraturi"*. U knjizi: *U registraturi*. Sarajevo 1973.
- Miroslav Šicel: *Pod starim krovovima Ksavera Šandora Đalskog*. U knjizi: *Stvaraoci i razdoblja*, Zagreb 1971.
- Miroslav Krleža: *O Kranjčevićevoj lirici*. U knjizi: *Eseji III*, Zagreb 1963.
- *S. S. Kranjčević. Zbornik. Priredio Ilija Kecmanović*. Sarajevo 1958.

SRPSKA KNJIŽEVNOST I

(od IX do XVIII vijeka)

(B-studij)

Stara srpska književnost (istorijski, civilizacijski, religijski, kulturni i književni okviri). Poetika stare književnosti (teorijski osnovi i književni žanrovi). Periodizacija stare srpske književnosti. Pismo i književni jezik stare srpske književnosti.

Počeci slovenskih književnosti u IX vijeku (misija i djelo Ćirila i Metodija). Počeci književnosti kod Južnih Slovena. Misija učenika Ćirila i Metodija (Klimenta, Nauma, Hrabara i drugih). Značaj Ohridske škole.

Prevodna književnost – teološka, istorijska, didaktička, hagiografska, apokrifna, beletristička i druga djela.

Srpska istorija, kultura i književnost od X do XII vijeka u orbiti vizantijske civilizacije. Razvoj srpske književnosti pod uticajem vizantijske književnosti. Srpska književnost kao dio zajedničke književnosti Južnih Slovena (rukopisi Ohridske škole, Ljetopis popa Dukljanina. Srpska recenzija staroslovenskog jezika krajem XII vijeka. Prodor ćirilice u srpsku književnost (Miroslavljevo jevanđelje).

Srpska književnost u samostalnoj srpskoj državi (XIII i XIV vijek). Doprinos dinastije Nemanjića razvoju kulture i književnosti. Književnost razvija kult vladara i vjerskih dostojanstvenika. Sava Nemanjić kao organizator književnog života i rodonačelnik originalne srpske književnosti. Značaj Raške škole. Biografije ili žitija kao najvažniji književni žanr (Sava, Stefan Prvovenčani, Domentijan, Teodosije, Danilo II). Ostali žanrovi originalne književnosti (pohvale, hronike, povelje, zapisi, administrativni i pravni spisi (dušanov zakonik). Prevodna književnost.

Književnost srednjovjekovne Bosne u korelaciji sa srpskom književnošću. Istorijski, civilizacijski i vjerski okviri bosanske književnosti. Kontroverze oko bogumilstva. Geneza pisma i jezika u bosanskoj književnosti. Između glagoljske i ćirilske književnosti. Srpska i bosanska književnost – sličnosti i razlike.

Srpska književnost u poluzavisnoj srpskoj državi (od 1389. do 1459. godine). Vladavina Lazarevića i Brankovića. Književnost u funkciji širenja novih kultova – kneza Lazara i Kosovskog boja. Balkanska književna saradnja. Književna i jezička misija Resavske škole. Nova književna žarišta. Prodor savremenih književnih ideja i shvatanja. Pisci – Danilo III, Camblak, Konstantin Filozof, Jefimija, despot Stefan Lazarević... Njegovanje različitih žanrova prevodne i originalne književnosti.

Srpska književnost poslije gašenja srpske države (u periodu od 1459. do 1557. godine). Razvoj književnosti u početku turske vladavine (Dimitrije Kantakuzin, Vladislav Gramatik i Konstantin Mihailović iz Ostrovice). Sofijski književni krug. Prve srpske štamparije. Obnova Pečke patrijaršije (1557) i njen značaj za srpski narod i njegovu književnost.

Posljednji vijekovi stare srpske književnosti (od 1557. do 1690. godine). Srpska književnost za vrijeme turske vladavine. Njegovanje književne tradicije i starih kultova (Nemanjića, kneza Lazara i Kosovskog boja). Prodor narodne legende i kosovske mitologije u književnost (Pajsije). Veze sa bugarskom i ruskom književnošću. Književna integracija srpskog naroda u zemljama Osmanskog carstva, pod okriljem Srpske pravoslavne crkve.

Srpska književnost u XVIII vijeku u zemljama Austrijske Carevine. Velika seoba Srba krajem XVII vijeka u Austriju. Položaj pravoslavnog srpskog naroda u novoj, katoličkoj državi. Traženje pomoći i podrške od Rusije. Nova žarišta književnog života. Prodor ruskoslovenskog jezika u srpsku književnost. Srpskoslovenski i ruskoslovenski pisci (Venclović, Branković, Orfelin i Rajić). Rađanje nove, svjetovne književnosti. Širenje ideja prosvjetiteljstva. Dositej Obradović i njegovo preporodno djelo. Značaj Dositeja za srpsku književnost. Barok, sentimentalizam i klasicizam u srpskoj književnosti XVIII vijeka.

Pisci i djela

1. Sava Nemanjić: Život Stefana Nemanje, u knjizi "Stara srpska književnost I", Novi Sad-Beograd, 1970.
2. Teodosije: Život svetog Save, u knjizi "Stara srpska književnost II", Novi Sad-Beograd, 1970.
3. Dositej Obradović: Izabrani spisi (Pismo Haralampiju, Život i priključenija, Sovjeti zdravago razuma, Basne, Pjesme).

Literatura:

1. Dimitrije Bogdanović: Istorija stare srpske književnosti, Beograd, 1980.
2. Iz naše književnosti feudalnog doba, Sarajevo, 1954.
3. Jovan Skerlić: Istorija nove srpske književnosti, Beograd, 1953. (Prva dva poglavlja, do 110. stranice).
4. Mladen Leskovac: Antologija starije srpske poezije. Srpska književnost u sto knjiga, knj.. Novi Sad-Beograd, 1972.
5. Bosanskohercegovačka književna hrestomatija, knj. I, Starija književnost, Sarajevo, 1974.
6. Srpska književnost u sto knjiga, knj. 10, Novi Sad-Beograd, 1969.
7. Dmitrij S. Lihačov: Poetika stare ruske književnosti, Beograd, 1972.
8. Jovan Deretić: Istorija srpske književnosti, Beograd, 1983.

Razdoblje predromantizma i romantizma

Opšti pogled na kulturne i književne prilike kod Srba u prvoj polovini XIX vijeka.

Književnost predromantizma – klasicizam i sentimentalizam u prvoj polovini XIX vijeka (Lukijan, Mušicki, Sima Milutinović Sarajlija, Milovan Vidaković, Jovan Sterija Popović).

Vuk Karadžić i njegove preporodne ideje (narodni jezik kao književni, književnojezička reforma, afirmacija narodne književnosti). Prihvatanje Vukove reforme. Značaj Vukovog djela. Razvoj književnosti romantizma.

Književnost u krilu Ujedinjene omladine srpske 60-tih godina; književnost srpskog romantizma u južnoslavenskom i evropskom kontekstu.

Glavni književni časopisi tog perioda: osnivanje Letopisa Matice srpske (1825) i njegov profil u prvom periodu izlaženja; "Sedmica" (1852-1858), "Šumadinka" (1850-1857), "Danica" (1860-1872), "Javor" (1862-1863), "Vila" (1865-1868) i drugi.

Rascvat poezije, karakteristično njenih tema i oblika u stvaralaštvu B. Radičevića, Zmaja, Jakšića i Kostića. Refleksivna poezija S. Milutinovića, P.P. Njegoša, crnogorskog pjesnika, ali značajnog i za tokove srpske književnosti, J. St. Popovića; lirski elemenat u strukturi epskih i dramskih djela.

Počeci srpske književne kritike (Vukove recenzije romana M. Vidakovića).
Poezija srpskog romantizma (B. Radičević, J. J.Zmaj, Đ. Jakšić, L. Kostić i P. P. Njegoš).
Dramsko stvaralaštvo (istorijske i nacionalne drame, komediografsko djelo Sterijino).
Proza srpskog romantizma (Vukovi tekstovi o prvom ustanku, memoari M. Nenadovića, putopisi Lj. Nenadovića, putopisi Lj. Nenadovića , priča Đ.Jakšića).

Pisci i djela:

1. Vuk Karadžić: recenzije o M. Vidakoviću, Žitije Hajduk Veljka Petrovića.
2. Branko Radičević: Pjesme o izboru.
3. Jovan Jovanović Zmaj: Pjesme u izboru.
4. Đura Jakšić: Pjesme u izboru,
5. Laza Kostić: Pjesme u izboru,
6. Jovan Sterija Popović: Komedije u izboru.

Literatura:

1. Jovan Skerlić: Istorija nove srpske književnosti.
2. Miodrag Popović: Romantizam, I, II, III, Beograd, 1972.
3. Srpska književnost u književnoj kritici, 4. Epoha romantizma.
4. Srpska književnost u sto knjiga.

Razdoblje realizma

Opšti pogled na kulturne i književne prilike kod Srba u drugoj polovini XIX vijeka.
Kult prirodnih nauka i novi antiromantičarski pogledi na književnost. Kritički tekstovi Svetozara Markovića protiv idealizma i epigonskog romantizam i njegov uticaj na književnost.

Osnovne tačke Markovićevog književnog programa: problem odnosa umjetnosti i stvarnosti, veza književnosti i nauke, pojam pjesnika, problem književnih vrsta, primjeri za ugled.

Odjeci Markovićevih ideja: njihovo slijeđenje, razvijanje i prevazilaženje (stavovi Pere Todorovića, pogledi Laze kostića, poetika Vojislava Ilića).

- Glavni časopisi u razdoblju realizma i njihov profil:

“Otadžbina” (1875-1892), “Delo” (1894-1899),

“Srpski pregled” (1895), “Javor” (1874-1893),

“Stražilovo” (1885-1894) i drugi.

U Vojvodini “Letopis Matice srpske” u tom periodu.

Srpska književna kritika u razdoblju realizma (Ljubomir Nenadić, Bogdan Popović).

Obilježja srpskog realizma (odnos prema tradiciji, pripovijetka i roman kao glavni književni žanrovi, sudbina poezije, kriza dramskog stvaralaštva).

Pripovijetka u razdoblju realizma (anegdotski i folklorni realizam M. Glišića, psihološki i poetski realizam L. Lazarevića, bogatstvo opservacija kod S. Matavulja, humor u pričama iz patrijarhalnog života kod S. Sremca, alegorijske satire R. Domanovića).

Roman u razdoblju realizma (J. Ignjatović: “Milan Narandžić” i “Vječiti mladoženja”), S. Matavulj: “Bakonja fra Brne”, S. Sremac: “Pop Ćira i pop Spira”, S. Ranković: “Gorski car”).

Dramska književnost u razdoblju realizma. Kriza dramskoga stvaralaštva. Komedije Koste Trifkovića, dramski pokušaji Milovana Glišića i dramski prvenci Branislava Nušića.

Poezija u razdoblju realizma. Kriza pjesničkog stvaralaštva (ukoliko se izuzmu romantičari Zmaj, Jakšić i Kostić). Dominacija "opisne", socijalne i satirične poezije, umjetnički bezvrijedne. Vojislav Ilić kao jedini značajni pjesnik ovog razdoblja. Srpska književnost razdoblja realizma i širem južnoslovenskom i evropskom kontekstu.

Pisci i djela:

- 1.Svetozar Marković: Pevanje i mišljenje, Realnost u poeziji.
- 2.Laza Lazarević: Pripovijetke.
- 3.Simo Matavulj: Pripovijetke u izboru,
- 4.Stevan Sremac: Zona Zamfirova.
- 5.Radoje Domanović: Satire.
- 6.Vojislav Ilić: Pjesme u izboru.
- 7.Svetozar Ćorović: Pripovjetke u izboru

Literatura:

1. Jovan Skerlić: Istorija nove srpske književnosti.
- 2.Velibor Gligorić: Srpski realisti.
- 3.Srpska književnost u književnoj kritici, 5, Epoha realizma.
- 4.Srpska književnost u sto knjiga.
- 5.Srpska književnost u književnoj kritici, 6, Pjesništvo od Vojislava do Bojića.

BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST II

(B-studij)

PISCI I DJELA:

Ahmed Muradbegović: *Izabrane novele*

Hamza Humo: *Grozdanin kikut*

Hasan Kikić: *Provincija u pozadini*

Skender Kulenović: *Poeme i soneti, Ponornica*

Meša Selimović: *Derviš i smrt, Tvrđava*

Ćamil Sijarić: *Izabrane pripovijetke*

Mak Dizdar: *Kameni spavač*

Alija Isaković: *Taj čovjek, To*

Tvrtko Kulenović: *Istorija bolesti*

Nedžad Ibrišimović: *Ugursuz*

Abdulah Sidran: *Izabrane pjesme*

Irfan Horozović: *Talhe ili šedrvanski vrt*

Dževad Karahasan: *Istočni diwan*

Napomena: Svi izbori pjesama i pripovijetki navedenih pisaca nalaze se u ediciji *Muslimanska književnost XX vijeka, Sarajevo, 1991.*)

LITERATURA:

BOŠNJAČKA KNJIŽEVNOST U KNJIŽEVNOJ KRITICI, KNJ. III, IV i V, *Alef*, 1998. (Obavezan je po jedan tekst o piscima i djelima uvrštenim u ovaj program)

ANTOLOGIJE BOŠNJAČKE POEZIJE, PRIPOVIJETKE I DRAME XX VIJEKA

HRVATSKA KNJIŽEVNOST II

(B-studij)

Pisci i djela

1. A. G. Matoš: Kritika ("Realizam i artizam", Umjetnost i nacionalizam); Pripovijetke (Moć savjesti, Miš, Camao, Iglasto čeljade); Poezija (izbor u PSHK)
1. Dinko Šimunović: Pripovijetke (Mrkodol, Muljika, Duga, Rudica, Alkar)
2. Ivo Vojnović: Dubrovačka trilogija
3. Miroslav Krleža: Poezija (izbor u PSHK); Drame (Michelangelo Buonarroti, Vučjak, Gospoda Glembajevi); Novele (Hrvatski bog Mars); Roman (Povratak Filipa Latinovicza) ; Eseji (O Marcelu Proustu)
4. Tin Ujević: Poezija (izbor u PSHK)
5. A. B. Šimić: Poezija (izbor u PSHK)
6. Nikola Šop: Poezija (izbor u PSHK); Drama (Bosanska trilogija)
7. I. G. Kovačić: Poezija (Jama)
8. Ranko Marinković: Pripovijetke (Ruke, Andeo); Roman (Kiklop); Drama (Glorija)
9. Ivo Brešan: Drama (Predstava "Hamleta" u selu Mrduša Donja)
10. Slavko Mihalić: Poezija (izbor u PSHK)
11. Pavao Pavličić: Roman (Večernji akt)
12. Dubravka Ugrešić: Roman (Štefica Cvek u raljama života); Eseji (izbor iz: Američki fikcionar, Kultura laži, Zabranjeno čitanje)
13. Miro Gavran: Drame (Kreontova Antigona, Čehov je Tolstoju rekao zbogom)
14. Vitimir Lukić: Pripovijetke (Ladina smrt, Odlazak starog rezbara); Roman (Album)
16. Mile Stojić: Poezija (izbor)
17. Ilija Ladin : Poezija (izbor)

Posebna literatura

1. O A. G. Matošu:
Zbornik radova o A. G. Matošu, knj. 1-2, Zagreb, 1987.
I. Frangeš: Matoš, Vidrić, Krleža, Zagreb, 1974.
2. O D. Šimunoviću:
Dunja Detoni-Dujmić: Pripovijesti Dinka Šimunovića, U: Pavao Pavličić, Đuro Sudeta, Dinko Šimunović, Biblioteka Ključ za književno djelo, Zagreb, 1994.
3. O I. Vojnoviću:
B. Hećimović: Zapisi o dramama Ive Vojnovića, 13 hrvatskih dramatičara, Zagreb, 1976.
4. O M. Krleži:
Krležin zbornik, Zagreb, 1964.
Darko Gašparović: Dramatica krležiana, Zagreb, 1989.
M. Begić: Krležin Povratak Filipa Latinovicza, U: M. Begić: Raskršća II, Sarajevo, 1969.
5. O T. Ujeviću:

- A. Stamać: Tin Ujević kao europski pjesnik, U: A. Stamać, Slikovno i pojmovno pjesništvo, Zagreb, 1977.
 Z. Lešić: Tin Ujević, U: Z. Lešić, Klasici avangarde, Sarajevo, 1986.
6. O A. B. Šimića:
 E. Duraković: Krik i nada A. B. Šimića, U: Riječ i svijet, Sarajevo, 1988.
7. O N. Šopu:
 S. Tontić: Zemlja i svemir Nikole Šopa, U: Nikola Šop: Svemirski pohodi, Sarajevo, 1984./1985.
 E. Duraković: Šopova uobličjenja u svelik, U: Riječ i svijet, Sarajevo, 1988.
8. O I. G. Kovačiću:
 Z. Lešić: Ivan Goran Kovačić, Zagreb, 1984.
9. O R. Marinkoviću:
 V. Brešić: Modernost Marinkovićevog Kiklopa, U: Novija hrvatska književnost, Zagreb, 1995.
 L. Čale Feldman: Crkva i cirkus, U: Teatar u teatru u hrvatskom teatru, Zagreb, 1997.
10. O I. Brešanu:
 L. Čale Feldman: Brešanov teatar: aspekti Brešanove dramaturgije, Zgb, 1989.
11. O S. Mihaliću:
 Tea Benčić: Zidovi i zvijezde (Semantička suglasja Slavka Mihalića), Zagreb, 1997.
 A. Stamać: Pjesništvo Slavka Mihalića, Predgovor knjizi S. Mihalić, Približavanje oluje (izbor iz djela), Zagreb, 1996.
12. O P. Pavličiću:
 Krešimir Nemeč: Večernji akt Pavla Pavličića, U: Pavao Pavličić, Đuro Sudeta, Dinko Šimunović, Biblioteka Ključ za književno djelo, Zagreb, 1994.
13. O D. Ugrešić:
 N. Moranjak Bamburać: Prefinjene igre, O prozi Dubravke Ugrešić, Odjek, XLIII/1990, 13-14.
14. O M. Gavranu:
 Jasen Boko: Dramsko pismo Mira Gavrana Kolo, Časopis Matice hrvatske, VI, 2, ljeto, 1997.
 G. Muzaferija: Kreontova Antigona (u kontekstu preobražaja mita od Sofokla do Glowackog), Zbornik radova Znanstvenog savjetovanja Matice hrvatske U Zagrebu, Suvremena hrvatska drama u osamdesetim i devedesetim godinama", Dometi, Rijeka, X/2000,1-4; Novi Izraz, zima 2000/proljeće 2001, 10-11.
15. O V. Lukiću:
 T. Kulenović: Umetnik proze, Život, LXII, br. 7-8, 1982.

G. Muzaferija: Lukićev Album kao sjećanje i kao prisutnost, Novi Izraz, br. 6, zima 1999.

16. O M. Stojiću:

H. Kapidžić- Osmanagić: Poezija Mile Stojića - poezija transmutacija, u: Poezija 1945-1980. Pjesnici lirske apstrakcije, Sarajevo, 1991.

17. O I. Ladinu:

Ž. Ivanković: Predgovor knjizi I. Ladin, Račun svodeći, Zagreb-Sarajevo, 1999.

E. Kazaz: Ne pij vodu sam, u: E Kazaz, Morfologija palimpsesta, tešanj, 1999.

Opća literatura

1. Panorama hrvatske književnosti XX stoljeća (priredio V. Pavletić), Zagreb, 1965.
2. Ekspresionizam u hrvatskoj književnosti, posebno izdanje časopisa Kritika, sv. 3, Zagreb, 1969.
3. Hrvatska književnost u evropskom kontekstu (priredili A. Flaker i K. Pranjić), Zagreb, 1978.
4. Miroslav Šicel: Povijest hrvatske književnosti, V (moderna), Zagreb, 1978.
5. Radovan Vučković: Moderna drama, Sarajevo, 1982.
6. Muhsin Rizvić: Pregled književnosti naroda BiH, Sarajevo, 1985.
7. Zdenko Lešić: Klasici avangarde, Sarajevo, 1986.
8. Ivo Frangeš: Povijest hrvatske književnosti, Zagreb-Ljubljana, 1987.
9. Enes Duraković: Riječ i svijet, Sarajevo, 1988.
10. Hanifa Kapidžić-Osmanagić: Poezija lirske apstrakcije, Sarajevo, 1991.
11. Cvjetko Milanja: Doba razlika, Zagreb, 1991.
12. Krešimir Nemeć: Tragom tradicije, Zagreb, 1995.
13. Veselko Koroman: Hrvatska proza Bosne i Hercegovine od Matije Divkovića do danas (antologija), Mostar-Split-Međugorje, 1995.
14. Veselko Koroman: Hrvatsko pjesništvo Bosne i Hercegovine od Lovre Sitovića do danas (antologija), Mostar-Split-Međugorje, 1996.
15. Cvjetko Milanja: Hrvatski roman, 1945.-1990., Zagreb, 1996.
16. Miroslav Šicel: Hrvatska književnost, Zagreb, 1997.
17. Krešimir Nemeć: Povijest hrvatskog romana od 1900. do 1945. godine, Zagreb, 1998.
18. Cvjetko Milanja: Pjesništvo hrvatskog ekspresionizma, Zagreb, 2000.
19. Velimir Visković: Umijeće pripovijedanja, Ogleđi o hrvatskoj prozi, Zagreb, 2000.
20. Krešimir Nemeć et al.: Leksikon hrvatskih pisaca, Zagreb, 2000.
21. Boris Senker: Hrestomatija novije hrvatske drame I (1895-1940), Zagreb, 2000.
22. Boris Senker: Hrestomatija novije hrvatske drame II (1941-1995), Zagreb, 2001.
23. Nikola Batušić – Zoran Kravar – Viktor Žmegač: Književni protusvjetovi: Poglavlja iz hrvatske moderne, Zagreb, 2001.

NAPOMENA: Tokom V i VI semestra redovni studenti dužni su na časovima seminara samostalno obraditi jednu jedinicu (određeni književnopovijesni problem, autorski opus, pojedinačno djelo i sl.) u okviru kolegija kojem je posvećen aktualni seminar.

SRPSKA KNJIŽEVNOST II **(XX vijek)**

(B-studij)

Književne epohe i književni tokovi

1900–1918.

- Društvene i političke prilike u srpskom narodu početkom XX stoljeća i njihov uticaj na kulturni i književni život. Nove tendencije i pojave u književnosti.
- Kritika. Programski tekstovi sprske moderne. Modernizacija kritičkih načela i metoda. Najznačajniji kritičari: Jovan Skerlić i Bogdan Popović i njihova shvatanja književnosti.
- Poezija. Jačanje stranih uticaja, naročito francuskog – parnas i simbolizam. Glavni predstavnici: Jovan Dučić i Milan Rakić. Nova pjesnička generacija: Sima Pandurović, Vladislav Petković – Dis.
- Proza. Od realizma ka modernom, subjektivizacija i lirski elementi: Bora Stanković, Ivo Ćipiko. Nova generacija, «urbanizacija» proze: Milutin Uskoković, Isidora Sekulić.
- Drama. Tipovi dramske književnosti na prelomu stoljeća: folklorno-narodna drama (S. Ćorović, A. Šantić), poetsko-narodna (B. Stanković), kritička seosko-socijalna (P. Kočić), građanska (V. Jovanović Marambo), istorijska (M. Bojić).

1918–1941.

- Društvene i političke prilike u novostvorenoj državi. Novi književni programi avangarde. Ekspresionističke tendencije: sumatrizam, zenitizam, dadaizam, hipnizam. Diferencijacija u književnoj avangardi: pojava nadrealizma. Pokret socijalne literature.
- Kritika. Odbacivanje predratnih shvatanja u kritici. Pisci stvaraoci kao avangardni kritičari: M. Crnjanski, S. Vinaver, R. Petrović. Skerlićeve ideje u kritici: M. Bogdanović, V. Gligorić, Đ. Jovanović. Doprinos nadrealizma kritičkom mišljenju: M. Ristić, D. Matić.
- Poezija: Sumatraizam M. Crnjanskog. Kolažna tehnika R. Petrovića. Modernističko istraživanje folklora M. Nastasijevića. Poezija nadrealističke grupe (M. Dedinac, D. Matić, A. Vučo, O. Davičo). Socijalna poezija: J. Popović, Č. Minderović.
- Proza. Glavni predstavnici avangardne proze: M. Crnjanski, R. Petrović, M. Nastasijević. Preobraženi realizam: V. Petrović, I. Sekulić. Nadrealizam i socijalna literatura u prozi: J. Popović, A. Vučo.
- Drama. Avangardne tendencije: M. Crnjanski. Dramski rad M. Nastasijevića. Kritička građanska drama B. Nušića.
- Srpska književnost u Bosni i Hercegovini. Pripovjedači: I. Andrić, B. Jevtić, M. Marković, B. Ćopić. Međuratna poezija J. Dučića. Kritika: J. Kršić.

1941. do danas

- Uticaj rata na književnost. Književnost u NOB: J. Popović, Č. Minderović, B. Ćopić. Nastavak tendencije predratne socijalne literature i teorija socijalističkog realizma.
- Kritika. Nove težnje i novi kritičari (Z. Gavrilović, Z. Mišić, P. Džadžić, B. Mihajlović, R. Konstantinović, N. Milošević).

- Poezija. Tipovi poslijeratne srpske poezije: poezije obnove i izgradnje, poezija «lakih i nježnih štimunga», intelektualna i estradna poezija: D. Matić, O. Davičo, V. Popa, D. Maksimović, S. Raičković, M. Bečković.
- Proza. NOB u poslijeratnoj prozi: D. Ćosić, O. Davičo, A. Isaković. Nove tendencije krajem 1950-ih i početkom 1960-ih godina: M. Bulatović, D. Kiš, M. Kovač. Stvarnosna proza: D. Mihailović. Fantastika: F. David, M. Pavić. Kritički realizam: S. Selenić.
- Drama. Tradicija i avangardizam. Teme rata i stradanja (Đ. Lebović, A. Obrenović). Mitski obrasci u avangardnoj drami (J. Hristić). Istorijska drama: B. Mihajlović, Lj. Simović. Kritička drama: A. Popović, S. Kovačević.
- Srpska književnost u Bosni i Hercegovini. Kritika: S. Leovac, R. Vučković, S. Koljević. Proza: I. Andrić, B. Ćopić, R. Trifković. Poezija: D. Trifunović, V. Krnjević.

Pisci i djela

- Jovan Skerlić: Eseji i kritike
- Bogdan Popović: Ogledi i članci iz književnosti
- Aleksa Šantić: Pjesme
- Jovan Dučić: Pesme, Eseji
- Vladislav Petković Dis: Pesme
- Petar Kočić: Pripovijetke
- Borislav Stanković: Pripovetke, Nečista krv
- Novak Simić: Druga obala
- Miloš Crnjanski: Lirika Itake, Sumatra, Dnevnik o Čarnojeviću, Seobe
- Ivo Andrić: Na Drini ćuprija, Travnička hronika, Prokleta avlija, Pripovijetke (izbor),
- Oskar Davičo: zbirke pjesama Hana, Višnja za zidom
- Branko Ćopić: Osma ofanziva
- Stevan Raičković: Pesme
- Matija Bečković: Pesme
- Risto Trifković: Pripovijetke, roman Kogoj
- Danilo Kiš: Bašta pepeo, Grobnica za Borisa Davidoviča
- Mirko Kovač: Na odru (izabrane pripovijetke)
- Dragoslav Mihailović: Kad su cvetale tikve
- Slobodan Selenić: Memoari Pere bogalja

Opšta literatura

- Jovan Skerlić: Istorija novije srpske književnosti
- Jovan Deretić: Istorija srpske književnosti, Srpski roman 1800-1950.
- Radovan Vučković: Poetika hrvatskog i srpskog ekspresionizma, Moderna drama, Avangardna poezija, Od Ćorovića do Ćopića
- Predrag Palavestra: Istorija moderne srpske književnosti, Posleratna srpska književnost, Književnost Mlade Bosne, I-II
- Dragiša Vitošević: Srpsko pesništvo 1901-1914, I-II
- Hanifa Kapidžić-Osmanagić: Srpski nadrealizam – studija, Hrestomatija srpskog nadrealizma
- Slobodan Ž. Marković: Književni pokreti i tokovi između dva svetska rata
- Stanko Korać: Srpski roman 1918-1941.

- Vasilije Kalezić: Pokret socijalne literature
- Zdenko Lešić: Pripovjedači, Klasici avangarde
- Miloš I. Bandić: Književnost NOB

Literatura o pojedinim piscima

Jovan Skerlić

- Midhat Begić: Jovan Skerlić – čovjek i djelo
- Zoran Gavrilović: Jovan Skerlić, u Kritika i kritičari

Borisav Stanković

- Vladimir Jovičić: Umetnost Borisava Stankovića
- Velibor Gligorić: Borisav Stanković, u Srpski realisti

Jovan Dučić

- S. Leovac: Književno delo Jovana Dučića
- Z. Gavrilović: Jovan Dučić, u Od Vojislava do Disa
- P. Slijepčević: Jovan Dučić, u Ogledi o domaćim temama, Izabrana djela, knj. 2.

Aleksa Šantić

- V. Đurić: Šantićeva poezija, predgovor Pesmama, 1971.
- E. Duraković: Pjesma i vrijeme A. Šantića, u Riječ i svijet

Isidora Sekulić

- Slavko Leovac: Književno delo Isidore Sekulić
- Svetlana Velmar Janković: Osećanja prolaznosti u prozi I. Sekulić, u Savremenici

Ivo Andrić

- Radovan Vučković: Velika sinteza
- Petar Džadžić: Ivo Andrić
- Miloš I. Bandić: Zagonetka vedrine
- Slavko Leovac: Pripovedač Ivo Andrić
- Midhat Šamić: Istorijski izvori Travničke hronike

Miloš Crnjanski

- Nikola Milošević: Roman Miloša Crnjanskog
- Petar Džadžić: Prostori sreće u delu Miloša Crnjanskog
- Svetlana Velmar Janković: Miloš Crnjanski, u Savremenici

Oskar Davičo

- Radomir Konstantinović: Sunovrati Oskara Daviča, u Sunovrati
- Aleksandar Petrov: Ličnosti i problemi Davičove proze, u U prostoru proze

Stevan Raičković

- Slobodan Rakitić: Između sna i uma, predgovor Raičkovićevim Pesmama

Danilo Kiš

- Slobodan Kitanović: Pogovor romanu Bašta, pepeo, izd. Nolit
- Radovan Vučković: Romansijerska sinteza, u Problemi, pisci i dela, knj. I
- M. Pantić: Kiš

Branko Ćopić

- Borislav Mihajlović: Branko Ćopić u bašti sljezove boje, zbornik Savremena proza, priredio M. I. Bandić
- Velibor Gligorić: Branko Ćopić, u Ogledi i studije
- D. Đuričković: Branko Ćopić, u Roman 1945-1980.

Slobodan Selenić

- P. Džadžić: Romani Slobodana Selenića, pogovor romanu Očevi i oci

Matija Bećković

- Poetika Matije Bećkovića, zbornik, Nikšić 1995.